Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کر

(نــاول)

سلطان باش خېل افريدے

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــر

ټـول حقـوق مـحفـوظ دي

د کـتـاب نـوم
کـر

صنف
نـاول

لـيـکـوال
سلطان بـاش خېل افـريـدے

اهـتـمـام
نـثـار محمدﷺ خـان

کـمـپـوزنـګ
ارشـاد خـان (پـښـتـو اکـېډيـمـي)

اشـاعت
۲۰۱۳

شـمـېر
۵۰۰

بـيـعـه
۲۰۰ روپــۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــر

رابـطه

03339090161

00971557747917

د مـونـدلـو درکـونـه

- یـونـیـورسټـي بُـک ایـجـنـسي خېبـربـا زارپـېښور، پـښتـونـخوا ه
- پـښتـو اکېډیـمي بُـک شاپ پـېښور یـونـیـورسټـي
- پـاک امـارات پـښتـو ادبـي ټـولـنه ، مـتحده عرب امـارات

تــړون

د

الله

پــه نــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــــر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه نــاول ,, کـر ،، ځـو خـبـرې

دلـتـه مـاتـه پـه دې تـحـقـيـقـي بـحـث کـښې پـرېـوتـل نـۀ دي پـکـار چې د پـښـتـو د نـاول ابـتـدا چـا او کـلـه کـړې ده ؟

مـيـاں حسـيـب گـل کـاکـاخېل د ډپـټـي نـذيـر احمـد د ,, مـراة الـعـروس،، پـښـتـو کـښې د ,, نـقـش نـگـيـن،، پـه نـوم د تـرجـمې نـه ابـتـدا کـړې ده کـه د ډپـټـي نـذيـر احمـد د يـو بـل نـاول ,, تـوبـة الـنـصوح،، نـه مـيـاں مُحَمَّد يـوسـف کـاکـاخېل پـه هـم دغـه نـوم تـرجمې نـه کـړې ده او کـه د پـښـتـو وړمـبـنـي افـسـانـه نـگـار سـيـد راحـت زاخېلـي تـه د پـښـتـو وړومـبـنـي طـبـعـزاد نـاول لـيـکـلـو اعـزاز هـم حـاصـل شـوے دے ــ زۀ پـه دې بـحـث کـښې هـم نـۀ پـرېـوځـم چې پـښـتـو تـه نـاول د کـوم لـوري او د کـومې ژبـې نـه راغـلـے دے ــ

دغـه بـحـث تـحـقـيـق غـواړي او تـحـقـيـق د مـحـقـقـانـو ، ځېړنـکـارو کـار وي ــ الـبـتـه دغـه خـبـره کـول بـه مـنـاسـب وي کـه اوونـيـو چې افـريـدي قـبـيـلـه کـښې شـاعـران ، اديـبـان او نـور نـثـر نـگـاران کـه د پـښـتـو د نـورو قـبـيـلـو او خېلـونـو نـه پـه شـمېر کـښې زيـات نـۀ وي نـو کـم تـرې نـه هـم نـۀ دي ــ د قـاسـم عـلـي خـان افـريـدي نـه ئې راواخـلـه تـر سـلـطـان بـاش خېل افـريـدي پـورې پـه تـعـداد او پـه مـعـيـار د هـر يـو مـعـيـاري لـيـکـونـکـي سـره اوړه پـه اوړه بـرابـر دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

خو تـر څو پـوري چې د نـاول لـیکلو خبـره ده نـو بـاک ئې نـۀ ګڼم کـه اووایـم چې دلـتـه د نـاول د صنف بـرخـه ډېـره کـمـه ده بـلـکې د ګـوتـو د شـمېـر نـه هم کـمـه او ډېـره کـمـه ــ

خدائـے خبـر دې لـور تـه افـریـدي لـیکـوالـو پـام ولـې نـۀ دے ګـرځـولـے ــ تـر څـو چې زمـا خیـال دے نـو د افـریـدو وړومـبـنـے نـاول مـرحـوم سـاغـر افـریـدي د ,, نـوي کـهـول ،، پـه نـامـه لـیکـلـے دے ــ دوېـم نـاول طـاهـر افـریـدي (راقـم) د ,, کـاڼـو کـښې رګـونـه ،، پـه نـوم لـیکـلـے او اوس دا دے سلـطـان بـاش خېل د ,, کـر ،، پـه نـامـه نـاول اولـیکـلـو او دغـه شـان ئې د نـاول لـمـن کـښې د خپـلـې بـرخې شـمېـر زیـات کـړو ــ د اردو ژبـې نـاول نـګـار مـنـشي پـریـم چنـد یـو ځـائـے لـیکـي :-

,, یـو نـاول نـګـار تـه پـکـار دي چې هغـه یـو نـوټ بُـک ځـان سـره اوسـاتـي ،،

د مـنـشي پـریـم چـنـد ددې خبـرې نـه دا مطـلب واضحه کـیـږي چې چونـکې نـاول یـوه اوږده طویـلـه قـیصه لـري او هغـه قـیصه کـښې د وخت سـره سـره ځـائې پـه ځـائې ډېـر شـونـي او نـاشـونـي واقـعـات مخې تـه راځي نـو مـمـکـنـه ده چې د نـاول لـیکـونـکي نـه هغه شـونـي نـاشـونـي واقـعـات هېـر یـا تـېـر و بـېـر شـي ــ

زۀ نـۀ پـوهېـږم چې د ,, کـر ،، نـاول نـګـار ښـاغـلـي سلـطـان بـاش خېل بـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

ددغه نـاول لـيکلـو مـوده کښې ځـان سره نـوب بُـک يـا ډائـري ايـښې وي او کـه نـه ـ خـو تـر څـو چې د مسوۀدې د لـوستـو نـه پس زمـا خيـال دے نـو بـه اووايـم چې ښاغلي بـاش خېل نـوټ بُـک يـا ډائـري ځـان سره بـيخي نـۀ ده ايـښې ځکه چې د مـسوۀدې د لـوستـو نـه ښکـاره کـيـږي چې ښاغلـي بـاش خېل د نـاول د لـيکلـو اراده پـه جذبـاتـي انـداز هېڅکلـه نـۀ ده کـړې ـ کـه څۀ هم د نـاول قـيصې ځنې ځـائـې فـلـمي رنـګ خـپل کـړے دے خـو دا څۀ د عېب خبـره ځکه نـۀ ده چې د نـاول کـيـنـوس ډېـر ارت وي او هغۀ کښې هـر رنـګ تـصويـر ځـائـيـدلے شي ـ

زمـا مـطلب دا دے چې ښاغلي بـاش خېل دغه نـاول ښۀ پـه سړه سيـنـه او پـه حـاضر ذهن لـيـکلے دے او هغه د نـيک او بـد کـرداروـنـو نـه هېڅ مـتـاثـر شوے نـۀ دے ـ د نـاول ټـول کـرداروـنـه سلـطـان پـه خـپل ګـرفـت کښې سـاتـلـي دي ـ او خـپـلې خـود سرئ تـه ئـې نـۀ دي پـريـښي او هم دغه د يـو ښۀ لـيکـوال خـوبـي ګـڼـلے کـيـږي چې هغه د قـيـصې د کـرداروـنـو نـه مـتـاثـره نـۀ شي بـلـکې هغه څۀ خـپلـو لـوسـتـونـکـو تـه د قـلـم پـه ژبـه اووائـي او اوښـائـي څۀ چې د هغۀ مـقـصد وي ـ

,, کـر ،، ډېـر پـه لا مـحدود سوچ او وسيع نـظر سره لـيـکلے شوے دے ـ دلـتـه ددې خـبـرې ښکـاروۀنـه هم مـنـاسب ګـڼـم چې ښاغلي سلـطـان بـاش خېل ددې نـاول پـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوران کښې خپله نظريه او خپله مدعا او فلسفه هم ښکاره کړې ده ـ
,, ودود صيب ،، دترقي پسندنظريې يو علامتي کردار دے چې د پرمختګ ، د رسم رواج خلاف او د علم رڼا د خــــورلـــو قائل دے ـ هغه ژوند پرست دے او د خپل اعتقاد په لاره د راستۍ او اعتدال پېغام ورکوي ـ د اردو ژبې افسانه نګار منشا ياد يو ځائې ليکي :-

,, کوم يو هم تحرير ، خصوصاً د ناول بنيادي خوبي دا پکار ده چې هغه لوستونکے په خپل ګرفت کښې واخلي او پخپله په لوستونکي ، ځان کښې د لوستو صلاحيت اولري ،،

او په دې حواله به زۀ اووايم چې د سلطان باش خېل افريدي په ناول کښې دومره خوبي ضرور شته چې خپل لوستونکے په خپل سحر کښې راګېر کړي او تر هغې ئې کلک نيولے وي چې تر څو ئې ناول اختتام ته نۀ ي رسولے ـ
که څۀ هم دې ناول کښې سلطان ځينې ځائې کښې د ډېر اختصار نه کار اخستے لکه د ودود صېب د اولني ژوند حالات ، بيا د سکينې وادۀ په ډېره لنډه خلاص کړے شوے دے ـ په فريد مقدمه ، ګواهان وړاندې کول او بيا سزا او سزا کښې د نيک چلنۍ په سبب معافي او نور داسې حالات او واقعات دي چې ښکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې لکه لیکوال دې دوران کښې ستړتیا محسوس کړې وي او یا دا هم کېدے شي چې سلطان باش خېل لکه د نورو معیاري لیکوالو ځینې واقعات د خپلو لوستونکو محسوساتو ته په دې اعتماد پریښیوي چې د هغهٔ لوستونکي به نوره قیصه پخپله سرته اورسوي –

بهر حال ددې هر څهٔ باوجود دغه ناول په دې تول پوره دے چې ,, کر ،، یو معیاري ناول دے او سلطان باش خېل افریدي د یوښهٔ شاعر سره د ښو معیاري ناول نګارانو په صف کښې ځان ځائې کړو –

زهٔ په دې خبره کښې هېڅ باک نهٔ ګنړم که اووایم چې د سلطان باش خېل ناول ,, کر ،، د پښتو د ډېرو معیاري ناولونو مینځ کښې د کېښودلو جوګه دے –

زهٔ ددې خبرې نه هم انکاري نهٔ یم چې دې ناول کښې ځینې ځائې کښې نیمګړتیاوي محسوسېږي خو ددې سره هم ,, کر ،، دغه خصوصیت لري چې خپل لوستونکے پخپل ګرفت کښې اونیسي او دې ته ئې اولمسوي چې هغه دې خامخا او زر نه زر تر اختتام اورسوي او هم دا د یو ښهٔ لیکوال غټه کامیابي ګڼلے کیږي –

زهٔ خوشحال یم چې ما د پښتو یو ښهٔ ناول اولوستو او زهٔ په دې هم ویاړم چې زما د افریدو قبیله کښې، موده پس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

سهي ولې يو معياري شاعرئ سره ،
معياري نثر ليکونکے دې مېدان ته را
اووتو ـ په قلم ئې برکت شه ـ
طاهر افريدي
کراچئ
۳۱ اکتوبر
۲۰۱۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رنــا کــر

،، کــر ،، یــو اصلاحي نــاول دے ــ د
نــوي دور د مــعــاشرتــي بــدلــون د تــحریک پــه
پس مــنظر کښې د پــښتــنــو د اصلاح پــه غرض
لــیکلــے شوے ښکــاري او پــه دې لــحــاظ یــو
مــقــصدیــت لــري دا ښــاغلــے مقــصد اکــثــر د ادب
پــه ذریــعــه تــر لاسه کــیــږي ــ د اولــس د
پــوهې او شعــور بــېدارولــو دپــاره مــؤثــره
ذریــعــه هم د ادب ده ــ سلــطــان بــاش خېل
افــریــدے د یــو ویــښ ذهن څښتــن بــاشعــوره
شاعــر و ادیــب دے ــ هغــه د خــپــلــې ټــولــنــې
یــو فــعــال غــړے دے ــ د پــښتــو پــه رسمــونــو
او د پــښتــونــولــۍ پــه اقــدارو ښهٔ خــبــر دے ــ
یــو بــالــغ فــکــر لــري چې څــومــره ښهٔ شاعردے
هــومــره ښهٔ نــثــرنــګــار هم دے ــ
،، کــر ،، ئې وړومــبــے نــاول دے او
پــوره کــوشش ئې کــړے دے چې د نــاول د
لــیکلــو ټــول لــوازمــات پــه کــار راولــي خــو د
نــاول د لــیکلــو څهٔ ټــاکلــې قــاعدې او
مــعــیــارونــه داسې نــهٔ وي چې د هغــو پــه
پــېمــانــه ئې فــنــي نــاپ تــول اوکــړے شي ــ
نــاولــونــه تــاریــخي هم وي ، رومــانــي هم او
اصلاحي هم ــ ولــې کــه د نــاول پــه فــن خــبــره
کــیــږي نــو بــیــا هم ــ ــ ــ ،، نــاول ،، پــه
ساده ژبــه کښې یــوه قــیــصه بــیــانــول وي ــ
داسې قــیــصه چې د انــسانــي ټــولــنــې او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

بـنـيـادم د ژونـد د روزمـره واقـعـاتـو او
لانـجـو مـعـامـلـو تـه د بـيـان داسې انـداز
خوښ کـړے شي چې د لـوسـتـونـکي دلـچسپـي
پـکښې پـېـدا شي څرګـنـده ده چې دا يـو
ساده بـاده بـيـان نـۀ وي ــ يـو قـيـصې يـا
قـيـصی تـه يـو پـلاټ جوړ کـړے شي ــ د
کـرداروnو انـتـخـاب چې کـردار نـګـاري ورتـه
وئـيـلـے شي ــ مـنـظر نـګـاري او د مـکـالـمـه
نـګـاری هـنـر غـواړي ــ
د ,, کـر ،، بـنـيـادي مـوضوع د رڼـا
او د تـيـارې د ازلـي جنګ او کـشمکش قـيـصه
ده ــ د رڼـا نـه مـراد د علم رڼـا ده او
تـيـارۀ د جهـالـت تـيـارۀ ده ــ خېـر او شر
د ازلـه سره پـه جنګ دي او دا خېـر او
شر هـم د بـنـيـادم د ذات پـه وسلـه ,,
اسلحه ،، سره پـه خپـلـو کـښې جنـګـيـږي ــ
سلـطان افـريـدي د پـښتـانـۀ د مـعـاشرې
د پـښتـونـولـی د قـدرونـو د زوال لـه تـاثـره
د جهـالـت او غـفـلـت د خـورو تـيـارو پـه شپـه
کـښې د سحر د زيـري ورکـولـو او د رڼـا
دخوب تـعـبـيـر د رښتـيـا کـولـو پـه غـرض خپـل
تـخـلـيـقـي صلاحـيـت پـه دې نـاول کـښې څرګـنـد
کـړے دے ــ
سلـطان خپـل يـو ,, نـظم ،، د مـيـنـې
سنـدره کـړے دے او د مـيـنـې ددغه سنـدرې
نـه ئـې د نـاول د قـيـصې تـانـه بـانـه يـا
تـار و پـود ساز کـړے دے ــ د تـعـلـيـم
ضرورت او پـه بـدلـيـدونـکـيـو حـالاتـو کـښې د
امـن لـه ضرورتـه راپـېـدا شوي احساس تـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئـې د قـیصې رنـګ ورکـړے دے ــ چې تـر ډېـره حده کـامـیـاب ښکـاري ــ
سلطـان چې پـه دې نـاول کښې کـومـه قـیصه راخستې ده کـۀ هـر څـو هغـه د ټـولـې پـښتـونـخـوا د ټـولـنـیـز ژونـد احـاطه خـو نـۀ کـوي پـه یـوۀ خـاص فـیـوډلـي مـعـاشـره کښې داسې کـیـږي او نـۀ د ټـول پـښتـانـۀ نـفـسیـات پـه دغـه شـان دي کـوم چې پـه کـرداړونـو کښې ښکـاري ولـې بـیـا هـم د بـدمـعـاشـۍ پـه دې مـاحـول کښې اکـثـر داسې کـیـږي ــ د ودود صېب او د سرور خـان او دلاور خـان کـرداړونـه هـر چـرتـه وي ــ یـو د خېـر او د رڼـا عـلامـت او بـل د شـر او جـهـالـت ــ داسې د نـاول مـنـظـر نـګـاري هـم ښۀ ده ــ مـکـالـمـه ئې زورداره ده ولـې ځـیـنـې ځـایـونـو کښې غېـر ضروري طـوالـت یـو واعظـانـه رنـګ اخـتـیـار کـړے او څـۀ ژور فـلـسفـیـانـه انـداز د سکـول د مـاشـومـانـو د فـکـر د رسـایـۍ نـه لـرې ښکـاري خـو ژبـه ئې روانـه او پـسـتـه ده نـو ډېـر ثـقـالـت نـۀ مـحسوسېـږي ــ
د ,, کـر ،، کـردار نـګـاري د تـنـقـیـد پـه زد کښې راتـلـے شي پـکـار ده چې د نـومـونـو سره سره پـکښې د کـردار کـړو وړو تـه تـوجـه ورکـړے شوے وے ــ جـامـه پېـزار بـه دومـره ضروري نـۀ وي خـو د یـو مـخـصوص کـلـچـر د کـردار وجـودي کـړۀ وړۀ بـیـانـول اهـمـیـت لـري ــ داسې پـه پـلاټ هـم خـواري پـکـار ده او سلـطـان دغـه خـواري ښۀ کـړې ده ــ پـلاټ ئې ډېـر خـوریـدو تـه نـۀ دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرېــښــې ، راکــښــلــي او تــړلــي پــلاټ کــښــې ئــې
دا ټــول کــرداروـنــه ځــائــې کــړي دي چــې د
سلــطــان د نــاول نــګــارۍ قــدرت ښــکــاره کــوي ــ
پــه مــنــظــر نــګــارۍ ئــې ډېــره تــوجــه شــايــد پــه
دې نــۀ ده ورکــړې چــې د پــښــتــونــخــوا
جــغــرافــيــائــي رنــګ او د کــلــيــو ابــادۍ هــم يــو
شــان وي داســې جــزيــات بــيــانــول کــۀ هــر څــو
افــاديــت لــري ولــې د زورداري قــيــصــې اصــل
غــايــت کــلائــمــکــس او انــجــام پــه نــظــر کــښــې
ســاتــل پــکــار وي ــ د ,, کــر ،، د قــيــصــې د
پــلاټ پــه ځــيــنــو بــرخــو کــې د ابــتــدائــي کــلائــمــکــس
حــالــت پــه نــظــر راځــي خــو ډېــر پــه دې نــه
مــحــســوســېږي چــې انــجــام تــه ئــې يــو تــجــســس
پــېــدا کــړے شــي ــ
د نــاول پــه ذريــعــه د اولــســي شــعــور
بــېــداروـلــو کــښــې ســلــطــان کــامــيــاب ښــکــاري ــ د
قــلــم او د ټــوپــک مــقــابــلــه ئــې پــه زوروـر
انــداز کــړې ده ــ يــقــيــنــي وه چــې ګــټــه بــه
اخــر هــم د قــلــم وي ــ د امــن ضــرورت د
ټــولــې دنــيــا دے او نــن ســبــا خــو يــو عــالــمــي
تــحــريــک هــم ښــکــاري ــ کــه ســيــاســت پــکــښــې نــۀ
وي نــو بــيــاخــو ښــۀ تــحــريــک دے او لــه هــر چــا
زيــات د امــن ضــرورت پــښــتــانــۀ تــۀ دے ــ ځــکــه
چــې د عــالــمــي ســيــاســت د بــل کــړي اور پــه
لــمــبــو پــښــتــونــخــوا ســوځــي او د ســلــطــان
افــريــدي پــه وړانــدې ددې ســبــب د پــښــتــنــو
جــهــالــت او غــفــلــت دے ــ کــه چــرې پــښــتــون د
ټــوپــک پــه ځــائــې قــلــم پــه لاس کــښــې واخــلــي نــو
شــايــد چــې ټــولــنــه کــښــې امــن راشــي او تــرقــي
او پــرمــخــتــګ پــه امــن کــښــې کــېږي ــ وروروـلــي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او اتـفـاق د پـښتـانـهٔ ضرورت دے او پـه
,,کـر،، کښې دې ضرورتـونـو تـه اشارې شوي
دي ـ

پـه مـجـمـوعـي ډول ,, کـر ،، يـو ښهٔ
اصلاحي نـاول دے ـ کـامـيـاب کـوشش دے ـ د
نـن دور پـه دوه درې نـاول نـګـارانـو کښې
د سلـطـان بـاش خېل د نـاول نـګـار پـه حېث
اضافـه د پـښتـو د تـخـلـيـقـي ادب دپـاره يـو
زېـرے دے ـ نـاول پـه پـښتـو کښې ډېـر کم
لـيـکـلـے کـيـږي ـ دا د جديـد دور يـو اهم
نـثري صنف دے چې د اولـسي پـوهې ، تـفـريـح
او د زدکړې مؤثـره ذريـعـه ده ـ

سلـطـان بـاش خېل افـريـدے د سـتـائـيـلـو
وړ دے چې د نـاول لـيـکـلـو او د نـاول پـه
ذريـعـه د پـښتـانـهٔ د ټـولـنـې د اصلاح اعلٰـی
مـقـصد ئـې تـر سره کـړے دے ـ دا يـو
کـامـيـاب اغـاز دے ـ زهٔ مـبـارکـي وړکـوم او
هم ئـې مـنـنـه کـوم چې مـاتـه ئـې پـه دې
ښکـلـي نـاول د څـو کـرښو لـيـکـلـو دپـاره
اووې ـ

ډاکـټـر راج ولـي شاه
خـټـک
حيـات ابـاد پـېښور

(c) ketabton.com: The Digital Library

کر د ګلو کړه چې سیمه دې ګلزار شي

نـۀ مې هوش پاتې دے او نـۀ
راسره خیال پاتې دے
بس خو یو نقش مې د مات زړۀ په
دیوال پاتې دے
د قدرتونو نه دې ځار شم سل
جوابه اوشو
خو هر نظر کښې د اولې ورځې
سوال پاتې دے

د ژوند د لا متناهي رنګونو ډېرې شرحې ، ډېر تفسیرونه اوشو ـ ـ ـ ـ بیا چې دې لېونی تنوع ته سړے ګوري نو واقعي وربانديې سر اوګرځي ـ
هو ! دا هم ده چې په دې مقام ډېر انحصار د تماش بین یا لوستونکي د نظر په رسایی او ارتکاز هم دے ـ چې د خپل ایقان تر څنګه د کوم رنګ په کومه شرحه او توضیح تر کومه حده رسي ـ او د کوم دلیل د غرۀ په دامان کښې د خپل شعور، خپل وجدان د کاروان خیمې لګوي ، پړاؤ اچوي ـ او دلته ئې د اطمینان ریښتونے تناسب څومره وي ـ خو که دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

ازل پـیـچیـده شخړه پـه هم دي ځـائـې
پـرېـږدو او تـسلـيم کړو چې وړانـدې :

د کـاروان ګـرد او غبـار
کښې پـټـه درده
هره لاره نـارسا ده ځکه
خـانـدم

یـا یـو قـدم بـل واخلـو لـږ نـور مخکښې لاړ
شو ــ د حېـرت لـه بـامـه !

د حېـرت پـه غونـډۍ نـاست یـمـه پـه
هېڅ هم نـۀ پـوهېـږم
دا واعظ ولـې پـه مـا خپـل دلـيـلـونـه
خېژوي

زۀ د هغه سرچیـنـې لـټـون کښې مـست
او خـراب ګـرځم
دا پـه مـخه پـه رنـګونـو چې رنـګونـه
خېژوي

خو غم دا دے چې د حېـرت پـه دې غونـډۍ
کښېنـاستـو تـه دې هم دنـيـا کـلـه پـرېـږدي ــ
ــ ــ ــ ــ رنـګونـه دي کـنـه !
دلـتـه د ژونـد هغه بـيـخي مخـامـخ (
حقـيـقـتونـه بـه ورتـه اوواېـو) ولاړ وي ــ
کـوم چې د تـيـارې او رڼـا حـدبـنـدي کـوي ــ
کـوم چې کـرښـه راکـاږي ــ کـوم چې د لارې د
تـعین فـیصلـه کـوي ــ کـوم چې ټـولـه قـيصه
پـه دوؤ بـرخـو کښې ویـشي ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـيـنـه ، کـرکـه ، نـکـهـت ، تـعـفـن ، سـپـيـن ، تـور ، ورځ ، شـپـه ، ښـۀ، بـد ، رحـم ، ظـلـم ، نُـور ، ظـلـمـت ـــ د عـلامـاتـو د ا سـلـسـلـه اوږده ده ـــ مـا وې چـې د حـيـرت نـه بـه ورپـسـې مـخـکـښـې نـۀ ځـو خـو بـيـا هـم

ظلمتوں کے حوالے
سے بھی
کچھ بتا دو اُجالو ہمیں

بـس ـــ ـــ ـــ نـور جـنـګ تـه راځـو ـــ د خـيـر او شـر ازلـي مـعـرکـې تـه ـــ د مـخـامـخ عـمـلـي ژونـد سـپـيـن او تـور تـه ـــ ـــ ـــ ـــ ـــ ـــ ـــ والله ګـرانـې خـبـرې دي ـــ مـنـيـر نـيـازي وائـي :

بدلنا چاہتا ہوں اس زمیں
کو
یہ کارِ آسماں کیسے
کروں میں

ځـکـه ـــ ـــ ـــ چـې پـس د هـمـه زړۀ چـاودون ـــ ـــ ـــ هـمـه زړۀ چـاودون ، دنـيـا بـيـا هـم جـنـت نـه شـي !!! نـو زړۀ خـو مـات شـي ـــ خـو هـغـه د تـنـوع خـبـره بـيـا رامـخـې تـه شـي ـــ د اثـبـات دتـسـلـسـل کـردارونـه بـيـا اوازکـا ـــ

شکو ۂ ظلمت شب سے تو
کہیں بہتر تھا
اپنے حصے کی کوئی شمع
جلاتے جاتے

قـيـصـه پـخـوانـۍ ده بـس مـنـظـرونـه ئـې نـوي دي ـــ اوس دې اتـش نـمـرود تـه ځـوک د خـپـلـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

بــرخې د اوبــو څاڅکے اچوي او څوک پــوکے ورکــوي ـ
زۀ سلطــان بــاش خېل افــريــدي تــه د خپــل زړۀ پــه دلــيل مبــارکي ورکــوم او بــختــور ئــې بــولــم چې لار ئــې خطا نــۀ کــړه ـ او د خپــل زړۀ درد تــر دې مــرامــه راوستــو چې نــن د خېــر د لــلمــو کــر ګــر دے ـ
د سلطــان ,, کــر ،، د قــلم د تــقــدس او حرمت پــلــوشه دے ـ د رڼــا مشــال پــه لاس د خپــل ريــښتــونــي درد هم رکــاب سلطــان د نُــور پــېرزوئــنې ډالــۍ کــوي ـ
پــښتــو کښې مــتل دے چې ,, سوځي هغه ځــائــے چې اور پــرې بــل وي ،، نــو فــطري خبــره ده چې وړومبــے د بــقــاء او تــعمــيــر احساس لــه ځــانــه اغــاز کــيــږي ـ
سلطــان هم داسې کــړي دي ـ نــن چې د وخت رفــتــار تــېز شوے دے ـ نــن چې نــا مــوافــق تــغيــرات د بــې رحمــۍ حدونــو تــه رسي ـ نــن چې يــو ويــشتمــه صدي ده او پــښتــون اولــس د سيــالــۍ نــه پــرېــوتــے ،
زپــلــے او د جهــان پــه ګــړنــګونــو کښې پــرېشانــه پــروت دے ـ د ,,کــر،، لــيکــوال ورتــه ددې تــولــو پــرهرونــو مــرهم د مــيــنې ، پــيــرزوئــنې ، بــرداشت ، تــحمــل ، انــسانــيــت ، حقــانــيــت ، قــربــانــۍ، استقــامــت ، علم او قــلم د لازوالــه کــيــمــيــا نــه کشيــد کــوي او دا پــېغــام ئــې چې لــه ځــانــه اغاز کــړے نــو بــيــا ئــې تــر ځــانــه مــحدود نــۀ دے ساتــلــے ـ بــلــکه عالــمګيــرې مــعنــې ئــې وربــخښلــي دي ـ پــه دې مــقــام زۀ ,, کــر ،، تــۀ افــاقــي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــر

نـاول وئـيـلـو کـښې تـردد نـۀ مـحسوسوم ـ ـ
ـ چې انـګـازه ئـې خيـژي ـ

د پـيـرزوئـنـو د ګـل پـاڼـې دي بـې
سـودې نـۀ دي
زمـا جذبـې زمـا د ذات پـورې
مـحدودې نـۀ دي
د مـحبت د لافـانـي جذبـې قـائـل
يـم علـي
زمـا خبـرې پـه نـفـرت بـانـدې
الـودې نـۀ دي

او دلـتـه ئـې شر تـه شکست ورکـړے دے ـ د پـښتـو د نـور افـسانـوي ادب بـحث پـه خپـل ځـائـےولـې د نـاول پـانـه ئـې هومـره ډکـه نـۀ ده څـومـره چې پـکـار وه ـ ددې عـوامـل هـر چـا تـه مـعلـوم دي هم هغـه ددې ژبـې د لـيـک لـوست ، قـدردانـئ او د اظهـار د وسيـلـو مـحدوديـت !!!!

خو دا امـر د خوشګـواريـت بـاعث دے چې مـزل پـه څـۀ نـا څـۀ صورت کـښې جـاري دے ـ نـاول لـيـکـل بلا شبـه چې ګـران کـار دے ـ بـشپـړه مطـالـعه ، مـشاهده ، يـکـسوئـي ، تـخلـيقـي استـعداد ، ريـښتـونـے فـکري اپـروچ ددې فـن بـنـيـادي غوښتـنې دي ـ

سلـطـان بـاش خېـل افـريـدي کـهـنـه مـشق شاعراونـثر نـګـار دے ـ او د نـاول پـه لـوستـو دهغـه د فـنـي ګـرفـت انـدازه پـه غوره تـوګـه کـيـږي ـ

د ,, کـر ،، وړومـبئ نـيـمائـي ډېـره مـؤثـره ده ـ او دومـره فـنـي لـطـافـت لـري چې سړے دځـان سره بـوځـي ـ ددې جـنـت جـنـت

(c) ketabton.com: The Digital Library

، درانـۀ اوخـوارۀ مـاحـول نـه زړۀ راوتـل نـۀ غـواړي محسوسه شي چې
دل سےجو بات نکلتی ہے اثر رکھتی ہے
بـیـا ورپـسې چې نـاول د ژونـد د تـرخـو حقـیقـتـونـو سره مخ دے ـ نـو هغه وړومـبـنـے د خـوب او خـیـال جـهـان چې د مـیـنـې او تـعـمـیـر پـه ګـل ګـل جـذبـو کـښې رنـګ دے ـ د جـبـر د کـردارونـو د تـورو عکسونـو پـه مـوجـودګـئ تـب جن شي ـ
دلـتـه د نـاول اسلـوب بـدل شوے دے ـ د ډېـر مـحسوساتـو ځـائـے واضح تـر واقـعـاتـي هـنـګـام اخـسـتـے دے او پـه یـو مـوقـع خـو لـوسـتـونـکـے اووائـي چې دا د کـومـې دنـیـا نـه کـومې تـه راغـلـم ـ خـو چې دا تـب جن تـاثـر ، دا درانـۀ ، پـه حـواسـو خـوریـږي لـیـکـوال پـه هـنـر ، اخـتـتـامـي بـرخې تـه بـتـدریـج هـم هـغـه زړۀ راښـکـونـکـے ورک شوے جـهـان راژونـدے کـړي ـ او د لـوسـتـونـکـي مـیـنـه پـرې مـاتـه کـړي ـ د شګـفـتـګـئ فـنـکـارانـه ځـادر اوغـوړوي او د تـکـمـیـل یـو احساس شان اوشي ـ
نـاول کـښې سسپـنـس مـوجـود دے ـ کـردار نـګـاري ئـې د لـوړې پـائـې ده ـ خصوصاً د ودود صېب کـردار خـو بـېـخـي د هـیـرولـو نـۀ دے ـ لـیـکـوال نـاول کـښې پـېـغـام ورکـړے دے خـو پـه داسې انـداز چې د خـپـلـې نـظـریـې بـې ځـایـه ابـلاغ ئـې تـــرې نـه نـۀ دے جـوړ کـړے ـ بـلـکـه زړۀ ورسره پـه خـپـلـه هـر څـۀ مـنـي ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

د نـاول پـه مـیـنـځ کـښې ځۀ واقـعـات داسې
دي چې ذهن ئې پـه اسانـی سره نـۀ
تـسلـیـموي ـ خـو کـه پـه حقـیـقت پـسنـدی ورتـه
اوګـورو نـو ددې نـه ور سېوا پـېښې هم
زمـونـږ چاپـېرچل کـښې خـورې ورې دي ـ
سلطان لـهجه پـه شعـوري طور داسې
استعـمال کـړې ده چې د اعـتدال او جدت
احساس ورکـوي ـ نـاول ډېـر ضخیم نـۀ دے
خو پُـر مـغـز ضرور دے ـ
,, کـر ،، د سلطان بـاش خېل افـریـدي لـه
اړخه پـښتـو ادب ، پـښتـون اولـس او همه
انـسانـیت تـه یـوه درنـه تـحفـه ده ـ چې پـه
یـو وخت د هغـه د پـاخۀ فـن او فـکـر
مـتنـاسب کـړۀ وړۀ لـري ـ
او چـرتـه مـې لـوستـي وو چې ، حسن د
تـنـاسب نـوم دے ـ

پـه درنـاوي
عـلـي افـریـدے
پـي ایـچ ډي
سکـالـر
پـښتـوځـانـګه پـېښور
یـونـیـورسټـي
۳۰ ستـمـبـر ۲۰۱۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

(c) ketabton.com: The Digital Library

،، کــر ،،

لــه هر څهٔ اول د لــوئـے الله ډېـر شکر ګزار یم چې مـاتــه ئـې د ،، کــر،، د لــیـکـلـو تــوفـیـق راکـړ ـ
مــا د ډېـرې لــوئـې عرصې نــه ددې نــاول د لــیـکـلـو دپــاره ځــان سمـولــو راسمـولــو خـو زهٔ کـلـه هم خـپـلـو مـخـتـلـفـو اضطرابــي کـېفـیـتـونــو او ذهـنـي انــتـشار ددغه ګــران کــار سرتــه رسولــو تــه ، چې د مـکـمـل ذهـنـي یـکـسویـۍ او ارتــکــاز مـتـقــاضـي ؤ ، پـرې نــهٔ ښـودم ـ څـو څـو وارې مـې د لــیـکـلـو پــه خــاطر قــلـم پــورتــه کـړو خـو هر وار بــه د خـپـل انــدرون نــه مـنـع کـړے شوم ـ کـلـونــه کـلـونــه ددې د لــیـکـلـو دپــاره هڅېدم ـ خــاکــه مـوجـوده وه ، کـردارونــه راسره وو، واقـعـات راسره لــکـه د حقـیـقـت پــراتــهٔ وو خـو د ،، کــر ،، د لــیـکـلـو خـواهش او ارمــان چې دکـوم درد پــه اســاس ؤ ، مــا خـپـل فـکـري ربـط د هغـې شایــان شان نــهٔ ګــڼـلـو ـ شایــد د شعـر د لــیـکـلـو پــه شان مـې دلــتــه هم آمـد غـوښـتـو او زهٔ وئـیـلـے شم چې د نــهـو مـیــاشـتـو پــه عرصه کـښې سر تــه رسېدلــے ،، کــر ،، مــا پــه یــو داسې کـېفـیـت کـښې لــیـکـلـے دے چې زهٔ ورتــه عطا وئـیـلـے شم ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

زۀ د خپلو یارانو مئینانـــــو منـنـه کـــــوم چې خپــــلې ښـې پېرزوئـنې ئـې تـر مـا را اورسولـې ـ فـیـروز خـان افـریـدي ، اسلام ګـل شېرزاد ، حېدر بـنګش ، یـوسف خـان دیـوانـه ، عظمت خـان خـلـیـل ، فـېض الـرحـمـان سـاده ، حسن افـریـدے ، انـور زېـب انـور ، احـمـد سعید اتـل ، خـان سعـیـد افـریـدے ، سید ثـروت فـراق شېرازي ، عبدالـولـي الـفـت ، مـخـمـلـیـن اورکـزے ، اخـتـیـار الله اخـتـیـار ، ظفـر خـان وزیـر ، شـاعـر رحـمـان شـاهـد ، بـهـرام خـان نـواب ، انـصـاف بـوري خېل ، عصمت سـورانـي ، سیـد صـابـر شـاه صـابـر ، زیـن محمدﷺ ،حفـیـظ خټک ، طـاهـر زمـان بـې نـوا ، شـاه پـور افـریـدے ، فـیـروز خـان صـادق ، اصغـر خـان مـومـنـد ، اعـتـبـار حسېن ، عـارف افـریـدے ، انـجـنـئـیـر سهېل افـریـدے ، واجـد ـــ کـے ـــ حسېنـي ـ

پـه خـاصـه تـوګـه د نـاصـر خـان بـونـیـري ، شېرولـي خـان اورکـزي ، پـروفـېسر عـلـي افـریـدي ، پـروفـېسر امـیـن تـنـهـا ، محمدﷺ اصف جـان ، حضرت بـلال خـلـیـل ، غـفـور خـان مـیـنـګـل او ابـراهـیـم بـیـټـنـي مـنـنـدوئ یـم چې د خـپـلـې مـیـنـې ، اخـلاص او ډېـرې دلـچـسپـۍ پـه بـنـیـاد د هـغـه وخـت نـه ، چې نـاول د لـیـک د عـمـل نـۀ تـیـریـدو ، تـر دې دمـه چې د چـاپ مـرحـلـو کـښې دے ، زمـا سـره مـسـلـسـل پـه رابـطـه کـښې پـاتـې شـوي دي او پـه ګـنـټـو ګـنـټـو ئـې راسـره پـه ،، کـر ،، د خـیـال تـبـادلـه کـړې ده ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

د خپلې پاک امارات پښتو ادبي ټولنې د غړو او خليجي او نورو خارجي هېوادونو کښې مېشته هغو همه ؤ پښتنو ليکوالو ملګرو چې راسره ئې د احساس د اشتراک په بنياد رابطه ساتلې او خپلې پښتنې پېرزوئنې ئې تر ما رارسولې ، د زړۀ له کومي مننه کوم ـ

د کمپوزر ارشاد خان هم مننه کوم چې د ,, کر ،، کمپوزنګ ئې په ډېره مينه او دلچسپئ سره اوکړو ـ

د محترم طاهر افريدي ، محترم ډاکټر راج ولي شاه خټک او ګران پروفېسر علي افريدي مننه چې په ناول باندې راکړي نظرونه ئې ماته د نور توان باعث دي ـ

د ورور نثار ﷴ خان شکريه چې د ,, کر ،، د چاپ طرف ته ئې ګام زما نه وړاندې پورته کړو ګني له ما به د تادئ کولو باوجود تاخير خامخا کيدۀ ـ

په درناوي
سلطان باش خېل
افريدے

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, د رڼـا خوب بـه تـعـبـيـر
تـه رسومـه ،،
زۀ ډيـوه يـم تـورتـمـونـه
ختـمـومـه

وډُود صيب وئيـلـو وئـيـلـو کـښې غلـے شو او خپـل د لـسو کـالـو زوئـے فـريـد تـه ئـې پـه غور اوکـتـل چې زنـې تـه ئـې لاس ورکـړے ؤ او د مـيـنـې سـنـدرې تـه غـوږ نـاست ؤ ـ ,, د مـيـنـې سـنـدره ،، دې شعـرونـو تـه دا نـوم ودود صيب ورکـړے ؤ او هره شپـه بـه مـاشوم فـريـد د ودود صيب نـه ,, د مـيـنـې سنـدره ،، خـامـخـا اوريـدلـه او ورسره ورسره بـه ئـې تـرې بـلا ډيـر تـپـوسونـه هم کـول او ددې نـه علاوه بـه ئـې تـرې هره ورځ د يـوې نـوې قـيـصې فـرمـائـش هم کـولـو چې ودود صيب بـه خـامـخـا پـوره کـولـو ـ نـن د مـعـمـول خلاف فـريـد ډيـر غلـے غلـے ؤ ، ودود صيب ورتـه يـو څو شيـبـې پـه ژور نـظر اوکـتـل خو څۀ مـعـنٰـى ئـې اخذ نـۀ کـړے شوه ـ پـوئـې نـۀ شو چې نـن د اوريـدو پـه دوران کـښې د فـريـد څۀ بـل رنـګ خـامـوشي ددۀ انـهـمـاک دے او کـه ذهـنـي غيـر حـاضري خو بـهـر حـال د هغـۀ پـه مـعـصومـو سـتـرګـو کـښې مـوجـود ورک ورک شانـې تـاثـر د ودود صيب پـه زړۀ کـښې سوال نـيـم ضرور راپـورتـه کـړے ؤ ، ودود صيب بـيـا ګـويـا شو ـ

,, زۀ کـرمـه پـه قـدم قـدم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـلـونـه
خـورومـه پـه هـر لـوري
نـکـهـتـونـه
زۀ راوړم دلـتـه د مـيـنـې
مـوسمُـونـه ،،
خـپـل وطن تـه مـنـزلُـونـه
مـنـزلُـونـه
د ازغـو نـه هـره لاره
پـاکـومـه
زۀ ډيـوه يـم تـورتـمـونـه
ختمـونـه

فـريـد تـپـوس اوکـړو ,, بـابـا جـانـه ! مـيـنـه څۀ ده ؟ ،،

ودود صېب ورتـه ډيـر پـه مـيـنـه مـسکـے شـو ,, مـيـنـه ژونـد دے ،،

,, او ژونـد څۀ شـے دے ؟ ،، د مـاشـوم فـريـد پـه زړۀ کـښې څۀ خبـره خـامـخـا وه ــ د ودود صېب جهـانـديـده نـظـر د فـريـد د مخ تـاثـرات لـوستـل ، ډيـر پـه مـلائـمـت سره ئـې اووې ,, ژونـد مـيـنـه ده ، د بـابـا ځـانـه ! مـيـنـه چې نـۀ وي نـو د ژونـد هېڅ مـعـنٰـی نـۀ پـاتـې کـيـږي لـکـه چې پـه وجـود کـښې سـاه نـۀ وي ،،

د فـريـد پـه مخ د تـذبـذب تـاثـر اوس هم ؤ تـپـوس ئـې اوکـړو ,, بـابـا جـانـه! ستـاسـو سره زمـا مـيـنـه ده ، دا ژونـد دے ؟ ،،

,, او ،،

,, دا کـافـي ده ؟ ،، فـريـد مـاشـوم شـانـې تـپـوس اوکـړو او ودود صېب بـې اخـتـيـاره اوخـنـدل ,, د مـيـنـې بـاب ډيـر لـوئـے دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

بچے!،، د ودود صېب د شفقت نه ډکې لهجې کښې د جهان خوږهٔ وو ,,دا د هېڅ يوې رشتې پورې محدوده نهٔ ده ، د مينې هزار – صد هزار رنګونه دي ، اړخونه دي ، دا آفاقي جذبه ده ، مينه د هر ذي روح سره پکار ده ، د هر څهٔ سره پکار ده ،،
فريد د عادت مطابق لږ سوچ اوکړو او بيا ئې اووې ,, خو شفيقے په ما ښهٔ نهٔ لګي باباجانه ! دا ژوند نهٔ دے ؟ ،،
ودود صېب ډېر په مينه مسکے شو ,, د هر رنجش ، هر خفګان او خوښې ناخوښې شاته څهٔ عوامل ، څهٔ خبرې خامخا وي ،،
,, هغه د وفا سره شر کوي ،،
,, او وفا دربانډې ښهٔ لګي ؟ ،،
,, هغه زما ملګرې ده ! ،، فريد په مضبوطه لهجه کښې اووې او ودود صېب بې اختياره اوخندل – ودود صېب د انساني مزاج او طبيعت په دغه اړخونو او باريکيو پوهېدو خو بيا هم هغهٔ ضروري ګنل چې د حکمت دغه خوږهٔ زړونو او ذهنونو ته بهر حال رسول پکار دي او هغه به دغه درس ورکولو ، ددغې اسماني جذبې ، ددغې لوئې نظريې وضاحت به ئې کولو ، يوائې فريد ته نه بلکې خپلو ټولو شاګردانو ته د تسلسل سره، کوم چې په سباؤن سکول کښې د ودود صېب سره داخل وو او ودود صېب به په ډېر يقين سره دا خبره کوله چې د سباؤن سکول نه فارغ طالب علم به کرکه او نفرت زړهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

کښې نـﺉ لــري ، هغـه بــه خـپـل چـاپـېـرچـل او معـاشرې تـه يـوه نـادره تـحفـه وي ــ ودود صېب خـپـل ژونـد سبـاﺆن سکـول تـه وقـف کـړے ﺆ ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

سباؤن سکول د ودود صېب د ډېر خواهش باوجود هم په ريحان آباد کښې ولې جوړ نۀ شو ، دا يوه ځان له قيصه ده ـ ريحان آباد چې څومره لويه علاقه وه هومره پکښې تعليمي پسماندګي ډېره وه ـ ودود صېب غوښتل چې سباؤن سکول دلته قايم کړي ـ ګل کلے هر څو که د ودود صېب آبائي علاقه وه خو چونکې يو خو ډېره وړه وه او بل يو سکول نيم پکښې ؤ هم ، نو د ډېرې آبادۍ او د تعليمي سهولتونو د زيات کمي په سبب ئې د سکول جوړولو دپاره ريحان آباد زيات خوښ ؤ ـ دلته د کرونډې د پټو په شکل کښې کافي زمکه وه چې د ودود صېب د مور بي بي په نوم وه ـ د ودود صېب مور د خپل مور پلار يکي يوه لُور وه ، د هغوي نور اولاد نۀ ؤ ، هغوي خپل ټول جائيداد د خپلې لُور په نوم کړے ؤ ـ ودود صېب چې ترې اجازت اوغوښتو نو خوشحاله شوه ، خپل بچي ته ئې ډېرې دعاګانې ؤکړې ,, خدائے دې کامياب کړه بچے ! دا خو ډېره ښۀ خبره ده ـ په ريحان آباد کښې به ډيوه بله شي او ددې لوئے نېک کار ثواب به زما مور او پلار ته هم رسي ـ برياله شې زويه ! ،، د ريحان آباد شپېتۀ في صده علاقه د سرور خان وه ، د زور او تعلقاتو ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا عـالـم ؤ چې د قـامـي او صوبـائـي اسمبـلـۍ مـمـبـران بـه ورتـه سلام تـه راتـلـل ، بـلا پـولـيس افـسـران ئـې تـالـي څټ وو ــ د ظلم قـيصې ئـې مـشـهـورې خـو وې خـو چـا بـه لـه ويـرې ښـکـاره وئـيـلـې او کـولـې نـۀ شـوې ــ د ريـحـان آبـاد د خلقـو مـثـال د غلامـانـو ؤ، د چـا چې پـه دغـه علاقـه کـښې لـږه ډيـره زمـکـه وه د هغـوي نـه ئـې جـبـراً د نـشـت پـه بـيـعـه اخستې او پـه خـپـلـه نـامـه اړولـې وه او د چـا چې لا پـاتـې وه نـو دا وئـيـل بـه زيـات مـنـاسب وي چې هغـوي تـه سرور خـان لا اوزګـار نـۀ ؤ ــ

ودود صېب د خـپـلـو پـټـو پـه غـاړه غـاړه ګـرځـيـدو او انـدازه ئـې کـولـه چې د سکـول د جـوړولـو دپـاره بـه کـوم ځـائـې زيـات مـنـاسب وي، د هغـه کـچـه لارې طرفـتـه او کـه نـه بـالـکـل آخـر کـښې د پـاخـۀ سړک سره نـيـزدې ــ ــ ــ ــ ــ ! ودود صېب پـه هم دغـه سودا کـښې بـوخـت ؤ چې د سرور خـان جـيـپ د کـچـه لارې نـه پـه تـيـزۍ سره د پـټـې طرف تـه راتـاؤ شـو او د ودود صېب سره بـالـکـل نـيـزدې اودرېـدو ــ دوه کسـان شـاتـه سيـټ کـښې سره د ټـوپـکـو نـاست وو ــ سرور خـان د ډرائـيـور سره اخـوا سيـټ کـښې ، پـه اوږه کـښې طمـاچـه اچـولـې ، غـزيـدلـې شـان نـاست ؤ او ډيـر پـه عجيـبـه نـظر ئـې ودود صېب تـه کـتـل ــ

,, خـان پـخـېـر رالـئ ،، ودود صېب مـطـمـئـنـه شـان مـسکـا کـښې اووې ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ودوده ما اوریدلي دي چې دلته څۀ سکول مُول جوړوې،، د سرور خان په لهجه کښې د تکبر ټول رنګونه شامل وو ـ
,, او خان ـ اراده خو مې ده ،، ودود صېب په قلاره اووې ,,ددې خلقودپاره ، دلته نیزدې ، د سکول ډېر زیات ضرورت دے ،،
,, زما نه دې تپوس نۀ دے کړے ،، هم هغه د غرور نه ډکه لهجه وه ـ
,, د نیکۍ کار دے خان ، ستاسو مرسته خو به خامخا وي ،، ودود صېب د سرور خان په مدعا او ارادو پوهېدو ـ سرور خان څۀ ساعت د ودود صېب طرف ته په بې تاثره سترګو کاتۀ بیا ئې د پټو د سلسلې طرف ته ګوته اوړوده کړه ,, ودوده ! دا ټوله علاقه زما ده ، ګېر چاپېره ، خواؤ شا ، لرې نیزدې ـــــــ ستا پټي شته دي خو یو خو تۀ د ګل کلي ئې او بل ستا دغه پټي ګوره ټول زما په زمکه کښې رانوتلي دي ـ زما دا خیال دے چې ستا نه ئې په بیعه واخلم ، په دې به درسره زۀ څۀ وخت خبره کوم ، تۀ دې دا سکول بل چرته جوړ کړه ،، خبره په ودود صېب انتهائي بده اولګېده خو ځان ئې قابو اوساتلو ـ د هغۀ سره ددې خبرې احساس ؤ چې دا وخت د سرور خان سره خبره ورانول نورې زیاتې مسئلې پېدا کولے شي ـ
,, تا ماته جواب رانۀ کړو ،، د سرور خان لهجه سپوره وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, زۀ بـه پـرې سوچ اوکـړم ،، ودود صېب پـه تـحمـل سره اووې
,, سوچـونـو کـښې تـاوان دے ودوده ــ ــ سکـولـونـه ، کـتـابـونـه دې بـل خـوا يـوسه ،،
سرور خـان اوغرمـبـېدو او ډرائـيـور تـه ئـې د تـلـو اشاره اوکـړه ــ جيـپ پـه تـيـزئ سره حرکت اوکـړو او څۀ ساعت پس پـه کـچه لاره ، د پـاخۀ سړک پـه لـور پـه ډُوړو کـښې پټ روان ؤ ــ

O

ودود صېب د صدمـې پـه حـالـت کـښې ؤ ــ هغـه تـه انـدازه وه چې د سرور خـان د رضامـنـدئ نـه بـغېر سکـول پـه ريـحان آبـاد کـښې جـوړېـدل او روانـېدل نـامـمکـنـه خبـره ده ــ سرکـاري اهلـکـاران ئـې پـه موټـي کـښې وو ، تـر ډېـره بـره بـره پـورې ئـې لاس ؤ ــ قـانـون خـو پـه سرور خـان بـانـدې بـيـخي پـه ټـپـو ؤ ــ ــ ــ ــ خـو سبـاؤن سکـول خـو د ودود صېب خـوب ؤ ، هغۀ خـپـلـو خـلـقـو تـه څۀ خـوارۀ پـېرزو کـول غوښتـل ، خـو پـه لاره کـښې داسې خـنډ پـېدا شو چې هغـه ئـې د لـوئـې صدمـې سره مخ کـړو ــ مـور بـې بـې ئـې تـسلـي ورکـړه ,, ولـې بـچـے ! دنـيـا څۀ ورانـه خـو نـۀ ده ــ يـو ريـحـان آبـاد خـو نـۀ دے ــ خـپـل کـلـي کـښې ئـې جـوړ کـړه ــ ګـل کـلـي کـښې ! خـوشبُـو چـا قـېد کـړه ده، تـۀ پـل خـو پـورتـه کـړه او بـيـا ګـوره چې ددې خـوارۀ تـر کـومـه پـورې رسي ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, مـوري خـو ـــ ـــ ـــ ـــ ـــ ،،
,, نـه بـچـے ! د حكمت لـمن مـۀ پـرېـږده ـــ د مـاتـيـدو نـه يـو قـدم پـه شا تـلـل ډېـر ښۀ وي ـــ د جـهـالـت مقـابـلـه پـه علـم او حكمت پـكـار ده ،،
د ودود صېب زړۀ خبـره اومـنـلـه او د ريـحـان آبـاد نـه تـقـريـبـاً پـنځوس شپېـتـۀ مـيـلـه لـرې د هغۀ خـپـل كـلـي ، ګـل كـلـي كښې د سبـاؤن سكـول بـنـيـاد كـيښودے شو ـــ
ودود صېب بـه خدائـے خبـر چې وادۀ كـلـه كـولـو خـو د مـور بـي بـي خـواهش ئـې ؤ چې كـور تـه دې دغه خوشحالـي زر نـه زر راشي او دا ځۀ ، خـپـلـه ايـنګـور ئـې هم خـوښـه كـړې وه ـــ د ودود صېب د تـپـوس نـه بـغـېـر ـــــــــــــــــــــــــ د افـضل لالا لُـور ـــ سكـيـنـه !
دا جيـنـۍ ئـې د مـاشومـتـوب نـه خـوښـه وه ـــ ورتـه بـه ئـې اكـثـر وې
,, تـا بـه ودود تـه كـوم ،، او هغې كم ګـو جيـنـۍ بـه زر سر ټـيـټ كـړو او اوس خـو ئـې خبـره هم تـقـريـبـاً پـخه كـړې وه ـــ ودود صېب د مـور بـي بـي پـه خوشحالـۍ خوشحال ؤ ، بـل د هغې صحت هم ډېـر روغ نـۀ ؤ او د ودود صېب دې طرف تـه خـاص فـكـر ؤ نـو د انـكـار يـا د نـور تـاخيـر خـو سوال نـۀ پـېـدا كـېـدو ـــ
ودود صېب د ټـول كـلـي د سترګـو تـور ؤ ، وادۀ ئـې پـه سادګـۍ سره كـول غوښتـل خو د كـلـي خلـقـو خـو داسې مـستـي جـوړه كـړه چې د هغۀ نـه ئـې دوه درې خطا كـړل ـــ دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

ډمـامـې ، دا ګـډاګـانـې، ټـاخ ټـوخ ګـو چې
ددۀ د مـزاج بـرخـه نـۀ وو خـو د یـارانـو
دوسـتـانـو او د کـلـي دخـلـقـو د بې کـچـه
مـیـنـې وړانـدې ئـې وسـلـه کـیـښوه ـ هـغـه ددې
خـبـرې قـائـل ؤ چې د مـیـنـې پـه هـر حـال کـښې
قـدر پـکـار دے ـ مـلـګـري بـه چې ورپـورې
کـلـک شـول نـو دے بـه هـم پـه ګـډا ور اووتـو
ـ دا بـیـلـه خـبـره چې چـل بـه بـیـخي نـۀ
ورتـلـو د ,, داسې ګـرم ټـنـګ ټـکـور دے پـه
حـجـره کـښې ،، پـه مـصـداق ئـې ـ ـ ـ پـه
حـجـره کـښې مـوجـود ټـولـو هـمـزولـو او
کـشـرانـو ګـوتـه ګـرمـه سـاتـلـې وه ـ چې هـلـه
ګُـلـه بـه کـلـه ډېـره زیـاتـه شـوه نـو ودود
صېب بـه سـر اونـیـولـو او اوبـه ئـې خـنـدل ـ
هـلـتـه پـه کـور کـښې زنـانـه ؤ د مـور بـي بـي
نـه کـلـهـم واک اخـسـتے ؤ، جـیـنـکـو بـه چې
ډولـکـے وهـلـو نـو څـنـې بـه د مـور بـي بـي نـه
چـاپـېـرې شـوې ،
,, تـۀ بـه هـم زمـونـږ سـره ګـډېـږې ،،
,, هـلـکـو دا زمـا د ګـډاګـانـو عـمـر خـو نـۀ
دے ـ مـا پـریـږدئ چې د مېـلـمـنـو خـیـال
اوسـاتـم ،،
,, داسې دې چـرتـه پـریـږدو ، مېـلـمـانـۀ
هـیـڅـر تـه نـۀ ځـي ،،
مـور بـي بـي بـه چې مـجـبـوره شـوه نـو هـسې
بـه ئـې ورسـره لاسـونـه داسې پـورتـه شـان
کـړل خـو پـه دې ئـې خـلاصے چـرتـه کېـدو ـ
,, ښـه څـه مـونـږ تـه ودود لالا را اوغـواړه
،، یـوې جـیـنـۍ پـه هـوا کـښې لاس اوګـډولـو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

,, ګـوره هغـه حجره کـښې د مېـلـمـنـو سره دے ،،
,, را اوئـې غـوا ړه ،، رعـايـت نـهٔ مـلاوېـدو مـور بـي بـي نـور څـهٔ کـړي وے ـ يـو مـاشـوم ئـې چې ورپسې واسـتـولـو نـو ايـلـه ئـې خـلاصے نـصيب شـو ـ ودود صېب چې راغـے نـو جيـنـکو هغـه خـپـلـه ګـېـره کـښې واخـسـتـو ـ
,, ودود لالا زمـونـږ مـتـهـائـي کـومـه ده ؟ ،،
,, زمـونـږ تـحـفـه ودود لالا ،،
ډولـکـے غـږيـدو ، شـور ؤ نـو خـبـرې ئـې پـه زوره زوره کـولـې ـ
,, مـا تـه زمـا د خـويـنـدو هـر فـرمـايـش مـنـظـور دے ،،
,, ښـهٔ سـوچ اوکـئ ودود لالا ! ،، يـوې جيـنـۍ پـه شـرارت سره اووې
,, مـا خـپـلـه خـبـره اوکـړه ،، ودود صېب مـسکـا کـښې اووې ,,حکم کـوئ ،،
,, پـخـه ؟ ،،
,, پـخـه ! ،،
,, مـونـږ تـه بـه ګـډېـږې ودود لالا ـ دلـتـه ، ډولـکـي تـه ،، يـوې بـلـې جيـنـۍ اووې ، اوس د ودود صېب وار خطا شـو ، دا خـو ئـې پـه خـيـال ګـمـان کـښې هـم نـهٔ وه چې داسې فـرمـائـش بـه تـرې کـيـږي ـ ټـولـې جيـنـکـۍ مـسکـۍ کـيـدلـې او د ودود صېب اطمـيـنـان زيـر زبـر کـېـدو ـ ـ ـ وار خطا وار خطا ئـې اووې ،
,, نـه ـ ـ ـ نـه دا خـو څـهٔ خـبـره نـهٔ شـوه ـ ـ ـ تـاسو ـ ـ ـ ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ولــې نـۀ شـوه خبـره ،، د ودود صېب خبـره پـرې کـړے شـوه ,, ژبـه دې کـړې ده ، انـکـار مـنـکـار دې نـۀ چـلـیـږي ،،
پـه دې سختـه مـرحـلـه کـښې د ودود صېب ذهـن پـه تـیـزۍ سره کـار کـولـو ، د تـېښتـې لار ئـې کـتـلـه خـو داسې مـعـمـولـي حصار کـښې خـو نـۀ ؤ راګـېر چې دومـره پـه اسانـه ئـې ځـان خلاص کـړے وے، لـچـک ضروري ؤ ــ
,, ښـه ځـه ټـیـک ده ، خـو تـاسو یـو اړخ تـه خـو شئ کـنـه ، داسې ځـنـګـه ګـډېـدے شـم ،، او هم دلـتـه د جیـنـکـو پـه عقـل واورې اووریـدې ــ ــ ــ ودود صېب تـه چې ځـنـګـه لاره د یـو طرف نـه صفـا شـوه نـو دوه خـپـلـې او دوه پـردۍ ــ ــ ــ دومـره پـه تـیـزۍ سره ئـې د دروازې پـه لـور ټـوپ کـړو چې چـا تـه د پـوهـېـدلـو هـډو مـوقـع مـلاؤ نـۀ شـوه ــ
ودود صېب پـه ستـنـه خـو نـه شُو کـتـلـے هغـۀ تـه دا وخت صرف دروازه ښکـاریـده الـبـتـه پـه خـپـل شـا ئـې یـوه لـویـه او بـلـنـد آهـنـګـه خـنـدا ضرور واوریـده چې ئـې ورسره دا وخت هېڅ سروکـار نـۀ ؤ ــ

o

مـور بـې بـې ډېـره خـوشحالـه وه ــ د خـپـلـې ایـنـګـور نـه خـو ځـاریـده ــ بـیـا بـیـا بـه ئـې پـه تـنـدي ښکـل کـړه او ډېـرې دعـاګـانـې بـه ئـې ورتـه اوکـړې ــ نـن بـیـا پـه کـور کـښې د سپـېـلـنـو ډډُوزه ختـه ــ ودود صېب اوخـنـدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

,, مـور جـانـي ! د سپېلـنـو قـحط بـه راځـي پـه وطن کـښې،،
,, دا بـد نـظر پـه شـا کـوي ـ دا کـلـه نـۀ ختـمـيـږي ،، د مـور بـي بـي جـواب ؤ ـ
,, خـو د څـو ورځـو نـه ئـې دودپـدل ډېـر زيـات شـوي نـۀ دي ؟ ،، ودود صېب مُـسکي مُسکي د سترګـو پـه کـونـجونـو کـښې د سکـيـنـې طرف تـه اوکـتـل ـ
,, ولـې نـه ! زمـا کـور دې خدائـے د بـد نـظر نـه اوساتـي ، سکـيـنـه بـچـۍ مـې دې خدائـے دنـــظـــره نـــۀ کـــړي ،، مـــور بـي بـي ډېـر پـه مـيـنـه اووې ـ
,, دا غـوا ؟ ،، ودود صېب ځـان داسې حېـران غـونـدې کـړو ـ د ودود صېب پـه خبـره سکـيـنـې سر ټـيـټ کـړو او مُـسکۍ غـونـدې شـوه ـ هغـه د ودود صېب د مـيـنـې پـه دغـه انـداز پـوهېده ـ
,, نـه ـ ـ نـه ،، د مـور بـي بـي پـه لـهـجـه کـښې نـاز ؤ ,, د سکـيـنـې خـو ثـانـي نـشـتـه ، زمـا خـو پـرې کـور جـنـت دے ،،
,, خـبـرې نـۀ ورځـې مـورې ،، د ودود صېب پـه لـهـجـه کـښې هـم هـغـسې شـوخـي وه ـ
,, سکـيـنـه پـه زړۀ ګـوره او پـه زړۀ ئـې اوره ،، مـور بـي بـي پـه ډېـر بـاور سره اووې
,, زمـا انـتـخـاب دومـره مـعـمـولـي نـۀ شي کـېـدے ،،
د سکـيـنـې پـه راتـلـو سره کـور کـښې ښـکـلـے بـدلـون راغـلـے ؤ !

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

په سباؤن سکول کښې د تعمیراتي کار او زیبائش او آرائش د تکمیل باوجود هم چې لا تدریسي عمل شروع شوے نهٔ ؤ نو د هغې لویه وجه دا وه چې لا د سکول سټاف نیمګړے ؤ ، ودود صیب د نظر او نظریې خاوندان لټول ـ هسې خو به هره ورځ ګڼ شمېر کسان د انټرویو دپاره راغلهٔ خو د ودود صیب د ژورې پوهې لرونکي او په زړهٔ او ذهن صحت مند کسان پکار وو نو انتخاب به پکښې په مشکل د یو کس نیم اوشو ـ د تاخیر سره سهي خو بالآخر دغه مرحله هم ترسره شوه ـ اوس د ودود صیب د خوښې او معیار مطابق سټاف کار کولو ته موجود ؤ ـ سباؤن سکول په دوؤ حصو ویشلے شوے ؤ ـ یوه حصه د پرائمرئ وه ، تر څلورمه پورې چې پکښې هلکانو او جینکو به یو ځائے سبق وئیلو ، د هغې دپاره د زنانه سټاف انتخاب شوے ؤ، دا ځانله حصه وه او د پینځم جماعت نه واخله تر لسمه پورې صرف هلکان وواودهغوي دپاره سټاف هم نارینه ؤـ

د ودود صیب نظریه وه چې د ماشومانو خبره جُدا ده ، هغوي بیخي سپېځلي وي ، زړونه ذهنونه ئې د هر قسم آلائش نه پاک او بالا وي خو عاقل بالغ جینکۍ او هلکان چې ګډ تعلیم حاصلوي نو دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـودکـشی نـه علاوه نـور هېڅ نـۀ دي او بـیـا
ـ ـ بـا الـخصوص پـه داسې مـعـاشره کښې خو
مـخلـوط تـعلـیم بـیخي زهر دے چرتـه چې د
مـادیـت پـرستی زور وي ، کـردار سازي د
نـشت بـرابـره وي ، اخلاقـي بـیمـاری زیـاتـې
وي او د تـحفظ احساس پـه سلـګو وي ـ هن
! دا بـیلـه خبـره کـه څوک د خپلـو اسلامـي
او پـښتـني اقـدارو نـه لاسونـه ویـنځلـو تـه
تـیـار وي ـ
مـیـټـنګ شروع ۀ ، ودود صېب د خـپلـو خـبـرو
پـه دوران کښې د خپل ټـول سټـاف نـه
مـختـلف تـپـوسونـه هم کـول ، د هغـوي نـظر
بـه ئـې هم غـوښـتـو ـ
،، خو بـهـرحـال داخوب ریـښتـیـاکـول یـو
لـوئـے چـیـلـنج ضرور دے،،
ودود صېب د خـپلـو خـبـرو پـه آخر کـښې
اووې
،، مـونـږ دا چـیلـنج قـبـلـوؤ سر ! ،، عدیـل
پـه سنجیدګی سره اووې ،،پـه دغه حوالـه
زمـونـږ ذمـه واری دومـره لـویـې او ډېـرې
دي چې زۀ ګـنـم چې زمـونـږ سره د دمـې
ګـنـجـائـش بـیـخي نـشتـه ،،
،، سر د احساس خبـره ده ،، فـېـضان اووې
،، زمـونـږ د نـړی د قـامـونـو سره سیالـي
ډېـره نـیمګړې ده او زمـونـږ سره تـر ټـولـو
اهم آپـشن هم دغه دے چې مـونـږ خـپـل را
روان نـسل د عـلم او هـنـر پـه کـالـوښائـستـه
کـړو او د سیـالـی دغه لـوئـے جنګ تـه ئـې
تـیـارکـړو،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـي مـيـل سټـاف پـه خـپـل سـائـيډ نـاسـت ؤ ـ
مـس عـائـشـه اووې ,,سـر! دومـره ګـرانـه هـم
نـۀ ده خـو عـزم پـکـار دے ـ مـونـږ بـه
بـريـالـي کـيـږو خـو کـه د خـپـل نـوي کـهـول
سـوچ او فـکـر تـه د آګـهـی او ادراک وسـلـه
ورکـړو ،،
مـس ښـکـلا اووې ,, مـونـږ د خـپـل اولـس
مـحـرومـی نـۀ شـو لـيـدے سـر! مـونـږ پُـر عـزم
يُـو ،،
هـر چـا خـپـل خـپـل اظـهـار کـولـو ـ د ودود
صېب پـه مـخ مـسـکـا وه ، پـه سـتـرګـو کـښې ئـې
يـو ښـاغـلـے يـقـيـن ځـلـيـدو ـ ګـويـا شـو ,, زۀ
فـخـر کـوم چې مـاتـه خـدائـے سـتـاسـو پـه شـان
ښـکـلـے ټـيـم راکـړے دے ـ دا صـحـيـح خـبـره ده
د يـو مـاشـوم د شـخـصـيـت پـه جـوړولـو او
سـازولـو کـښې د اسـتـاد کـردار د هـر چـا نـه
لـوئـے وي ـ د مـور پـلار نـه هـم ـ او مـونـږ
بـه خـپـل دغـه کـردار لـوبـوؤ د يـوې ښې او
مـثـالـي مـعـاشـرې د تـشـکـيـل دپـاره ، تـر
څـوچې مـونـږ سـاه اخـلـو ، څـو چې مـونـږ
ژونـدي
يُـو ،،
مـيـټـنـګ تـر کـافـي وخـت جـاري ؤ !

o

د مـور بـي بـي انـتـقـال د ودود صېب دپـاره
لـويـه صـدمـه وه ـ څـو ورځې خـو بـيـخـي ګُـنـګ
سُـنـګ ؤ ـ دنـيـاورتـه څـۀ داسې ورانـه
ورانـه غـونـدې ښـکـاريـده ـ د سـبـاؤن سـکـول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاف چې ودود صېب به ورته د احساس ملګري وئيل ، هغوي ئې هم غم غلط نۀ کړے شو ـ څۀ ورځې پس چې لږ په خود کښې شو او کومه وړومبۍ خبره ئې محسوس کړه او ورته خوشحاله شو هغه دا وه چې د کور معمولات بيخي نۀ وو بدل ، هغه معمولات کوم چې ئې د مور بي بي سره ژوندي وو په هغو کښې لږه هم تبديلي نۀ وه راغلې نو لکه چې سترګې ئې اوغړيدې ، سکينې ته ئې اوکتل ودود صېب په اول ځل دومره په شدت سره سکينه محسوس کړه ـ د مور بي بي خبره ئې د احساس په جهان کښې انګازه انګازه شوه ـ

,, سکينه په زړۀ ګوره او په زړۀ ئې اوره ـ زما انتخاب دومره معمولي نه شي کېدے ،،

نور خو لا څۀ چې سکينې به اوس مونځ هم په هغه جانماز کولو کوم چې د مور بي بي ؤ ـ سکينه خو به ورته هر ساعت لاس په نامه ولاړه وه خو ودود صېب په غم کښې دومره ډوب ؤ چې دا هر څۀ ورته نۀ ښکاريدل ـ خو اوس ـ ـ ـ ـ ـ ـ !

سکينې ته ئې ډېر په مينه اووې ,, سکينې ! ما خو ګڼل جوړ تۀ ريښتيا غوا ئې ،،

سکينه د خپل عادت مطابق مسکۍ شوه ، سترګې ئې ورپورته کړې ، هغه خوشحاله شوه ـ د مور بي بي د وفات نه پس نن

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبی ورځ وه چې د ودود صېب په مخ د ژوند رنګونه خوارۀ وو ـ
,, زۀ د خپل خدائے ډېر شکر ګزار يم سکينې ! چې ماته ئې ستا په شان د ژوند ملګرې راکړه ،،
د سکينې په زړۀ کښې لکه د ټول عمر خوشحالي په يوه لمحه کښې راجمع شوه ـ هغې ته بس د خپل خاوند ، د خپل مجازي خدائے هم دغه رضا پکار وه ـ
,, او **هن** ! تۀ ماته دا نوم ولې نۀ اخلې ؟ ،، ودود صېب هسې تندے داسې تريو شانې کړو ـ
,, ښځه خپل خاوند ته نوم اخلي ؟ ،، سکينې په قلاره اووې
,, اوه ـ ـ ـ ـ ،، ودود صېب بې اختياره اوخندل ,, ولې نه ! دې کښې څۀ عېب خو نشته ـ پخوانو ښځو به نۀ اخستل ! ،،
,, دا وضاحت خو هم اوکړئ کنه چې ولې به ئې نه اخستل؟،، سکينه مسکۍ شوه ـ
,, اوس هم ډېرې ښځې د خپل خاوند نوم نۀ اخلي ،،
,, اُم م م ـ ـ ـ ـ ـ ـ ،، ودودو صېب ځان ناجانه غوندې کړو ,, تاته به پته وي ، زۀ خو نۀ يم خبر،،
,, بې ادبۍ کښې راځي ،، سکينې ورو شانې اووې
,, دا بې ادبي منظوره ده ـ ستا د خولې نه خپل نوم اوريدل غواړم ، ماته ښۀ لګي ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکـینـه پـه سوچ کښې شوه ,, تـش نـوم خـو درتـه نـهٔ شم اخستے ـ ګـرانـه ده ،،
,, لـکـی ورپـورې تـړل غـواړې ؟ ،،
,, او ،،
,, یـعنـي ؟ ،،
,, ودود صېب بـه درتـه وایـم ،، د نـامـې د اخستـو سره د سکـینـې پـه سترګـو کښې د ښـائـست بـلا رنـګـونـو بـرېـښنـا اوکـړه ـ
,, هم ـ ـ ـ ـ دا هم ښهٔ ده ،، ودود صېب سکـینـې تـه پـه غـور کـتـل ـ پـه لـهجـه کـښې ئـې شوخي او شرارت ؤ ,, یـو ځل بـیـا اووایـه ،،
د سکـینـې پـه مـخ د حـیـا سُرخي خوره شوه د ښـائـست او حـیـا د رنـګـونـو ډکـې سـتـرګـې ئـې ورو شان ورپـورتـه کـړې ، ورو شـان ئـې اووې
,, ودود صېب ،،
د ودود صېب د مـحسوسـاتـو جـهـان کـښې څهٔ جـنـتـي شـان کـېف خـور ؤ ـ د خـپـل وجـود دشتـه والـي یـو دلـربـا احساس ؤ !

O

ابـتـداء کـښې ، سکـول کـښې د مـاشومـانـو تـعداد کم ؤ خـو اوس د خـواؤ شا د کـلـیـو نـه هم خـلـقـو خـپـل بـچي پـه سبـاؤن سکـول کـښې د داخـلـې دپـاره راوستـل ـ سبـاؤن سکـول کـښې د مـاشومـانـو د غېـر حـاضری شرح د نـشت بـرابـر وه ـ ودود صېب پـه دې خبـره مطمئن او خوشحـالـه ؤ چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماشومانو زړۀ دلته لګي او دا ددې خبرې ثبوت ۀ چې د هغوي استاذان خپلې ذمه وارۍ په ښۀ توګه ترسره کوي ـ سباؤن سکول کښې مستحق ماشومانو ته يونيفارم او کتابونه وغېره مفت ملاويدل او فيس به ئې هم معاف ۀ ـ نن د کلي د لويې جرګه باز اکبر کاکا سره څۀ مشران نور هم سکول ته په چکر راغلي وو ـ

اکبر کاکا خندل ,, زما نمسے خو زما نه داسې تپوسونه کوي چې حيران شم ورته ـ ـ ـ ـ کله کله خو ئې راسره جواب هم نۀ وي ،،

ودود صېب مُسکے شو ,, دا خو ابتدا ده اکبر کاکا ! مخکښې ګورئ ، او جواب خو د هر سوال خامخا وي البته داسې اکثر کيږي چې مونږ ځنې حقيقتونو ته سترګې غړول نۀ غواړو ، مونږ د خپلو رسمونو رواجونو او بلا ډېرو خرافاتو غلامان يُو چې په سوب ئې زمونږ اجتماعي ارتقاء هم سړه ده نو مونږ د خپلو غفلتونو او کوتاهيو په وجه باوجود ددې چې زمونږ سره ئې ښۀ جاج او جواب وي ، د خپل نوي کهول د سوال د جواب نۀ يُو ،،

د اکبرکاکا جرګه باز طبيعت ۀ ـ غلے کله پاتې کېدے شو خو دلته خو ورسره ماتې نه وې ـ ـ خبر لوڅي ئې دلته د سپيڼ بريکرو سره مخ وه ـ خو څۀ خو به ئې خامخا وئيل ، په ږيره ئې لاس اووهلو,, تعليم ډېر ښۀ شے دے ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, تعليم رڼا ده اکــــــبر کاکا ! دا د وګــــــړو او قــامونو دپاره بينائي ده، ترقي ده ، سيالي ده ـ دا چې نۀ وي نو هر خوا تورتم دے ـ لوئے تورتم ،،

ګل شان لالا سر اوخوځولو ,, او ! هم دا حقيقت دے ـ خو کله به وي چې زمونږ دغه ارمان پوره شي ! ،،

ساده خلق په ساده خبرو پوهيږي ـ ودود صيب اوخندل ,, لالا ! يوې ښځې د بلې ښځې نه تپوس اوکړو چې خورې دا لښکر څۀ ته وائي ؟ نو هغې ورته اووې چې ستا خاوند او زما خاوند چې سره يو شي نو هم دې ته لښکر وائي ـ ـ ـ مونږ که نن هم خپله خپله برخه ايمانداري د خپل چاپېرچل د سينګار دپاره ګډه کړو ، خپل اخلاص مېنځ ته راوړو ، خپل خواهشات کم کړو او د خپلو بچو په لاس کښې کتاب ورکړو نو زمونږ ټول ارمانونه به پوره کيږي ،،

,, خو وخت به ډېر غواړي ،، اکبر کاکا اووې

,, زمونږ غفلتونه هم د مودو مودو نه دي اکبر کاکا !،، ودود صيب اووې ,, په يوه ورځ کښې هېڅ هم نۀ بدليږي ـ وخت خامخا پکار وي خو د رڼا د خوريدو يو خوشحالوؤنکے احساس د هغه ټول عمل په دوران کښې بهر حال ضرور موجود وي کوم چې د وګړو د توان د زياتولو سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

جوړېږي او د منزل غيږې ته پرې رسيدۀ اسانيږي ــ،،
حاجي ارسلان چې تر اوسه خاموش ناست ؤ ، ګويا شو ,, زۀ خو ډېر نۀ پوهيږم بچے ! خو دا پوهيږم چې ستا خبرې ډېرې ښې دي ، زۀ د خپل نمسي ددې خبرې سره هم اختلاف نۀ لرم چې ماته وائي چې بابا څۀ بې مالګې ژوند دې تېر کړے دے چې سبق دې نۀ دے وئيلے ــ مونږ به دعادرته کوؤ ،،
,, ستاسو مرسته هم پکار ده حاجي صېب ! ،، ودود صېب ورته مسکا کښې اووې ,, د خپلو بچو د خپل نوي نسل په لاس کښې د کتاب او قلم ورکولو په مشن کښې تاسو ډېر لوئے کردار لوبولے شئ ــ تاسو مشران يئ ، ستاسو خبره ، ستاسو کوشش ډېر زيات اهميت لري ،،
د چائې څښلو په دوران کښې هم ډېرې خبرې د بحث لاندې راغلې !

o

د افسر خان د مرګ خبر د ريحان آباد د خلقو دپاره ډېر بد خبر ؤ ــ ريحان آباد مړاوے مړاوے ؤ ــ افسر خان د سرور خان کشر ورور ؤ خو د هغۀ نه بيخي بدل ؤ ــ بيخي جدا ــ طبيعت کښې ئې نرمي وه او هر ممکن کوشش به ئې دا ؤ چې د ريحان آباد خلق د سرور خان د عتاب او ظلم نه بچ وي ــ افسر خان به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

د ریـحـان آبـاد خلقـو تـه د لاسه ورکـولـه ،
د سرور خـان پـه ظلم زور بـه ئـې تـرې
معـافـي غوښتـه ــ د هغـوي سره بـه
کـښېنـاستـو پـاسیـدو، غم ښادۍ کـښې بـه ئـې
شریـکېـدو ــ سرور خـان د هغـۀ دغـه
عـادتـونـو تـه پـه ښـۀ نـظر نـۀ کـتل خو څـۀ
ئـې کـړي وے ــ کـشر خـان فـطرتـاً هم داسې ؤ
پـه دې حقـلـه ئـې د چا خبـره نـۀ اوریـده ــ
د افـسر خـان مـرګ څـنګـه او پـه کـومـو حـالا
تـو کـښې اوشـو ددې هیـچـا تـه پـتـه اونـۀ
لـګېـده ــ صرف زورے خبـر ؤ چا چې د سرور
خـان پـه حکم کـشر خـان تـه پـه شـودو کـښې
زهر ورکـړي وو او بـیـا لـږې ورځې پـس
سرور خـان د زوري کـار هم تـمـام کـړو ــ
اوس د خـپـل دغـه جرم صرف سرور خـان تـه
پـتـه وه او بـس !
مـیـاشت نـیـمـه پـس د افـسر خـان وادۀ ؤ ــ
افـسر خـان پـه دې خبـره ډېـر خفـه ؤ چې
سرور خـان پـه ریـحـان آبـاد کـښې سکـول
جوړیـدو تـه ولـې پـرې نـۀ ښوؤ ــ هغـه بـه د
سرور خـان پـه سوچ او نـظر حیـران هم ؤ
او پـریـشـان هم ــ ورتـه ئـې اووې ,, خـان
لالا ! تـاسو تـه پـرې څـۀ تـکـلـیـف دے کـه
سکـول دلـتـه جوړ شي ؟ ،،
,, ستـا عقـل لا خـام دے افـسر خـانـه ! ،،
سرور خـان ورتـه بـرنـد اوکـتـل ,, ددې
خلقـو بـه ژبـه اوشي ، سترګې بـه ئـې اوشي
ــ ــ بـیـا بـه درتـه لاس پـه تـنـدي نـۀ ږدي ،
بـیـا دې خـانـي لاړه ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, عزت خو هغه وي خان لالا چې د چا په
زړۀ کښې د چا دپاره وي ــ ظلم او
زياتـےخوکرکه او نفرت په زړونو کښې
پـېدا کوي،،
,, آه ، ها ــ ها ــ ها ،، سرور خان
متکبرانه خندا اوکړه ,, زور دې مۀ
هيريږه افسر خانه ! خوبونه مۀ وينه ــ
د زړونو زمانې لاړې ــ دغه زمکه خو به
يوه ورځ ودود په ما پخپله خرڅوي ــ ښۀ
په خوښه ــ خو بس دومره ده چې نن ئې
خوښې ته مۀ پرېږده ــ داسې
خوښې ته چې په دغه زمکه ئې ورسره پښې
کلکيږي،،
د افسر خان طبيعت او مزاج بيخي بدل ؤ
ــ خبره پرې ښۀ اونۀ لګېده ــ ,, فېصلې
خو دبره نه کيږي خان لالا ــ تاسو دا
ولې هيروئ،، د سرور خان په مخ د
ناګوارئ يورنګ څړيکه اوکړه ــ ډېر په
ژور نظر ئې کشر خان ته اوکتل ــ دغه
وخت ؤ چې سرور خان اوويريدو ــ د خپل
زوئے دلاور خان په خانئ ــ چې لا هلک ؤ
خو خوبونه ئې ورته ډېر لوئے لوئے
ليدل ــ د سرور خان په فطرت کښې
کمينګي پوره پوره شامله وه ــ د افسر
خان د وادۀ د تياريو د شروع کېدو سره
سرور خان څۀ داسې نامعلومه شان بې
چينې محسوسوله او داسې نورې ډېرې
مبهم مبهم شان خبرې، چې په زړۀ او
ذهن کښې به ئې پټېدې او ښکاره کيدې
خو دا هر څۀ بې ربطه او بې عنوانه وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

، سرور خان خپلو دغو کېفيتونو ته څۀ نامه او معنٰی نۀ شوه ورکولے ـ خو بهر حال هغه هر څۀ د وخت سره سره د مربوط کېدو په لور روان وو او نن د سرور خان شيطاني ذهن په دې خبره صفا شو چې هغه څۀ غواړي ـ کشر خان د خپل خان لالا د اندروني کشمکش نه بې نيازه په صوفه کښې ډېره وهلې ، ښکلے ناست ؤ ـ د سرور خان دننه د غلاظتونو بدبو په خورېدو وه ـ هغه ته اوس په ټول ريحان آباد کښې د لارې خنډ افسر خان ښکاريدو، د افسر خان وجود د سرور خان په زړۀ او ذهن کښې موجود د دلاور خان د خانۍ تصور مجروح کولو ، دغه لمحو کښې ئې فېصله اوکړه ، سرور خان ډېر په خاموشۍسره د کمرې نه بهر اووتو ـ

O

زورے د سرور خان خاص ملازم ؤ ـ د ډېرو جرمُونو ، ظلمونو ئې شريک او راز دار ؤ خو په دې خبره خو بيخي اوبوږنيدو ـ په حېرانۍ سره ئې مشر خان ته اوکتل ، شونډې ئې اورپيدې ,,خان ـ ـ ـ ـ ـ ـ ! ،،

,, خولۀ بند زوريه ،، سرور خان اوغرمبيدو ,, څه ، ورځه ، کار نن نن خلاص غواړم ،،

زوري څۀ وئيل غوښتل خو سرور خان وړاندې تېر شوے ؤ ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زورے عادي مجرم ؤ او د سرور خان سره نیزدې هم ځکه ؤ چې هغۀ به ترې کارونه د هم دې نوعیت اخستل ـ د زوري زړۀ د کانړي ؤ ـ خون خرابه ، قتل ، وهل ټکول د معمول د کارونو په شان ورته اسان وو ـ ضمیر ئې مړ ؤ خو په دې خبره اوبوړنیدو، خو په دې هم پوهېدو چې د انکار انجام څۀ کېدے شي ، تور زړۀ ئې د تور عمل دپاره اجازت ورکړو ، خپله بقا او غرض ئې په هر سوچ باندې مقدم اوګرځولو ، زوري ته پته وه چې د افسر خان کمرې ته د شودو ګلاس د کچن نه څۀ وخت ځي ـ هغه ژوند کشه ګولۍ د زوري په موټې کښې بند وه کومه چې د افسر خان دپاره وه ـ کومه چې اوس اوس سرور خان ورکړې وه ـ

بله ورځ ټول ریحان آباد کښې د افسر خان د مرګ غوغا وه ، د ریحان آباد د خلقو خو د امېد ډیوه مړه شوه ـ د افسر خان د مرګ د خبر په اوریدو به خلقو ډیر په غم او حسرت سره یو بل ته اوکتل او د اندېښنو او ویرې سیوري به ئې په سترګو کښې نور هم سېوا شول ـ

د افسر خان آخري رسومات سرته د رسیدو سره سره زورے هم دمینځ نه غائب شو ـ سرورخان دومره کم عقل خو نۀ ؤ چې ـ ـ ـ ـ ـ!

اوس د زوري په ځائے بل کس د سرور خان د ظلم او جبر د معاملاتو امام ؤ ـ تاؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـا ؤ بـرېـتـونـه ، سرې سرې سـتـرګـې ، بـد رنـګ او بـې مـالـګـې مـخ ـ
خـپـل نـوم ئـې چې هـر څـۀ ؤ خـو پـه مـالـګـین مـشـهـور ؤ !

o

کـور تـه مـاشـوم څـۀ راغـے چې ودود صېب خـو د خـوشـحـالـۍ نـه پـه جـامـو کـښې نـۀ ځـائـېـدو ـ بـیـا بـیـا بـه ئـې پـه غېږ کـښې واخـسـتـو ، پـه زړۀ پـورې بـه ئـې جوخت اونـیـوو ، ښکل بـه ئـې کـړو ـ څـۀ پـه اجـنـبـي غـونـدې ژبـه کـښې بـه ئـې ورسره خـبـرې هـم کـولـې چې ودود صېب بـه وربـانـدې خـپـلـه هـم نـۀ پـوهـېـدو او نـۀ بـه ئـې بـېـرتـه عـیـن هـغـسې تـکـرارولـے شـوې الـبـتـه مـاشـوم بـه مـسـکے ضرور شـو ورتـه ، پـښې لاسـونـه بـه ئـې اووهل ـ څـۀ وو خـو د مـیـنـې زور ؤ چې ودود صېب بـه ئـې لـه ډېـره فـرطه د خـپـلـې ژبـې ، لـفـظـونـو، تـکـیـو لـه حده د اظـهـار او بـیـان څـۀ غـېږ واضـح جـهـان تـه ور اووتـو چې د مـعـنـې جـامـه شـایـد ودود صېب پـخـپـلـه هم نـۀ شـوه ور اوغـوسـتـے،خـو نـه ـ ـ مـاشـوم پـرې لـکـه چې پـوهـېـدو ـ پـه خـپـلـې وړې وړې مُـسـکـا او د پـښـو لاسـونـو پـه والـهـانـه حـرکـاتـو بـه ئـې خـپـل رد عـمـل بـیـا بـیـا څـرګـنـدولـو او ودود صېب بـه چې د خـپـلـې مـبـهـم ژبـې پـذیـرائـي اولـیـده نـو نـور بـه هـم ورتـه پـه اکـړم بـګـړم سر شـو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـومـونـه ئـې پـرې تـقـریـبـاً یـو درجن بـدل رابـدل کـړل ــ د ګـلـونـو سره نـسبت لـرونـکي نـومـونـه ، د بـادشاهـانـو نـومـونـه ، خـو بـیـا بـیـا بـه ئـې سر اوخوځـولـو ــ

,, نـه ــ نـه کـنـه ــ څـهٔ بـلـه نـامـه ــ زمـا د بـچي پـه شان ښکلې نـامـه ــ زمـا د بـچي سره سمه نـامـه ،،

سکـیـنـې بـه د ودود صېب ددې ټـولـو کـېفـیـتـونـو پـه مـیـنـه نـنـداره کـولـه ــ ورتـه مُسکی شوه ,, چـرتـه د پـالـوان نـوم خـوښ کـړئ ورتـه ــ دا دومـره کُشتـی چې ورسره تـاسو ددې عمر نـه کـوئ نـو خـامـخـا بـه تـرې پـالـوان جوړیـږي ،،

ودود صېب مـاشوم پـه دواړو لاسونـو کـښې د سر د پـاسه اوچت کـړو ,, پـالـوان خـو بـه تـرې خـامـخـا جـوړیـږي خـو کُشتـي بـه ددې تـور نـظـام سره کـوي د انـسـان سره نـه ،،

سکـیـنـې اوخـنـدل ,, تـاسو ورتـه د اوسه نـه دغه څـهٔ ښـایـئ ــ ــ ــ ــ تـــاسو هم ــ ــ ــ ــ لا خـو مـاشوم دے ــ ــ ــ لا خـو ئـې خـبـرې کـول هم نـهٔ دي زده ،،

ودود صېب مـاشوم پـه ځـانـګـو کـښې ډیـر پـه قـلاره واچـولـو او ځـانـګـو تـه ئـې تـال ورکـړو ــ ,, خـبـرې بـه هم زده کـړي ،،

ودود صېب پـه خـپـل مـخـصوص انـداز کـښې اووې ,, د دنـیـا پـه ډیـرو ګـرانـو ګـرانـو کـارونـو کـښې یـو ګـران کـار خـبـرې کـول هم دے ــ سکـیـنـې ! کـمـه لار ، کـوم سبق چې یـو چـا تـه د هغـهٔ د عمر پـه ابـتـداء کـښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

اوښودلے شي ــ هغه د هغۀ د عمر په هر
پړاؤ مل ملګرے وي ، هغه ئې بنیاد وي
او ښۀ بنیاد د اعلٰی ترین تعمیر ضامن
وي ــ پرورش او لار ښودنه د عمر په
باقي حصو کښې هم سودمنده وي خو په
ابتدا کښې خو چې څومره ډېره
اوکړے
شي هومره ښۀ ده ،،
سکینه د ودود صېب خبرو ته په مینه
غوږ غوږ وه او د خپل عادت مطابق ورته
مسکئ وه ــ ودود صېب ماشوم د
ځانګو نه را اوچت کړو اوو د سکینې
غېږې ته ئې اوسپارلو ــ
,, د مور غېږ د هر ماشوم اولنئ
درسګاه وي ــ د هم دلته نه يو ماشوم د
ژوند دپاره ، د امتحانونو نه ډک ژوند
دپاره ابتدائي حرارت او آکسیجن اخلي
ــ په هر وګړي د خپلې معاشرې ، خپل
چاپېرچل په مختلفو حوالو حق او قرض
وي ــ د هر وګړي فرض دے چې خپل بچي ،
خپل نوے کهول خپل چاپېرچل ته د ښائست
د تحفې په طور وړاندې کړي ،،
,, زما خو به کوشش وي چې ستاسو نه
زده کړم او دۀ ته ئې اوښایم ،، سکینې
اووې ,, خو خیال مو دے ــ ــ ــ ــ ؟
داسې خو به تر اوسه چرته هم نۀ وي
شوي چې د يو ماشوم دې هره ورځ يوه
نوې نامه وي ــ ،،
ودود صېب بې واره اوخندل ,, او ، دا
خو ده ــ دا مینه هم څۀ عجیبه شے دے ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس ، نـوم مې ورلـه نـۀ خـوښېږي ــ تـا ورتـه خـوښ کـړے دے ؟ ،،
,, او ،،
,, څـه ښۀ ده ــ زۀ بـه د کـړاؤ نـه خلاص شم ــ څـۀ نـوم دې خـوښ کـړے؟ ،،
,, پـه يـو شرط ! ،،
,, ام ــ ــ ــ هم ــ ــ ــ ،، ودود صېب پـه شوخئ سره سکـيـنـې تـه اوکـتل ,, څـه ټـيک ده ــ اووايـه ،،
,, هم هغـه بـه ئـې نـامـه وي ــ بـدلـوئ بـه ئـې نـه ،،
,, خوښه مـې ده ،، ودود صېب مُسکے شو ــ
,, زمـا د بـچي بـه فـريـد نـامـه وي ،،
,, فـريـد ،، ودود صېب پُـر خيـال انـداز کـښې اووې ,, فـريـد ــ فـريـدــ فـريـد ــ هم م م م ــ ــ ــ ټـيک ده !! ،،
د نـومـونـو د بـدلـيـدو رابـدلـيـدو سلسله بـنـد شوه ــ مـاشوم تـه نـوم خـوښ کـړے شو ــ فـريـد ــ خو ودود صېب بـه ورسره هغـه د پـيـريـانـو پـه ژبـه کـښې خبـرې اوس هم کـولـې او داسې د مـاشومـانـو پـه شان چې د خپـل عـادت نـه خلاف بـه ورتـه سکـيـنـه هم د خنـدا نـه شنـه شوه !!

O

کلاس کـښې د ,, خودي ،، پـه مـوضوع د ودود صېب لـکـچـر جـاري ؤ ــ
,, ــ ــ ــ ــ ــ ــ ــ ــ ــ او دغه جوهر ، دغه حـکـمت هر کـلـه چې وګـړو يـا قـامـونـو تـه حـاصل وي نـو د مقـام پـه بـلـنـدئ کـښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شک نـهٔ پـاتـې کـېږي ـ بـل تـه اسره کـول ،
نـورو تـه پـسخېدل ، لالـچ دراصل د خپل
حمیت او غېږت د سودا کـولـو بـرابـر وي ـ
خودي مـونـږ تـه د مـحنت او جـهدِ مـسلسل
لارې نـهٔ صرف ښائـي بـلـکې اسانـوي ئـې هم ـ
پـه ډېـرو اسانـو لـفظونـو کښې تـاسو تـه
مـثـال درکـوم ـ زمـونـږ پـه پـښتـنه مـعـاشره
کـښې پـه يـو څـيز پـسې زمـونـږ خلق خـپـلـې
ټـولـې تـوانـايـۍ خپـلـه ټـولـه انـرجي خرچ
کـوي او ډېـر خـلق خـو پـه دغـه بـاب کـښې د
جائـز او نـاجائـز عمل خيـال هم نـهٔ سـاتـي
ـ تـاسو تـه پـتـه ده چې زهٔ څـهٔ يـادوم ؟
،،
ودود صېب د څـهٔ ساعت دپـاره غلـے شو ـ
پـه ټـول کـلاس ئـې يـو نـظر واچـولـو ـ ټـول
کـلاس خـامـوش ؤ ، همـه تـن ګـوش ؤ ـ
،، سيـالـي ،، ودود صېب بـيـا ګـويـا شو ،،
خـو زمـونـږ سيـالـي زمـونـږ د سمـاجي او
مـعـاشرتـي ضرورتـونـو ، رسم و رواج ، دود
دستـور او جـهل عظـيم د اثـر نـه کـلـه هم
ازاده نـهٔ شوه ـ مـونـږ کـلـه هم د خـپـل
ذات د سحر نـه اونـهٔ وتُـو ـ مـونـږ کـلـه هم
اعلٰـی انـسانـي اقـدار او عـادتـونـه خـپـل نـهٔ
کـړل ـ مـونـږ کـلـه هم خـپـل بـل ورور تـه د
ورور پـه سترګـه اونـهٔ کـتـل ـ مـونـږ کـلـه
هم شعـوري طـور د رڼـا پـه لـور د تـلـو هڅه
اونـهٔ کـړه ـ ـ ـ ـ ـ ښه ـ اوس هم دغه
سيـالـي چې مـونـږ ورتـه خـپـل ټـول ژونـد وقـف
کـړے دے ـ لـږ Changes پـکښې کـوؤ ـ څهٔ
پـکښې Add کـوؤ او څـهٔ تـرې اوبـاسو نـو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــر

,, خودي،، يو داسې ښکلې او سپېڅلې شکل ترې سازيږي چې هم پرې مونږ ښائسته ، هم پرې زمونږ ژوند او چاپېرچل ښائسته او هم پرې زمونږ دنيا او آخرت روښانه او تابانه ـ دا ډېر لا محدود حجم لري ـ په دې کښې تاسو اسلامي اقدار او تعليمات شامل کړئ ـ زمونږ د غلطو او فرسوده رسمونو سره خوښ نفس به لږ څهٔ شور خامخا اوکړي خو تاسو به اوګورئ چې زمونږ د نفس هغه شور او بې ځايه احتجاج به انتهائي عارضي وي او د بلندئ او پستئ دغه کېدونکې ادراک او تميز به زمونږ دپاره ډېر د توان او ډاډ باعث او خوشحالوؤنکې وي ـ مونږ ته به دا اندازه ډېره ښکاره کيږي چې مونږ د يو ډنډ نه را اوځو او د مقصد او مرام په يو روښانه سمندر کښې داخليږو او هر کله چې اسلامي او پښتني اقدار خپله کښې غاړه غړئ شي او مونږ ته په نړئ کښې د خپلې سيالئ صحيح ادراک اوشي نو تاسو به ګورئ چې منظر بيخي بدل دے ـ تاسو په نړئ کښې په يو اعلٰی قائدانه مقام ولاړ يئ ـ تاسو غوښته نهٔ کوئ ، تاسو ورکړه کوئ ، ستاسو سره مينه ده ، پېرزوئينه ده ، تاسو ښودنه کوئ ، تاسو اصلاح کوئ ـ تاسو به اوګورئ چې د عمل په لاره ستاسو سره حکمت او بصيرت ملګرے دے او ستاسو سسټم د وائرس نه بيخي پاک دے ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامـه صېب فـرمـائـي ،
رائی زورِ خودی سے پربت
پربت ضعفِ خودی سے
رائی
پــــــه لـوئـے الله کـامـل يـقـيـن او تـوکـل او
خپـلـه ايـمـانـدارانـه سعـي او
مـحـنـت سـتـاسـو د ,, خـودئ ،، بـنـيـاد دي ــ
پـه دغـه بـاب کـښـې د فـکـر او نـظـر لـوړتـيـا
او ژورتـيـا زمـونـږ انـفـرادي او اجـتـمـاعـي
ذمـه وارئ نـورې هـم سېوا کـوي ــ خـو نـن
وخـت خـتـم دے ــ نـن پـه دې حـقـلـه سـتـاسـو
تـپـوسـونـه هـم پـاتـې شـول ــ پـه دې بـه بـيـا
خـبـره کـوؤ ــ ټـيـک ده ګـلـونـو ! ،،

o

فـريـد ، بـابـا وئـيـل زده کـړل ــ
ودود صېب ، مـاشـوم فـريـد پـه دواړو
لاسـونـو کـښـې اوچـت کـړوــ او جـذبـاتـي لـهـجـه
کـښـې ئـې اووې ,, د بـابـا ځـانـه ! کـمـه
ورځ بـه وي چـې لـکـه د خـوشـبـو او رڼـا دې
پـه خـپـل چـاپـېـرچـل کـښـې اووېـنـم ،، ودود
صېب مـاشـوم تـه پـه يـو مـخ کـتـل بـيـا ئـې
ښـکـل کـړو او پـه زړۀ پـورې ئـې جـوخـت
اونـيـوؤ ــ سـکـيـنـه مـسـکئ شـوه ,, ګـرانـه ده
چـې تـاسـو ئـې مـاشـومـتـوب تـه پـريـږدئ ــ
تـاسـو ورتـه د اوسـه نـه دومـره لـوئـې لـوئـې
او ګـرانـې ګـرانـې خـبـرې کـوئ ــ دے خـو لا
پـه مـم پـوهـيـږي ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودود صېب اوخندل ,, ټيک ده خو دا مم
څۀ ته وائي ــ لږ مې پوئې کړه ،،
سکينه هم په خندا شوه ,, مم ، مم وي
نو ،،
,, هـــم ــ ــ ــ ،، ودود صېب په
دلـــچسپۍ سره اووې ,, مم ــ هېڅ يو
خاص څيز ته نۀ وائي ــ مم ــ يو تصور
دے ، د هر ماشوم دپاره د هر هغه
ذائقه دار څيز يو زړۀ راښکونکے تصور
، کوم چې هغه خوړلے شي ــ دغسې بوؤ ،
باوو يابوؤ بلا دا هم محض تصور دے چې
مونږ ئې د خپلو ماشومانو په ذهنونو
کښې شعوري يا غېر شعوري طور قائموؤ ،
مونږ پرې خپل ماشومان يروؤ چې په
نتيجه کښې ئې د هغوي په ذهنونو کښې د
يو داسې خوفناک شکل او هئيت تصوير او
د وجود احساس جوړ شي چې څۀ خاص او
ښکاره خدو خال هم نۀ لري خو په حواله
ئې د ماشوم په ذهن او زړۀ کښې يو خوف
، يو نامعلوم شانې خوف ځائے جوړ کړي
چې نفسياتي اثر ئې ورسره په څۀ نا څۀ
صورت ټول عمر مل وي ــ ــ ــ ــ ،، ودود
صېب لږ شان توقف اوکړو ــ سکينې به
همېشه د ودود صېب ټولې خبرې ډېرې په
غور اوريدې ــ ,, هر ماشوم ته يو صحت
مند سوچ د ابتدا نه ورکول ډېر ضروري
وي ,, ودود صېب اووې ,, د ماشومتوب د
عمر ټولې خبرې د انسان په لا شعور کښې
همېشه همېشه پرتې او محفوظې وي ــ په
ښو خبرو او لارښودونو ئې شعور ښائسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

او روښانه وي او په بدو او جاهلانه
خبرو ئې عادتونه کاږۀ ، عمل ناقص او
مبهم او ژوند ئې د بې چينۍ او
ناهموارۍ سره مخ ـ ـ ـ د معاشرې د
ښکلا انحصار په وګړو وي ـ ښۀ سوچ ، ښۀ
تربيت د ښۀ عمل ضامن وي ـ او ضروري
ده چې دا هر څۀ د اول نه اوشي ،،
سکينې به اکثر د ځان د پوهولو دپاره
د ودود صېب سره په داسې خبرو کښې
اختلافي اړخ اخستو ، اوئې وې ,, خو د
ماشومانو خو يو خاص سوچ وي ، ماشوم
غوندې ذهن ئې وي هغوي په دومره ژورو
خبرو پوهول نه وي ممکن ،،
,, بالکل ،، ودود صېب اووې ,, د
ماشومانو ذهن او سوچ ورکوټے وي ،
هغوي نۀ پوهيږي خو د هغوي د پوهولو
ضرورت ددې خبرې نه ښکاره دے چې هغوي
نۀ پوهيږي ـ ـ ـ ماشومان نۀ پوهيږي
ـ خو لوئےخو پوهه لري کنه ـ ـ ـ د
هر ماشوم لار ښودنه د هغه د پوهې
مطابق پکار ده ، د هغوي د وړو وړو
سوالونو ، جوابونه د ژوند پحقله د
مختلفو خبرو وضاحتونه ډير ضروري وي ـ
ددې سره د هغوي ذهن صفا او معتدل
پاتې کيږي چې په نتيجه کښې ئې وروستو
د لاشعور د دنيا موسم هم صحت افزاء او
د بې ځايه شدتونو او اضطراب نه بچ وي
ـ،، ودود صېب يو ساعت ته غلے شو او
په غور ئې د سکينې طرف ته اوکتل ،
سکينه غوږ غوږ وه ـ ,, ګوره کنه ـ ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــ ،، ودود صېب ګویا شو ,, د یو تازه بوټي تصور اوکړه ــ چې په هر لحاظ سره کمزورے وي ــ که پرې سیورے او اوبهٔ ډېرې وي او نمر پرې هډو نهٔ لګي نو هغه کمزورے پاتې شي او که مسلسل نمر وي پرې او اوبهٔ نهٔ وي ورته نو له تندې اوسوځي او ختم شي ــ یا که پرې د پاسه نه د پاڼو او وړو وړو ښاخونو وزن زیات شي نو چونکې تنه ئې کمزورې وي نو کوږ شي ــ بیا په داسې صورتحال کښې خلق څهٔ تدبیر کوي ورسره ؟ ،،

ودود صېب په خبره خبره کښې تپوس اوکړو ــ

,, اډانه ورکوي ،، سکینې په قلاره اووې

,, بالکل ! ،، ودود صېب اووې ,, اډانه ورکوي او هغه ښاخونه کومو چې په تنه باندې بوج جوړ کړے وي هغه ترې پرې کوي او دغه واړه تدبیرونه تر هغې پورې وي څو چې د بوټي تنه مضبوطه شوې نهٔ وي ــ اوس ، د نګهداشت ددغه ټول او مسلسل عمل نه پس هغه بوټے بوټے نهٔ دے ــ ــ ــ ونه ده ــ ــ ــ ــ یوه مضبوطه ونه ، مېوه داره او سایه داره ونه چې نهٔ خو څهٔ د طوفان ، باد او باران نه ویرېږي او نهٔ ئې د موسمونو تغیّر د ژوند دپاره څهٔ قسم ته خطره جوړیږي اوس ددې ونې ولې یا بېخونه په زمکه کښې دومره ژور تلي دي چې د اوبو یا نمې سره ئې براه راست رشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــر

جوړه کړې ده ـ اوس ددې ونې سره صرف پېرزوئینه ده ـ ظرف دے ورسره ـ لوئے ظرف ـ ددې ونې ښاخونه که پرې کیږي نو دا نوره غټیږي ګڼیږي ، چې مېوه اونیسي نو خپلې څانګې راښکته کړي ـ سکینې د خوشحال بابا شعر دے :

په بار داره ونه تل
وریږي کاڼي
ورته ګوره چې بار داره
ونه څۀ کا

نو زمونږ اصل ګټه خو دا ده چې مونږ خپل ټول توان طاقت په خپل نوي کهول خرچ کړو ـ دغه اصل سرمایه کاري ده ـ د بوټي بهترین مثال دے د یو ماشوم د ښۀ شخصیت او استحکام دپاره هم ددغه ټولو خبرو ضرورت وي مینه ، ډاډ او توجه ، د بدو خبرو نه په حکمت سره منع کول د ښو خبرو دپاره همت او تحریک ورکول ، هغوي ته د هغوي د اهمیت احساس ورکول، په هغوي اعتماد کول ـ ـ ـ اوه ـ ـ ـ سکینې ! قسم په هغه لوئے ذات، ډېر لوئے نتائج لري دا خبرې بلکې اکثر خو ناقابل یقین!!،، ,, خو ټول خلق چرته پوهیږي په دې هر څۀ ،، سکینې اووې ,,حقیقت دے چې دا کیمیا ده خو د عامو خلقو سره دا شعور چرته ؟ ،،

ودود صېب اوخندل ,, سکینې ! دا زمونږ خلق دي کنه ـ دوئي که نور څۀ دي او کۀ نۀ دي خو سیالجن په هر حال کښې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه حواله اثر ډېر زر اخلي ـ تهٔ ګورې څومره ډېرې خبرې ، چې په عملي شکل مخ ته راشي زمونږ په خواؤ شا کښې نو باقي خلق هم څنګه داسې پټ پټ ، په زړهٔ زړهٔ کښې په دؤ دؤ شي چې مونږ څنګه وروستو پاتې شو ـ د پښتو وطن دے کنه ،،

سکينه هم په خندا شوه ـ ،، او ، دا خو ده ـ ـ ـ دا خبره بالکل رشتيا ده ،،

،، هم ـ ـ ـ ـ ،، ودود صېب مُسکے شو

،، او دلته به هم خلق وروستو نهٔ پاتې کيږي ـ د علم د ضرورت د ادراک او شعور لرلو سره نهٔ سهي ـ په سيالئ سره سهي خو وړاندې به راځي ـ او علم خو رڼا ده سکينې ! د نور سمندر دے ، سحر دے ، جادو دے څوک ئې چې يو وار غېږې ته راغے ، بې مينې ئې کله پريږدي ـ پښتانهٔ ډېر عجيبه خلق دي سکينې ـ ـ ـ د ګټې کور خو کله نهٔ پريږدي ـ بس خو چې دغه احساس ورته اوشي چې ددغه رڼا په حصول کښې څومره لويه ګټه ده ـ نو بس بيا ئې تماشه کوه ! ،،

سکينې خندل ،، تاسو خو ورته ورته نقشه جوړه کړې ده ،،

،، زما ارمان دے سکينې ،، ودود صېب ډېر په سنجيدګئ سره د سکينې طرف ته اوکتل ،، زهٔ د خپلو خلقو جهالت او ناپوهي نهٔ شم کتے ـ ما ته د خپل چاپېرچل دغه کمزوري اړخونه ډېر تکليف

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکوي ـ او زما یقین دے چې مسلسل
کوشش بهتري راوستلے شي ـ سباؤن سکول
به که خدائے کوي ددغې نظریې لاندې د
عمل د میدان ننګیالي تیاروي ـ د رڼا
په لور سفر به څۀ وخت خامخا اخلي خو
د منزل او مرام حصول ناممکن هر ګز نۀ
دے او بیا دې ماشوم پالوان خو ـ ـ ـ
ـ ـ ـ ،، ودود صېب ډېر په مینه د
فرید طرف ته اوکتل چې د خپلې دلچپسی
په وړې شان دنیا کښې د هر څۀ نه بې
نیازه او بې پروا مشغول ؤ ـ ,, زما
توان او طاقت نور هم سېوا کړے دے،،
سکینې ماشوم فرید ته ډېر په مینه
اوکتل ـ چې په یو لوئے شانې بال پسې
ئې بیا بیا خرپوسې وهلې خو خپله وړه
شان غېږه کښې ئې راګېرولے نۀ شو ـ

O

د سباؤن سکول رزلټ دې کال هم ډېر ښۀ
راغلے ؤ ـ د پرچو د انتهائي سخت
چیکنګ باوجود هم ماشومانو خپل قابلیت
ښودلے ؤ ـ د میټرک خو د هم دې سکول
دوه طالب علمان په یو بل پسې د ډېرو
کمو نمبرو د فرق سره په ټوله صوبه
کښې په ټاپ باندې وو ـ
ودود صېب ډېر خوشحال ؤ ـ د سټاف په
هفته وار میټنګ کښې نن هم دغه خبر
دبحث لاندې وه ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودود صيب وئيـل ,, ـ ـ ـ ـ تـاسو د
عميـر خبـره واوريـده ـ ـ ـ چې د خپـل
ايـوارډ د اخستـو پـه مـوقـع ئـې اوکړه ـ ـ
ـ چې ، زمـا زړۀ پـه سکـول کښې هـومـره
خـوشحـال وي څـومـره چې پـه خپـل کـور کښې،،
ودود صيب وار پـه وار د خپـل ټـول سټـاف
طرف تـه اوکـتـل ,, هم دغـه اصل نـکـتـه ده
او هم دغـه زمـونـږ هدف دے ـ ډيـر
مـاشومـان داسې هم وي چې پـه ظـاهـره کـلاس
کښې نـاست وي ، سترګې د استـاذ طرف تـه
غړوي خـو ذهـنـي طـور غېر حـاضر وي ـ ددې
مـخـتـلـف وجـوهـات وي ـ د کـور مـسائـل ، د
يـو مـاشوم ذهـن وړې وړې پـريـشانـئ ، د
مـعـاشرې د نـاهـمـوارئ اثـرات نـامـنـاسبې
رويـې او بـيـا خـاص طـور د استـاذ بې ځـايـه
سخت ګيـري او عدم تـوجه ـ ـ ـ ـ زمـونـږ
بـه ټـول کـوشش هم دغـه وي چې زمـونـږ د
سکـول مـاشوم د مـکـمـل حسيـاتـو سره پـه
سکـول او کـلاس روم کښې حـاضر وي ـ دا
بـنـيـادي خبـره ده او ددې خبـرې د يـقـيـنـي
کـولـو پـه صورت د ښې نـه ښۀ نـتـيـجه پـه
اسانـئ سره تـر لاسه کېدے شي ـ زۀ ستـاسو
پـه پـوهـه او مـحـنـت فـخـر کـوم نـن زمـونـږ
ټـولـو دپـاره انـتـهـائـي د خـوشحـالـئ مـقـام
دے چې زمـونـږ د نـظـريـې او پـېـرزوئـنـې سفـر
ډيـر ښۀ روان دے ،،
عديـل اووې ,, سر ! د مـاشومـانـو حـاضري
هم پـه ډيـر ښۀ تـسلسل سره ده ،،
,, دا ډيـره اهـم خبـره ده ـ ـ ـ ،،
ودود صيب پـه ټـول سټـاف بـانـدې نـظـر

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچول ــ ,, د یو ماشوم سکول ته ریګولر راتلل او غیر حاضري نۀ کول دا خبره ثابتوي چې د هغۀ سکول کښې زړۀ لګي هغه ددې ماحول سره ، د خپل سبق او د زده کړې د سفر سره وابستګي لري ــ دا خبره همېشه په نظر کښې اوساتئ ــ ددې کریډټ بې شک چې تاسو ته ځي ــ زۀ ستاسو ستائینه کوم،،

مس شمائله اووې ,, سر ! د رزلټ په حواله په سکولز کښې نن سبا ډېر سخت Competition وي زمونږ دپاره د خپلو کامیابو تسلسل نور هم ضروري دے،،

ودود صېب مسکے شو ,, تاسو ښۀ وایئ مس شمائله خو د Competition تصور د ذهن نه بیخي اوباسئ ــ ددې سره د اصل پوهې د کمي په وجه د نقل او سفارش رجحان هم زیات شوے دے ــ تاسو به اکثر ځایونو کښې کتلي وي چې د نقل کولو په سلسله کښې خپل استاذان د شاګردانو مرسته کوي ــ یا دغسې د سفارش او رشوت وبا ــ اوس دوئي څوک پوئې کړي چې دا څومره د نقصان نه ډک عمل دے ــ محض د نمبرو حاصلول هېڅ کله سودمنده خبره نۀ ده ــ اصل شے پوهه ده ــ چې هېڅ کله ماتې نۀ خوري ــ د نظریې او عمل وسله چې د چا سره وي د هغوي فتح په هر مېدان یقیني وي او زمونږ فتح به دا وي چې مونږ د سپرلو راتګ ته لارې هوارې کړو ، مونږ د ګلو کر جاري اوساتو ــ او په دغه حواله زمونږ ذمه وارئ دومره ډېرې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــوئــې دي چې د دمې او غلطۍ ګنجائش خو
راسره بـیـخي نـشـتـه د روایـتـي سفـر نـه بـه
مـونـږ همېشه ځـان پـه ډېره سـاتـو ، مـونـږ
بــــــه ددې خبـرې نــــــه بـې پـروا،چې خلق
څـــــــهٔ کـــوي ، خپـل د نـظریـې
سفـر ، د یـو لـوئـې مـرام پـه لـور جاري
سـاتـو ،،
,, مـونـږ پُـر عزم یُـو سر ،،
,, هم دغه عزم زمـونـږ طـاقـت دے ،،
مس انـیـلـه اووې ,, سر!ځنې مـاشـومـان ډېـر
زیـات کُـنـد ذهن دي،،
,, نـفـسیـاتـي جـاج ئـې واخـلـئ ،، ودود صېب
پـه سـنجیدګۍ سره اووې ,, خصوصي تـوجـه
ورکـړئ ــ د هغوي سره خبـرې اوکـړئ ــ د
هغـوي خبـرو تـه اهـمـیـت ورکـړئ ــ پـه وړه
وړه خبـره ډېـر ډېـر شـابـاسے ورکـوئ ــ ډاډ
ورکـوئ ــ هغـوي تـه بـیـا بـیـا دا احساس
ورکـړئ چې تـاسو قـابـل یـئ او پـه دغه
حـوالـه ورسره وخت پـه وخت خپـل مـشفـقـانـه
تـوقـعـات هم شئـیـر کـوئ ــ نـو تـاسو بـه
ګـورئ چې هغـوي ورو ورو روانـیـږي ، پـل
اخـلـي ــ مـیـنـه مـرهـم دے مس انـیـلـه ! د هر
مـرض علاج دے پـکښې ــ ډاډګـیـرنـه او
شـابـاسے د یـو عـام سړي نـه سـالار او
سرخېل جـوړوي ،،
,, یـس سر ! دا حـقـیـقـت دے ،،
,, زمـونـږ مـعـاشره ډېـره پـیـچـیـده ده ،،
ودود صېب اووې ,, او ددغه پـیـچـیـدګـیـو
او نـاهـمـواریـو د بـدو اثـراتـو نـه زمـونـږ
مـاشـومـان هم بـچ نـهٔ پـاتې کـیـږي ــ د دوئـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین سپېڅلي ذهنونه چې دغه تضادات او د انساني فطرت سره متصادم خبرې وینې ، ګوري او محسوسوي نو لازم به د بې چینۍ او بې قرارۍ سره مخ کیږي که زما په وس کښې وے نو ما به په سکولونو کښې سائیکاټس هم تعینات کړي وے ــ دا ګلونه ډېر په بې دردۍ سره پامال کیږي ــ او د چا سره هډو فکر نشته ،،

د ودود صېب لهجه قدرې ترخه شوه ,, بهر حال ــ ــ ــ ــ ! دغه ټولې ذمه وارۍ به مونږ اخلو ــ دغه مسیحائي به مونږ کوو ــ بله هېڅ لار نشته !! ،،

O

د فرید سکول ته د تلو نن وړومبۍ ورځ وه ــ

,, ځوان چرته روان دے ؟ ،، د ودود صېب مینه ګویا شوه

,,د چرته چې بابا جان روان دے ،،

فرید بلا توقف جواب ورکړو سکینې د سکول بیګ اوږو ته ور واچولو او په تندي ئې ښکل کړو ــ ,, سکول کښې چې څۀ زده کوې هغه به کور کښې ماته هم ښائې ،،

,, زۀ به دې استاذ شم ! ،، فرید خپل واړه واړۀ لاسونه د مور د غاړې نه تاؤ کړل ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

,, او ،، سکینې خپل زوئے بیا ښکل کړو
,, زما بچے به زما استاذ شي ــ ــ ــ
زما بچے هوښیار دومره دے ،،
ودود صېب به وار په وار یو یو کلاس د
ټولو سره اخستو ــ پرائمري سیکشن کښې
خو به د ماشومانو سره خپله هم ماشوم
شو ــ ټول ماشومان به د خپل پرنسپل
صېب دغه کلاس ته ډېر زیات خوشحالیدل ــ
د یوې وړې غوندې ښائسته ښائسته
ماشومې نه ودود صېب
تپوس اوکړو ,, ستا څۀ نوم دے بچے ؟
،،
,, جي پلوشه ،،
,, جي پلوشه ــ ــ ــ که صرف پلوشه ،،
,, نه جي پلوشه ،، د ماشومې په مخ
خندا خوره شوه ــ
,, ښه ــ اوس د جي پلوشه نه ، نه جي
پلوشه شوه ،،
ټول ماشومان په خندا شول ، پلوشې هم
خندل ــ
,, ښۀ ، پلوشه بچے به مې څۀ جوړیږي
چې سبق اووائې؟ ،،
,, جي زۀ به ډاکټره جوړیږم ،، ماشومې
زړۀ ور زړۀ ور اووې
,, بالکل ،، ودود صېب د شفقت نه ډکه
لهجه کښې اووې ــ
,, پلوشه بچے خو به مې خامخا ډاکټره
جوړیږي ــ کښینه بچے،،
,, د رښا خوب به تعبیر
ته رسومه ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ ډیـوه یـم تــورتـمـونـه
ختـمـومـه
،، د مـیـنـې سـنـدره ،، فـریـد پـه اول ځل د
ودود صېب نـه پـه سبـاؤن سکول کښې
واوریـده او دومـره ئـې خوښه شوه چې هر
مـاسخوتـن بـه ئـې د ودود صېب نـه ،، د
مـیـنـې سنـدره ،، د اوریـدو فـرمـائـش کـولـو
چې ودود صېب بـه خـامـخـا پـوره کـولـو ــ
وخت تـیـرېـدوــ ــ ــ ــ

O

څۀ نـا څۀ خو راپـېښه شي ــ ژونـد دے ،
بـې تـغـیّـر ئـې کـلـه کـیـږي ــ دا دوه کسان د
ریـحـان آبـاد نـه راغـلـي وو ــ د سرور خـان
پـېغـام ئـې
راؤړے ؤ ــ مـکـرم او تـاریـخ ګل ــ
تـاریـخ ګل اووې ،، ودود جـانـه ! سرور
خـان سـتـاسو د ریـحـان آبـاد ټـولـه زمـکـه پـه
بـیـعـه اخستـل غـواړي ــ مـونـږ پـه دغـه
سلـسلـه کـښې راغـلـي یُـو ،،
ودود صېب مُـسک شـو ، پـه مـتـانـت سره ئـې
اووې ،، فـی الـحـال زمـا څۀ اراده خو
نـشتـه د زمـکـې د خرڅـولـو ــ مـا ئـې څۀ
ضرورت نـۀ دے مـحسوس کـړے ،،
،، او ، خو سرور خـان تـه ئـې ضرورت دے
،، تـاریـخ ګل پـه کـلـکـو سترګـو اووې ــ
ودود صېب اوخـنـدل ،، سرور خـان تــه خـو
خدائے ټـول ریـحـان آبـاد ورکـړے دے ــ د
هغۀ پـه مـلـکـیـت کـښې خـو زمـا پـولـې پـټـې
ښکـاري هم نـه ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ښکاري ودود جانه ،، تاريخ ګل لړ
شان په بدله لهجه کښې اووې ، کېدے شي
حکم ؤ ورته چې په څۀ لهجه کښې
خبرې کول دي ,, سرور خان وائي چې د
هغوي په زمکه کښې ستاسو پولې پټي د
پېوند په شان ښکاري ،،
د ودود صېب په مخ باندې د يوې لحظې
دپاره د ناګوارئ سېورے تېر شو ,,
تاسو د ريحان آباد يئ ؟ ،، ودود صېب
په هواره لهجه کښې تپوس اوکړو ـ
,, او ،،
,, د شپېتۀ في صد نه زياته علاقه په
ريحان آباد کښې د سرور
خان ده ـ د ريحان آباد د خلقو سره خو
اوس تقريباً تقريباً چې صرف خپل کورونه
پاتې شوي دي ـ زمکې خو ترې په مختلفو
حيلو بهانو او يا په جبر او زور سرور
خان تر لاسه کړې دي ـ ډېر کم خلق دي
چې خپلې زمکې ئې سمبال ساتلې دي ـ ـ
ـ تاريخ ګله ! سبا که سرور خان
اووائي چې د هغه په سلطنت کښې دا د
ختو لوټو کورونه بد او بدرنګ ښکاري
نو بيا به تاسو څۀ کوئ؟ ،،
,, ښۀ به وي چې مونږ د کار خبره
اوکړو ،، مکرم شونډې پرانستې ـ
,, په څنګل چې اور اولګي مکرم خانه
،، ودود صېب د مکرم په سترګو کښې
اوکتل ,, نو د هغې مړ کول ډېر ضروري
وي ګني يو شے هم سلامت نۀ پرېږدي ، هر
څۀ اوسوځوي ، د يوې ونې پسې بله ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

، په يو بوټي پسې بل بوټے ، په هغو
کښې د مارغانو جالې ، په جالو کښې د
مارغانو بچي ، شينکے ، د ژوند او
ښائست احساس ورکوونکې تازګي ـ ـ ـ ـ
ـ ،، ودود صېب د يوې شيبې د خاموشئ
نه پس بيا ګويا شو ـ ,, د هر ظلم ،
هر زياتي مخ نيوے په ابتدا کښې ډېر
په اسانه کيږي خو که په اول کښې اونۀ
شي نو د هغې دا مطلب هر ګز نۀ وي چې
سترګې دې ترې پټې کړے شي ـ ټيک ده زۀ
که ستاسو خبره او هم منم ، زما خو
دلته هم ځائے ځيګه ، پوله پټے شته ـ
دا اور سبـــــا کــــه نــور ،
ستاسو په لمن پورې شو ـ تاسو به څۀ
کوئ؟ تاسو خو خپل ځانونه خپله کمزوري
کوئ ! ،،
,, ودود جانه ! سرور خان زمونږ نه
ستا ,, او ،، يا ,, نا ،، غوښتي دي ،،
,, اوه ،، ودود صېب اوخندل ـ ودود
صېب د معاملې نازکئ ته رسيدو ـ ـ ـ
هغۀ دا وخت خبره ځنډول غوښته ـ په
سنجيدګئ سره ئې پرې سوچ کولو ـ د
اشتعال وخت نۀ ؤ ـ يوه اوږده ساه ئې
راښکه ,, ښۀ ده زۀ به پرې سوچ اوکړم
ـ څۀ داسې د تادئ خبره خو هسې نه ده
، نۀ سرور خان چرته تلے دے او نۀ زۀ
،، ودود صېب ته د سرور خان سوچ معلوم
ؤ ـ د لږ سوچ کولو نه پس ئې اووې ,,
او يا به داسې اوکړو ، د نيمې زمکې
سودا به د سرور خان سره اوکړم او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمه به زما سره پاتې شي ، زما د
مودې نه خواهش دے چې هلته سکول او
کالج جوړ کړم ـ نو که داسې وي نو
راځئ بسم الله ،،
,, ښهٔ ده مونږ به سرور خان ته ستاسو
خبره اورسوؤ ،،
تاریخ ګل او مکرم پاسیدل ـ
ودود صېب ته پته وه چې د نیمې زمکې
په اخستو خو سرور خان رضا کیږي نه او
بیا چې لا پاتې ځائے کښې د سکول او
کالج د جوړیدو شرط هم وي نو بیا خو
خبره تقریباً چې ناممکنه ده ـ ودود
صېب دا خبره د څهٔ مودې دپاره ځنډول
غوښتله ـ خو څنګه ؟ په دې هډو نهٔ
رسیدو ـ
ماښام هم د عادت نه خلاف غلے او
پریشانه ؤ ـ
سکینې ترې تپوس اوکړو ,, تاسو نن
پریشان غوندې یئ ، خېر خو دے ؟ ،،
,, خېر دے سکینې ـ ـ ـ ـ هغه سرور
خان سړي رالیږلي وو د ریحان آباد نه
ـ ـ ـ سرور خان زمونږ د هلته زمکه
په بیعه اخستل غواړي ،،
,, الله دې خېر اوکړي ـ نو دا دومره
لویه خبره ده چې تاسو روټۍ هم سمه
اونهٔ خوړه ؟ تاسو هم کنه ـ ـ ـ کله
کله خو د ماشومانو په شان وړو وړو
خبر ته پریشان شئ ـ ستاسو خپل
جائیداد دے، ستاسو خپله خوښه ده ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, سکينې ! تۀ دې خبرې ته نۀ رسې ـ دا وړه خبره نه ده ـ د هغې زمکې حفاظت کول ډېر زيات ضروري دے ،،
سکينې هېڅ اونۀ وې ، په سواليه انداز ودود صېب ته ځيره وه ,, داسې ځوک ګورم چې د هغې زمکې کرل ريبل سمبال کړي ـ هغوي ته به هم ترې منافع وي او زمکه به هم ـ ـ ـ ـ ـ ځه الله دې خير اوکړي ـ اوبه شي ـ ـ ـ فريد څۀ شو ؟ فريده بچے ! ،،

o

نن د اتوار ورځ وه ـ ودود صېب سحر سحر د فريد سره د ګپ شپ تياري کړې وه ـ ودود صېب خپل لاسونه شاته نيولي وو ـ
,, زمـــا هـــوښيار بچے بـــه اووائي چې زمـــا پـــه لاسونو کښې څۀ دي؟،، ودود صېب د فريد نه تپوس اوکړو ـ
,, هم م م م ـ ـ ـ ـ ،، فريد لږ شان سوچ اوکړو ، بيا ئې په نفي کښې سر اوخوځولو ,, نه بابا جان ـ ـ ـ نۀ شم وئيلے !،،
,, هيپي برتهـ ډے ټو يُو ـ ـ ـ هيپي برتهـ ډے ټو يُو ،، ودود صېب په خندا خندا کښې اووې او خپل لاس ئې را وړاندې کړو ـ يو ښکلے پين د شيشې په کور کښې بند د وددود صېب د تلي دپاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـــــــروت ؤ ـ د فـــــريـــــد پـه ښکـلي شکـلي مخ بـې اختـيـاره
خندا خوره شوه ـ
,, اوه بـابـا جان ـ ـ ـ ،،
,, هيـر وو درنـه کـنـه ،،
,, بـيخي رانـه هير وو ـ خو تـاسو تـه يـاد وو ،،
,, لـه مـا بـه څنګه هيـريـږي ـ ـ ـ دا نـېټـه خو زمـا د بـچي د پـېدائـش نـېټـه ده ،،
,, پـين ډېـر ښکلـے دے بـابـا جـان ـ تـهيـنک يُـو ،، فـريـد پـين لاس کـښې واړولـو را واړولـو ـ
,, قـلـم د ښکلا علامـت وي د بـابـا ځـانـه ! دا د ښکلـو خـلقـو خوښېږي ،،
,, بـابـا جـانـه ! تـاسو تـه دغه نـېټـه څنګه يـاده پـاتـې کـيږي ؟ روغ کـال ئـې پـه مـېنځ کـښې تـېر شي ،،
ودود صېب ورتـه ډېـر پـه مـيـنـه مُسکـے شو
,, تـهٔ د يـو جـنـج تـصور اوکـړه ، ډېـر خلق ، ګڼ شمـېر خلق ، بـيا پـه هغ جـنـج کـښې ، هغه ډېـرو خلقـو کـښې د وادهٔ د ژنـې تـصور اوکـړه ـ پـه ټـولـو کـښې ممتـاز ښکاري کـه نـه ؟ د نـظرونـو مـرکـز وي او کـه نـه ؟ ،،
فـريـد بـې اختـيـاره اوخـنـدل ,, او بـابـا جـانـه ! زهٔ ستـاسو پـه خبـره پـوئـې شوم ،،
,, هم م ـ ـ ـ ،، ودود صېب پـه مـيـنـه نـاکـه لـهجـه کـښې بـيـا ګـويـا شو ـ ـ ـ ,, نـو دغسې د ټـول کـال پـه ډېـرو او ګڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمېر تاريخونو کښې ستا د زيږېدنې تاريخ زما په ذهن کښې ځلاند او نمايان وي ،،
فريد به د ودود صېب خبرې ډېرې په غور سره اوريدې ، ذهين هم ډېر ؤ ، د ودود صېب سره ئې ګپونه شپونه ډېر وو نو د خبرو انداز ئې هم خوږ او برجسته ؤ ــ يو ساعت ته غلے ؤ ، غلے ؤ بيا ئې اووې ,, بابا جانه ! ستاسو د پېدائش نېټه څۀ ده؟،،
,, اوه ،، ودود صېب سر اوخوځولو ,, بدل رانه اخلې ؟ ،،
,, د پښتو وطن دے بابا جانه ! ،،
او ودود صېب د فريد په دې خبره ښۀ اوخندل ــ ,, ښۀ ده يار خو زما Date of Birth هم څۀ عجيبه غوندې دے ــ کلونه کلونه خو ئې پته هم نۀ لګي ،،
فريد په سواليه انداز د ودود صېب طرف ته کتل
,, ۲۹ فروري ،، ودود صېب اووې او د فريد په مخ د حېرانتيا او خوشحالئ شريک تاثر بې اختياره خور شو ــ ,, اوه بابا جان څومره Unique ډېټ دے،،
ودود صېب مسکے شو ــ فريد د ودود صېب د غاړې نه لاسونه تاؤ کړل او ښکل ئې کړو ,, ستاسو په شان ،،
,, اوس تۀ هر کال ماته خو نۀ شې وش کولے ،، ودد صېب مسکا کښې اووې ,, بدل خو دې پاتې شو ،،
,, او دا خو ده ! ،، فريد خندل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودود صېب اووې ,, دغه ورځ نمانځل څۀ فرض نۀ وي بچے ، څنګه چې خلقو ترې رسم او روايت جوړ کړے دے ــ اصل مقصد دا دے چې مونږ هغه ټولې لوئې وړې خبرې يادې اوساتو او د يو بل سره ئې اظهار اوکړو ــ په کومو چې زړونو ته د خوشحالۍ احساس کيږي ــ دغه وړې وړې خبرې ، پېرزوئنې او د يو بل احساس د مينې سلسلې ته دوام ورکوي او د زړونو آلا ئشونه وينځي ،،

,, تهينک يُو بابا جانه ! ،، فريد ډېر په مينه اووې

ودود صېب فريد په زړۀ پورې جوخت کړو ــ

د ودود صېب سره احساس ؤ چې د ريحان آباد د زمکو نه غافل نۀ دي پاتې کېدل پکار ــ ګو چې د سمبالښت دپاره ئې پرې کسان اچولي وو خو د ريحان آباد د طرف نه ئې خپله غېر حاضري محسوسوله ــ

,, د ګرمۍ چهټيانو کښې به ريحان آباد ته ځو،، ودود صېب سکينې ته اووې نو سکينه هم ډېره خوشحاله شوه ــ ,, ښۀ ده کنه ــ تاسو خو موده اوشوه بيخي شا کړې ده ورته ــ موربې بې خو به وخت په وخت خامخا تله ،،

,, ښۀ وائې ــ ــ ــ خو د سکول ذمه وارۍ هم ډېرې دي کنه ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, سکول خو اوس ډېر ښهٔ روان دے ـ ستاسو ستاف هم ډېر تکړه دے اوس خو تاسو لږه ډېره دمه هم کولے شئ ،، ودود صېب مُسکے شو ,, په دغه حواله چې ماته کار او محنت ځومره دمه او سکون راکوي زهٔ ئې درته نهٔ شم بيانولے ـ لا خو مونږ بيخي په آغاز کښې يو سکينې ! لا ډېر زيات مزل پروت دے ـ ډيوه بلول ـ ـ ـ د ډيوې نه ډيوه بلول ـ د رڼا په لور سفر ـ مسلسل سفر ،، د ودود صېب لهجه خوبولې شوه ـ

سکينې اوخندل ,, خدائے به ستاسو ارمان پوره کړي ـ فکرجن کيږئ مه ـ اوس خو دادے فريد هم کلک شو ـ ټولې خبرې ستاسو په شان کوي ـ وخت خو د باد په اوږو سور دے ـ ـ ـ زلمے دے که خېر وي ،،

,, تيارې ډېرې زياتې دي سکينې ـ کار مسلسل پروت دے ،،

,, د ډيوې نه بهٔ ډيوه بليږي کنه بابا جانه ؟ ،، فريد عين د ودود صېب په انداز کښې اووې نو سکينې او ودود صېب دواړو اوخندل ـ ودود صېب په خوشگواره لهجه کښې اووې ,,او ، د زړهٔ سره ! د ډيوې نه به ډيوه بليږي کـه خېر وي ـ خامخا به بلېږي ،،

,, بابا جانه ! نن تاسو ته د مينې سندره زه اوروم ،، فريد اووې ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ډاډ راکوې ؟ ،، ودود صېب فـريـد تـه پـه مـيـنـه اوکـتـل ,, ښـۀ ده کـنـه ، اووايـه بـچـے ،،
سکـيـنـې خـو خـپـل بـچـي تـه داسې پـه مـيـنـه کـتـل چې اوس تـرې ځـاريـږي او کـه اوس تـرې ځـاريـږي ـ

o

دا د ودود صېب د نـيـا نـيـکـۀ کـور ؤ ـ سکـيـنـې خـو لـکـه د سـتـرګـو پـه رپ کـښې د ټـول کـور صفـائـي اوکـړه ـ يـو يـو څـيـز ئـې پـه سلـيـقـې سره کـيـښـودو ـ پـه ريـحـان آبـاد کـښې د فـريـد مـلـګـرتـيـا د ټـولـو نـه اول د وفـا سره جـوړه شـوه ـ وفـا د فـريـد همـزولـې وه ـ کـور ئـې د هغـوي د کـور نـه پـه لـږه فـاصلـه کـښې ؤ ـ وفـا د خـپـل مـور پـلار يـکـي يـوه لُـور وه ، پـلار بـه ئـې ټـولـه ورځ د خـټـو لُـوټـو مـزدوري کـولـه ـ پـلار بـه ئـې زيـات مـحـنـت کـولـو ، د هغـۀ ډيـر خـواهش ؤ چې وفـا سبـق اووائـي ، وفـا بـه د ريـحـان آبـاد يـو ورکـوټـي غـونـډې مـات جـوړ سرکـاري سکـول تـه تـلـه ـ د هغې سره پـه دغـه مـاشـوم عمـر کـښې هم د خـپـل مـور پـلار د مـحـرومـو او ارمـانـونـو ډيـر زيـات احسـاس ؤ ـ هغـه ډيـره قـابـلـه وه ـ پـه ريـحـان آبـاد کـښې د فـريـد وړومـبۍ نـالـګـي د شفـيـقـي سره اوشـوه ـ شفـيـقـے فـطـرتـاً جـهـګـړ مـار غـونـډې هلـک ؤ ـ د فـريـد د اول ورځې نـه خـوښ نـۀ شـوـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

,, وفــا تــهٔ څـویـم کـښې ئــې ,, فــریــد د وفــا نــه تــپـوس اوکـړو ـ
,, څـلـورم کـښې ،، وفــا اووې
,, زهٔ هم څـلـورم کـښې یـم ،،
,, اوس بــه دلــتــه سبق وائــي ؟ ،،
,, نــه ، مــونــږ خو خــالــي د ګـرمـۍ چـهـټـیــانــو کـښې دلــتــه راغـلـي یُـو بـیــا بــه ځـو ،،
,, هـوم ورک بــه دلــتــه کـوې ؟ ،،
,, او کـتــابــونــه ، کــاپــۍ مـې راوړي دي ،،
,, ستــاسو د کــلــي څـهٔ نــامــه ده ؟ ،،
,, ګـل کـلــے ،،
,, ستــاسو کـوم کـور دے ؟ ،، فـریـد تـرې تــپـوس اوکـړو ـ
,, هـغـه مـخـامـخ ـ ـ ـ شیـن ګـیـټ ئــې چـې دے ،،
,, زمــونــږ هـغـه کـور دے د سپـیـنـې دروازې والا ،،
,, تــهٔ هـوم ورک کـوې ؟ ،، فــریـد تــپـوس اوکـړو
,, زهٔ خـو روزانــه هـوم ورک کـوم ،،
,, زهٔ بــه هـم درځـم ،،
,, راځـه کـنـه ،،
د فــریـد سره د وفــا مـور ډیـره مـیـنـه اوکـړه ـ پــه تــنـدي ئــې ښکـل کـړو ـ
دعـــــاګـانــې ئــې ورتــــــه اوکــــــړې ,, ستــا خـپـل کـور دے بـچـے ، زړهٔ ور
راځـه ـ ـ ـ د وفــا سره سبـق وایـه ،،
عفـت د کـور پـه کـار پـورې مصروفـه شوه او فـریـد او وفــا خـپـل کـاپــۍ کـتـابــونـه راواخستـل ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوارو ماشومانو سره به د کولو دپاره د جهان خبرې وې ـ وفا به اکثر حيرانه شوه ـ ,, فريده ! تاته دې دا ټولې خبرې بابا جان ښائي ؟ ،،

,, او ـ ـ ـ ماته مې بابا جان هره ورځ نوې نوې خبرې ښائي ـ ماته ډېر خوند راکوي ،،

,, او د مينې سندره هم ـ هره ورځ ؟ ،،

,, هره ورځ ،،

د وفا په سترګو کښې د محرومۍ سيوري لاړل راغلل ـ

,, تۀ هم راځه کنه ،، فريد ورته اووې

,, زما بابا جان ډېر ښۀ دے ،،

,, ما مې مور منع کوي ،، وفا په قلاره اووې ,, وائي چې د چا کورونو ته مۀ ځه ،،

,, واه ،، فريد برند شو ,, او دا زۀ چې ستاسو کور ته درځم ،،

,, تۀ خو هلک ئې ، مور مې وائي چې جينکۍ بدې ښکاري ،،

,, هسې بدې ښکاري ـ ـ ـ ـ ،، فريد هم هغسې په نيغه لهجه کښې اووې ,, دغه مخامخ خو زمونږ کور دے ـ ځۀ چې ځو . زۀ آپا جان ته خپله وايم ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, فـریـده ! ګـوره بـیـا بـه مـاتـه قـاریـږي ،،
,, هسې بـه قـاریـږي ـ ـ ـ تـهٔ هم ـ ـ ـ ـ ډارنــې ـ ـ ـ راځـه ،،
فـریـد روان شو او پـه ورهٔ نـیـغ ورنـنـوتـو ـ وفـا ئـې شـاتـه وه
,, آپـا جـان ،،
,, وئ دا خـو مـې فـریـد بـچـے راغـے ـ راځـه بـچـے ,, عفـت ورتـه پـه مـیـنـه اووې ،،
,, آپـا جـان ! تـاسو وفـا زمـونـږ کـور تـه ولـې نـهٔ راپـریـږدئ ،،
,, نـه بـچـے ! مـا خـو نـهٔ ده مـنـع کـړې ،،
,, دا خـو وائـي چـې مـاتـه مـې مـور وائـي چـې د چـا کـورونـو تـه مـهٔ ځـه،،
عفـت پـه خـنـدا شوه ,, خـو تـهٔ خـو زمـا خـپـل بـچـے ئـې ـ ـ ـ تـهٔ خـو مـې ورتـه نـهٔ ئـې یـاد کـړے چـې دومـره غـصه ئـې ،،
,, نـو وفـادې راځـي آپـا جـان ؟ مـونـږ بـه د بـابـا جـان نـه سبـق زده کـوو،، فـریـد خـوشحـال شو ـ
,, بـالـکـل دې ځـي بـچـے خـو هـوم ورک دلـتـه کـوئ ،،
,, ټـیـک ده آپـا جـان ،،
دواړه مـاشومـان بـهـر را اووتـل ـ وفـا فـریـد تـه داسې پـه عجیـبـه سترګـو اوکـتـل ـ
,, ښهٔ ده مـور مـې قــــــار نـهٔ شوه ـ څـومـره کـم عقـل ئـې،،
,, عقـل دې سـتـا اومـبـارک شي ـ زهٔ کـم عقـل ښـهٔ یـم ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـږ ساعت پس بـیـا دواړو د دنـیـا جهـان خبـرې کـولـې ـ

O

,, بـابـا جانـه ! سبـا بـه وفـا هم زمـا سره راځـي ، مـا ورتـه سـتـاسو نـه وئـيـل دي ،، فـريـد د کـاپـی پـه لـيـکـلـو لـيـکـلـو کـښـې اووې ـ

,, ښـهٔ ده کـنـه د بـابـا ځـانـه ! خـامخـا دې راځـي ،،

,, دا جيـنـی خـوچې زهٔ هم اوګـورم چې تـهٔ پـرې دومـره مـئـيـن ئـې،،

سکـيـنـې پـه مـيـنـه اووې ,, کـه خـوښـه مـې شـوه نـو ـ ـ ـ ـ ـ ،،

,, بـابـا جـانـه ! ،، فـريـد پـه ګـيـلـه مـن انـداز ودود صېب تـه اوکـتـل ـ

,, سکـيـنـې ! د مـاشـومـانـو سره پـه خـيـال خبـرې کـيـږي ،، ودود صېب د فـريـد د ګـيـلـې جـواب اوکـړو ـ

,, بـابـا جـانـه ! هغـوي ډېـر غريـبـانـان دي ـ خـو وفـا ډېـره قـابـلـه ده ـ هغـه پـورې سکـول کـښې سبـق وائـي ـ هغـه هم څـلـورم کـښې ده ،،

,, علـم د چـا مـيـراث نـهٔ دے بـچـے ـ هر څـوک ئې حـاصلـولـے شي او پـکـار ده چې ددې د ضرورت احـسـاس د هر چـا سره وي ـ دا يـوه ډېـره لـويـه او اهمـه فـريـضه ده ،،

بـلـه ورځ فـريـد او وفـا دواړه د ودود صېب خبـرو تـه غـوږ نـاست وو ـ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکینې خـــو دغــــــه ښـــکلې ښـــکلې شان مـــــاشومـــــه دومره خوښه شوه چې ځاریده ترې ـ

,, او هن! ،، ودود صېب وفا ته ډېرپه مینه او شفقت سره اووې ,, تۀ هم ما ته بابا جان وایه ،،

,, ښه جي! ،،

,, ښۀ جې نه ـ ـ ـ ښۀ بابا جان ،،

,, ښۀ بابا جان ،، د وفا په مخ مُسکا خوره شوه ـ

د ودود صېب او سکینې د بې کچه مینې سره خو د وفا زړۀ دومره لوئې شو چې د اظهار نه بهر ، هغې غریبې دومره مینه چرته لیدلې و ه ـ پلار به ئې ټوله ورځ په مزدورۍ تېره کړه او چې د ماښام به کور ته راغے نو ستړے ستومانه به ؤ ، روټۍ به ئې اوخوړه او اکثر به اودۀ هم زر شو ـ مور به ئې ورسره خپله برخه ځار قربان کول خو دلته خو څۀ بل جهان ؤ ـ دلته خو وفا د ټولو د سترګو داسې تور شوه چې که چرې یوه ورځ به رانغله نو سکینه به ورپسې پخپله تپوس ته لاړه ـ

د مینې د سندرې د اوریدو وخت هم اوس بدل شو ـ اوس په اوریدونکو کښې وفا هم شامله وه ، ودود صېب به ورسره د کورس کتابونه هم ډسکس کول او ورسره به د هغوي په نورو ډېرو خبرو کښې هم شامل ؤ ـ د مینې د سندرې د اوریدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـرمـائـش بـه د بـابـا جان نـه اوس د فـريـد نـه علاوه وفـا هم کـولـو ــ

,, د اغيـارو لـمسون نۀ مـنم
هـوښيـار يـم
زۀ د خپـل چـاپـېرچل تـل
نـوے سيـنګار يـم
د ژونـد هر يـو امـتحان
لـره تـيـار يـم ،،
زۀ هېڅ کـلـه غـافـل نـۀ يـمـه
بـېدار يـم
مـورې! ستـا د الاهـو پـت
بـه پـالـمـه
زۀ ډيـوه يـم تـورتـمـونـه
ختـمـومـه

دوارړه مـاشومـان د مـيـنـې سنـدرې تـه غـوږ غـوږ وو ــ
د دوئـي د کـورونـو سره نـيـزدې ورکـوټے غونـدې مـېدان د دوئـي د لـوبـو د کـولـو ځـائـے ؤ ــ
د ګڼ شمـېر مـاشومـانـو مشغـولا بـه اکـثـر د شفـيـقـي د لاسه ورانـيـده ځـۀ نـا ځـۀ لانـجه خو بـه ئـې جوړه کـړه ــ جهـګـړه بـه ئـې ډېـره پـه شوق کـولـه د خپـلـو ټـولـو همـزولـو مـاشومـانـو سره بـه نـيـغـيـدو ــ لـسـتونـي بـه ئـې بـره کـړل او بـبـر بـه شو ــ
,, راځـه کـنـه کـه دومـره تـکـړه ئـې ،،
انـداز ئـې ټـول د لـوفـرانـو ؤ ، ګـو چې مـاشوم ؤ ــ
فـريـد بـه ورتـه اکـثـر اووې ,, شفـيـقـه ! تـۀ د هـر چـا سره جهـګـړې ولـې کـوې ؟ ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

،، څه ، څه ،، هغۀ به داسې په فلمي انداز کښې لاس پورته کړو ،، خپل کار کوه ـ ـ ـ او زما نوم شفيقے دے ښه ـ شفيق نه ،،
،، خپل نوم په خپله ورانوې ،،
،، څه ، څه ـ ـ ـ تاته دې چې پلار دا کومې ښې ښې خبرې ښائي کنه ـ دا دې په جېب کښې واچوه ـ د بدمعاشانو نومونه وي هم داسې ،، شفيقے به داسې په سينه کښې ډډ شو ـ
حال دا شو چې شفيقے به ۀ نو فريد به د خپلو همزولو ماشومانو سره نۀ لوبيدو ـ يو اړخ ته به کښېناستو ـ وفا به هم اکثر لوبه پرېښوده ـ
شفيقي به په فخر سره وې ،، زما پلار خو ما ته پخپله سيګرټ راکوي ،، او داسې پيخه غوندې به ئې هم ورسره اوکړه ـ
،، واخله بچے اولګوه دم ،،
شفيقے نن بيا د وفا سره خخ ۀ ـ
،، ګوره شفيقيه ! ما تاته هېڅ نۀ دي وئيلي ښۀ ،، وفا به تېزه لهجه کښې اووې ـ
،، تۀ ټګي کوې ،، شفيقے برند ۀ
،، ما کله ټګي کړې ده ؟ ،،
،، کوې ټګي ،،
فريد ئې مېنځ ته راغے ـ ،، پرېږده شفيقيه ! يو خو تۀ په وړه وړه خبره لانجه جوړوې ،،
،، څه ، څه دا تۀ ډېر مُلا راغلے ئې ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, سمه دمه لوبه ستا د لاسه ورانه شي ،،
,, ښۀ ده کنه چې ورانيږي ،،
فريد ، وفا د لاس نه اونيوه ــ ,, راځه وفا ! پريږده ئې ،،
وفا په جک ترې نه خپل لاس خلاص کړو ــ
فريد حيران حيران ورته اوکتل ــ داسې کچه غوندې هم شو ــ
,, تاته پته نشته چې هلکان د جينکو لاسونه نۀ نيسي ،،
وفا اووې او د فريد د مخ رنګ سور غوندې شو ــ د خپلو همزولو په وړاندې د وفا په دې خبره د کچه کېدو وجه وه ، غصه وه يا که څۀ بله داسې جذبه چې فريد پرې خپله هم نۀ پوهېدو ــ
شفيقې په زوره زوره اوخندل ــ
,, ښه راځه ــ پريږده لوبې موبې ــ هوم ورک به اوکړو ،،
وفا په تېز نظر سره د شفيقې طرف ته اوکتل او روانه شوه ــ ماشوم فريد ته د وفا دغه خبره ډېره عجيبه غوندې ښکاريدلې وه ــ
,, وفا تۀ هم عجيبه ئې ــ د ټولو په وړاندې دې زۀ دومره کچه کړم ،،
وفا اووې ,, فريده ! مور مې وائي چې بده خبره وي ــ هلکان د جينکو لاسونه نۀ نيسي ،،
,, ما د هلته نه را روانولې ــ شفيقې درسره شر کولو ،، د فريد په لهجه کښې اوس هم ، هم هغه ګيله وه ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, خـو خبـرې خـو پـه خولـۀ کـيږي کـنـه ـ پـه پـښو لاسونـو نـه ،، وفـا فـريـد تـه اوکـتل ـ
,, فـريـده ! د مـور پـلار خبـره مـنـلـو کښې فـائـده وي تـۀ دې د بـابـا او مـور خبـرې نـۀ مـنې ؟ ،،
,, زۀ خـو مـنم ،،
,, زۀ هم مـنم ـ داجي مې وائـي چې د مشرانـو ټـولـې خبـرې د اولاد د فـائـدې دپـاره وي ،،
,, بـابـا جـان مې هم وائـي ،،

o

د ديـارلسو کـالـو دلاور خـان پـه ايـښې شـوۀ مـختـلفـو نـخښو بـانـدې صحيـح صحيح ډزې کـولـې ـ سرور خـان ډيـر پـه فـخر سره د خـپل زوئـے طرف تـه کـتل ـ
,, مـالـګيـنـه ! دلاور خـان يـوه نـخښه هم خطـا نـۀ کـړه ـ ګـورې ! ،،
مـالـګيـن د خـوشـامـدئ نـه د غـاښـونـو نـمـائـش اوکـړو ـ ,, بـالـکل خـان! آخـر زوئـے د چـا دے ،،
,, هم ،، سرور خـان پـه تـکبـر سره سر اوخـوځـولـو ـ
,, خـان ! ،، مـالـګيـن شيـره شيـره اووې
,, کشر خـان ټـول ستـاسو پـه پـل روان دے ـ خـدائـے ئې د نـظره مـۀ کـړه ،،
سرور خـان پـه زوره اوخـنـدل ـ ,, لا خـو تـمـاشه کـوه مـالـګيـنـه ـ د دلاور خـان د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـانـۍ خـو بـه خـلـق مـثـالـونـه ورکـوي ـ بـس دغـه تـعـلـيـم دې هـم سـر تـه اورسـوي ،،
,, کـشـر خـان تـه د تـعـلـيـم څـهٔ ضـرورت دے خـان ـ هـر څـهٔ خـدائـے ورکـړي دي ،،
سـرور خـان بـيـا يـوه لـويـه قـهـقـهـه اوکـړه
,, دنـيـا ډېـره لـويـه ده مـالـګـيـنـه ! يـو ريـحـان آبـاد خـو نـهٔ دے ـ دلاور خـان بـه اسـمـبـلـۍ کـښـې نـهٔ کـښـيـنـي ؟ ،،
,, او خـان دا خـو ده ،،
,, خـانـي کـه دومـره اسـانـه وے نـو هـر لـلـو پـنـجـو بـه خـان وے ,,سـرور خـان پـه مـتـکـبـرانـه انـداز سـره اووې ,, زور غـواړي ، زور ـ ورشـه نـخـښـې بـيـا سـمـې کـړه ،،
دلاور خـان پـه بـلـه نـخـښـه شـسـت اخـسـتـو !

ودود صـېـب وار پـه وار د ريـحـان آبـاد د ټـولـو مـشـرانـو سـره لـيـدل کـتـل کـړي وو ـ هـغـهٔ پـه قـلاره د هـغـوي پـه سـوچ ځـان پـوهـولـوـ ودود صـېـب چـې دا اولـيـدل نـو کـافـي مـايـوسـه شـو چـې د هـغـوي پـه زړونـو او ذهـنـونـو د سـرور خـان رُعـب او دهـشـت خـور دے او هـېـڅ يـو کـس ښـکـاره خـبـره کـولـو تـه تـيـار نـهٔ دے ـ هـغـوي غـېـر شـعـوري طـور د خـپـلـو حـقـونـو نـه دسـتـبـردار شـوي وو ـ ډېـر کـسـان داسـې وو چـې پـولـې پـټـي ئـې سـرور خـان جـبـراً لانـدې کـړي وو ، نـهٔ څـهٔ بـيـعـه ، نـهٔ قـيـمـت ـ بـس د خـپـلـې بـرخـې نـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئــې فــارغ کـړي وو خــو خـولــې ئــې بـیـا هم بـنـد وې او چـا چـې لـېږه ساه اخستـه ، بـچ خـو هغـوي هم نـهٔ وو پـاتـې خـو دومـره ضرور شوي وو چـې سرور خـان لـېږې یـا ډېـرې پـیسې ټـکـې ورکـړې وې او پـه چـا کـښې چـې عقـل او جرأت ؤ، د هغـوي زمـکـې سلامـت وې دا بـیـلـه چـې سرور خـان بـه وخت پـه وخـت پـه مـخـتـلـفـو حیـلـو بـهـانـو تـنـګـول راتـنـګـول ــ

پـه ریـحـان آبـاد کـښې د تـعـلـیـم سـهـولـتـونـه تـقـریـبـاً پـه نـشـت وو ــ دا د ودود صېب دپـاره ډېـره د خـفـګـان خـبـره وه ــ هغـهٔ تـه ددې خـبـرې ښـهٔ ادراک ؤ چـې د ظـلـم تـیـارې د تـعـلـیـم رڼـا تـه نـهٔ ټـیـنـګـیـږي ــ ودود صېب د کـلـي پـه لـویـه حجره کـښې د علاقـې د مـشرانـو سره نـاست ؤ ــ زلـمـي هم نـاست وو ــ

،، لالا دا څـومـره د فـکـر خـبـره ده چـې د ریـحـان آبـاد خلق د تـعـلـیـم د حـاصلـولـو څـهٔ خـاص سهـولـت نـهٔ لـري ،، ودود صېب اووې

،،بـس د خدایـه ده ــ څـهٔ اوکـړو ،، یـو مـشر سطحي شـان اووې ــ انـداز ئـې د ځـان د خلاصولـو ؤ ــ

،، د خدایـه خـوبـالـکـل نـهٔ ده لالا،، ودود صېب ورتـه پـه غـور اوکـتـل

،، زمـونـږ خـپـلـه بـې غـوري ده ــ زمـونـږ خـپـل غفـلـت دے ــ زمـونـږ بـچـي پـه ټـپـو رالـوئـیـږي او مـونـږ ئـې هډو احساس نـهٔ لـرو ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, د قسمت تقدیر خبره ده ،، یو بل مشر اووې ,, د چا په قسمت کښې ئې چې لیکلي وي هغوي به اووائي سبق ،،
,, ډېر ښهٔ کاکا ،، ودود صېب په افسوس سره اوخندل ,, دنیا د سپوږمۍ نه هم مخکښې تېره شوه او ستاسو که په قسمت کښې وي نو ورخیژئ به که خیر وي ،،
,, تهٔ د قسمت نه منکر ئې ؟ ،،
,, بالکل نه ،، ودود صېب په صفا لهجه کښې اووې ,, تاسو خپل ځانونه ولې غولوئ ـ زهٔ د قسمت نه نهٔ یم منکر خو تاسو د حکمت او محنت نه ضرور انکاري یئ ـ قرآن عظیم کښې دي چې الله پاک د چا د ذرې هومره حق تلفي هم نهٔ کوي ـ تاسو اول خپل ځانونه حقدار خو ثابت کړئ ـ ایماندارانه کوشش خو اوکړئ ـ ـ ـ ـ ـ ،، ودود صېب یو ساعت ته غلے شو ـ په ټولو ئې نظر واچوهٔ ، د زلمو طرف ته ئې اوکتل او بیا ګویا شو ,,قرآن پاک عظیم الشان کښې دي ـ الله پاک فرمائي چې د چا سره د خپل حالت د بدلولو خیال نهٔ وي ، څوک چې د خپل حالت د بدلولو دپاره کوشش نهٔ کوي ـ د هغوي حالت نهٔ بدلیږي ـ ستاسو خوښه ده ـ مونږ خو د پستۍ او زوال په لور روان یُو،،
,, د سرور خان چې نهٔ وي خوښه نو دلته نهٔ سکول جوړیدے شي او نهٔ کالج ،، یو زلمي په اوچت اواز سره اووې نو ډېر مخونه ور واؤړیدل ـ یو مشر ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـه غصه کښې اووې ،، بې ادبـه ! تـاتـه پـتـه نـشتـه چې مـشران کـلـه خبرې کوي نـو کـشران غلـي نـاست وي ،،
ودود صېب مـسکے شو ،، کـاکـا ! د مـشرانـو خو هم فـرض جوړيـږي کـنـه چې خپلـو کشرانـو تـه د هغـوي بـنـيـادي حقـونـه اورسوي چې پـکښې يـو تـعلـيم هم دے ! ،،
کـاکـا هېڅ اونـۀ وې ــ ودود صېب تـرې تـپـوس اوکړو ،، کـاکـا ! دا جوړ ستـاسو زوئــے دے ؟ ،،
، او ،، کـاکـا لا اوس هم خپـل سټېشن تـه نـۀ ؤ راغلـے ــ
،، سرور خـان تـه بـه پـه جرګـه ورشو ،،
ودود صېب د ټـولـو طرف تـه اوکـتـل ،،
ســــرور خـان هم ددې علاقـې مـشر دے ستـاسو پـه شـان
د هغـوي خـو زمـونـږ سره د مـرستـې حق جوړيـږي ،،
ودود صېب نـورې ډېـرې خبـرې اوکړې خـو ويـريـدلـي زړونـه د خوزيـدلـو پـوزيـشن کـښې نـۀ وو ــ
ودود صېب د ريـحـان آبـاد د خلقـو حـالـت تـه فـکـر مـنـد ؤ ــ

O

د ګرمۍ چـهـټـيـانـې ښـنـګـه تـيـرې شوې ــ فـريـد او وفـا خـو هـډو خبـر نـۀ شـول ــ
،، مـونـږ بـه سبـا نـه بـلـه ورځ کـلـي تـه ځـو ،، فـريـد اووې ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وفــا د مخ بـلا ډېـر رنـګـونـه يـو دم تـت شـول ــ داسې زړۀ نـيـولـي زړۀ نـيـولـي ئـې اووې ,, سبـا نـه بـلـه ورځ ؟ ،،
,, او ــ ــ ــ ــ ،،
وفـا پـه کـتـاب بـانـدې غېـر ارادي طـور خپـلـه ګـوتـه تـاوۀلـه راتـاوۀلـه
,, فـريـده ! تـه خـوشـحال ئـې چې کـلـي تـه ځې ؟ ،،
,, خـوشـحـال يـم هـم او نـه هـم يـم ،،
,, دا خـو دوه خبـرې دي ،،
,, او کـنـه ــ هـم دوه خبـرې دي ــ خپـل کـلـي تـه ځـم او هـلـتـه بـه بـيـا سکـول تـه ځـم نـو خـوشـحال يـم او خفـه ځـکـه يـم چې سـتـا پـه شـان ښـۀ مـلـګـرے مې څـوک هـم نـشـتـه ــ مـلـګـري مې ډېـر دي ، هـغـوي هـم ډېـر ښـۀ دي خـو پـه تـا پـسې مې د اوس نـه زړۀ خفـه دے ،،
,, بـابـا جـان څـۀ وائـي فـريـده ! چې بـيـا بـه راځـو ؟ ،،
,, پـتـه نـشـتـه ،، د فـريـد لـهـجـه داسې فـکـر مـنـده شـان وه ,, خـو تـۀ هـم راځـه کـنـه زمـونـږ سره ــ هـلـتـه بـه سکـول وائـې دلـتـه خـو سکـول هـم ټـول ړنـګ پـنـګ دے ،،
,, داسې چـرتـه کېـدے شي ،،
,, ولې نـه شي کېـدے ؟ ،،
,, زۀ پــــه خپـلـه خـــوښـه خـــو نـۀ شم تـلـے ــ داجي مې کـه راتـه اووائـي نـو ــ ــ ــ ،، وفـا داسې پـه سـوچ کـښې اووې ,, خـو ګـرانـه ده ــ ګـل کـلـے ډېـر لـرې دے ! ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, څۀ لـرې دے ،، فـريـد اووې ,, نـيـمـه
ګـهـنـټـه مـزل هـم نـۀ دے ټـول ،،
دواړه مـاشـومـان پـه يـو بـل پـسې خفـه وو
خـو دا يـوه داسې نـاګـزيـره مـرحـلـه وه چې
بـنـد ئې ورتـه نـۀ شـو وهـلے ـــ ـــ ـــ
نـن د ودود صېب سره د دواړو نـشـسـت د
نـور کـلـه پـه نـسـبـت ډېـر زيـات اوږد ؤ ـــ
ودود صېب د هغـوي پـه جذبـاتـو پـوهېدو ـــ
وفـا اووې ,, بـابـا جـانـه ! تـاسـو بـه لاړ
شئ او مـا بـه هـيـره کـړئ ،،
ودود صېب ورتـه ډېـر پـه مـيـنـه او شفـقـت
اوکـتـل ,, نـه نـه ـــ ـــ ـــ زۀ بـه خـپـلـه وفـا
لُـور هـيـروم ؟ تـاتـه ښـکـاري داسې ؟ ،،
ودود صېب د هغې پـه خفـګـان پـوهېدو ,,
زمـا خـو بـه مې وفـا لُـور ډېـره يـاديـږي خـو
کـه تـا مـونـږ هـيـر کـړو نـو بـيـا ؟ ،،
د وفـا پـه مخ د يـقـيـن نـه ډکـه مُسکـا خـوره
شـوه ـــ څۀ ئې اونـۀ وې خـو پـه هغـه مُسکـا
کـښې داسې يـو چـيـلـنـج غـونـدې ضرور ؤ ـــ
لـکـه د خـامـوشۍ پـه ژبـه ئې وئـيـل چې ,,
ګـورو چې څـوک بـه څـوک يـاد سـاتـي ،،
سکـيـنـې ښـکـل کـړه ,, زمـا لُـور خـو زمـا د
سـتـرګـو تـور ده ،،
,, تـاسـو بـه بـيـا کـلـه راځئ ؟ ،، وفـا
تـپـوس اوکـړو
,, د سکـولـونـو پـه ټـولـو چـهـټـيـانـو کـښې بـه
مـونـږ دلـتـه راځـو ـــ ريـحـان آبـاد تـه ـــ
ټـيـک ده ،، ودود صېب ورتـه پـه مـيـنـه
اووې ـــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ټولو چهټيانو کښې ؟،، د وفا په مخ د خوشحالى رنګونه اوغوړيدل
,, او ـــ ـــ ـــ ټولو چهټيانو کښې ،،
,, د اتوار په ورځ خو هم چهټي وي ،،
وفا جوړ وريا د کړل او وضاحت ئې ترې اوغوښتو او ودود صيب بې واره او بې اختياره اوخندل ,, زما لُور ډيره هوښياره ده ـ هم م م م ـــ ـــ ـــ ـــ څه ښۀ ده د اتوار په ورځ به هم راځو خو د کله کله غېر حاضرى به راته پکښې بخښنه وي ,, ـــ ـــ ـــ ـــ ټيک ده ؟ ،،
,, ټيک ده ،، وفا خوشحاله شوه ـ
,, بابا جانه ! وفا دې هم زمونږ سره لاړه شي کنه ، هلته به سبق وائي ،،
,, خبره خو ښۀ ده ،، ودود صيب د وفا طرف ته اوکتل ـ د هغې په سترګو کښې هم د تلو خواهش ځليدو ـ
,, زۀ به د ارسلا جان سره اوګورم ،،
وفا او فريد يو بل ته اوکتل ـ سترګې ئې لکه د ډيوۀ اوځليدې ـ ماښام ودود صيب د وفا د پلار سره اوکتل ـ
,, ارسلا جانه ! په دې درې مياشتو کښې مونږ د وفا د مينې دومره اموخته شو چې اوس روان يُو نو داسې راته محسوسيږي لکه چې دلته رانه خپله سکه لُور پاتې کيږي ـ سکينه هم ډيره خفه ده ـ خبره څۀ عجيبه غوندې ده خو دا مينه هم څۀ ډير عجيبه شے دے که ستاسو خوښه وي نو زمونږ سره راځئ ـ کورونه زمونږ دوه دي ، هېڅ تکليف نشته ـ څۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي بس يو كور مې د وفا لُور شو ـ د سبق وئيـــلـــو اساني به هم ورته ډېره وي ، ستاسو د كار روزګار بندوبست به هم خدائے اوكړي،،

د ارسلا جان په مخ د ودود صېب د مينې او پېرزوئنې ردعمل په يوې ښكلې مُسكا كښې ځليدو ـ ,, ودود صېب ستاسو ډېره مننه ـ زۀ ستاسو اخلاص ته رسم ، زۀ ګورم په دې درې مياشتو كښې وفا ستاسو نه ډېر څۀ زده كړل ، زۀ پرې خوشحاله يم ـ د وفا تعليم هم زما رمان دے خو ـ ـ ـ ـ دا فېصله كول ماته ډېره ګرانه ده ،،

,, زۀ پوهيږم ،، ودود صېب اووې ,, تاسو ته چې كمه خبره ما اوكړه هغه ستاسو دپاره زما نن هم ده او سبا هم ده ـ وفا ډېره قابله ماشومه ده ـ د سبق خيال ئې خامخا اوساتئ ،،

,, په مونږ خو په تيارو تېره شوه ـ ـ ـ ،، ارسلا جان اووې ,, د دوي سبا ورځ خو چې روښانه وي ـ ستاسو ډېره مننه ودود صېب ! ،،

,, ښه ده ارسلا جانه ! ،، ودود صېب پاسيدو كښې اووې ـ ,,سبا به مونږ روانيږو ـ سحر به تۀ كار ته تلے ئې نو اجازت د اوس نه راكړه ،،

,, سبا جمعه ده ،، ارسلا جان مُسكے شو ,, زۀ به يم ، چهټې ده د كار ،،

,, ځه ښۀ شوه د الله په امان ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

د وړلـو سامـان پـه ګـاډي کـښې کـېښودے شو ـ سکيـنـه عفـت تـه کـور تـه ورغلـه او مخـه ښه ئـې تـرې واخستـه ـ وفـا ئـې ښکل کـړه او اجـازت ئـې تـرې واخستـو ، فـريـد ورسره ؤ ، ودود صېب آخـر کـښې د ارسلا جـان سره بـېره ګـړه اوکـړه او ګـاډي کـښې کـښيـنـاستـو ـ

تـر دلـتـه پـورې خـو حـالات ټـيک ټـاک وو خـو چې کـلـه ګـاډے پـه روانـيـدو شـو نـو کـار خراب شو ـ وفـا پـه ژړا شوه ـ ودود صېب د ګـاډي نـه راکـوز شو ,, ولـې ولـې ! وفـا لـورې ـ ـ ـ بـده خبـره ده بـچـے مـــونـږ بـه راځـو کـنـه ـ مـونـږ بـه ولـې نـه راځـو چې زمـونـږ وفـا لُـور دلـتـه ده ،،

,, زۀ ستـاسو نـه خفـه يم بـابـا جانـه ،، وفـا پـه سلـګـو سلـګـو کـښې اووې ـ
ودودصېب د وفـا د مخ نـه اوښکې پـاکـې کـړې ـ ,, قـصور خـو مې راتـه اوښايـه کـنـه د بـابـا ځـانـه ،،
وفـا هېڅ نـۀ وې ، د هغې سلـګـو خبـرې کـولـې ، ودود صېب د ارسلا جـان طرف تـه اوکـتـل ,, يـره وروره ! دا سوال مې اومـنـه ، څـو ورځـو تـه دې وفـا زمـونـږ سره لاړه شي ، چـهـټيـانـې هسې هم لا درې ورځـې شتـه دي ـ اتـوار تـه بـه ئـې زۀ د ځـان سره راولـم ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارسلا جان خندل ,, وفا بچی ! تا خو دې د بابا جا ن دپاره مونږ هم پرېښودو ،،
خو د وفا سلګی چرته قراريدې ــ
,, ښۀ ده ودود صېب لاړه دې شي درسره ــ واقعي ده د مينې د زور هېڅوک نۀ وي ،،
,, ټيک شوه وفا لورې ،، ودود صېب د وفا طرف ته اوکتل ــ ,,اوس خو اوخانده ،، خو وفا د سترګو نه خپل لاس نه اخوا کولو ــ بيا ئې منډه کړه او خپل داجي ته ورتر غاړه وته ــ
,, ورشه بچے خپل سامان دې راواخله ،،
,, نه ، نه وروره ــ هېڅ حاجت نشته ،، ودود صېب ارسلا جان منع کړو ــ ,, وفا بچی مې خپل کور ته ځي ــ د خپل بابا جان کور ته ــ د وفا لُور دپاره مې هر څۀ ډېر دي ــ راځه بچے ،،
,, بابا جانه ! زۀ مې د مور نه اجازت اخلم ،،
,, ضرور بچے ــ ــ ــ شابه ،،
ارسلا جان خنديدو ,, کله کله خو بنده حيران شي ،،
ودود صېب اووې ,, ارسلا جانه ! ژوند ډېر ښائسته دے ــ بس خو که لږ په ښائسته نظر ئې اوګورو ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وفـا تـه خو ګل کـلي کښې جوړ د مـیـنې یـوه بـلـه دنـیـا پـه انـتـظار وه لـوئـې واړۀ تـرې ځـاریـدل ــ د فـریـد نـیـا نـیـکـۀ خـو لـکـه چې خپـل ورک څـۀ مـونـدلـي وو ــ د وفـا پـه نـازولـو سـتړي کـېـدل نـه ــ وفـا دا هر څـۀ لـیـدل او مـحـسوسول ــ

فـریـد خـو د وفـا پـه مـېـلـمسـتـیـا کـښې سم لـېـونــے شـوے ؤ ــ وفـا بـه چې کـلـه د څـۀ خـوړلـو څـښلـو نـه لاس اونـیـوؤ نـو د فـریـد جـنـګـونـه بـه شـروع شـول ,, ولـې ولـې ؟ دا ولـې نـۀ خـورې ،، دا ولـې نـۀ خـورې، دا ولـې نـۀ څـښې ؟ ،،

وفـا بـه ورتـه مـسـکـې شـوه ,, فـریـده ! تـۀ هـم کـنـه ــ پـوره لـېـونـــے ئـې،،

,, لـېـونـــے ښۀ یـم ــ هـم ــ ــ ــ دا اوخـوره ،،

فـریـد خـو د هـوا پـه اوګـو سـور ؤ ــ پـه دوؤ ورځـو کـښې ئـې ټـول ګـل کـلــے وفـا تـه اوښودلـو ــ چـهـټـیـانـې وې نـو وفـا سبـا ؤن سکـول د بـهـر بـهـر نـه اوکـتـو ــ فـریـد بـه ورتـه د سکـول، اُسـتـاذانـو او سبـق ټـولـې قـیـصې کـولـې ــ د وفـا تـر هـر څـۀ نـه زیـات د فـریـد د نـیـا نـیـکـۀ د خـټـو لُـوټـو نـه جـوړ سـاده غـونـدې کـور خـوښ شـو ــ سکـیـنـې خـپـلـې مـور تـه اووې ,, مـورې وفـا دې خـوښـه شـوه ؟ ،،

د سکـیـنـې پـه لـهـجـه کـښې د مـسـتـقـبـل خـوبـونـه او رنـګـونـه انـغـاړلـي وو ــ خـو مـاشـومـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وفا خو تري صرف د لفظونو تر حده معنٰی
اخستے شوه ، ایله غوندې مسکی شوه ـ
د سکینې مور په مینه وفا ته اوکتل ،
په سر ئې ورته لاس راښکل ,, د وفا بچی
خو مې هډو ثاني نشته ،، بیا ئې ښکل
کړه ,, خدائے دې د بد نظر نه اوساته
،،
ماښام ودود صېب خبره راواچوله ,,
وفا لورې ! سبا به که خېر
وي ریحان آباد ته ځو ـ ـ ـ ،،
,, زۀ خو نۀ ځم ،، د ټولو نازولې وفا
ناز اوکړو ـ
,, ان هن ،، ودود صېب په مسکا مسکا
کښې په حیرانتیا سره د وفا طرف ته
اوکتل ,, چهټیانې ختمې شوې لورې ـ
اوس به ته سکول ته ځې ، سبق به وائې
ـ تلۀ خو به غواړې ریحان آباد ته ،،
وفا ته هم د ودود صېب دغه انداز خوند
ورکړو ـ مسکی شوه خو د هغې د ځۀ
وئیلو نه وړاندې فرید اووې ,, بابا
جانه ! وفا وائي چې زۀ چې سباؤن سکول
اوګورم نو بیا به ځم ،،
ودود صېب ډېر په مینه دواړو
ماشومانو ته کتل ـ سکینې
اوخندل ـ ,, لښکر درته ښۀ په صلاح مخ
ته ولاړ دے ـ یوه ورځ ده خېردے سباؤن
سکول خو دې اوګوري ـ دومره راغلې
ده ،،
ودود صېب ډېر په مینه اووې ,, زما خو
پرې هډو د تلو زړۀ نۀ کیږي خو سکول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئـې دے او بـل ارسلا جـان تـه هم بـې ژبـې کـیږم ــ خېر چې د وفـا لُـور فـرمـائـش مـې دے نـو غـورځـولـے ئـې هم نـهٔ شم ښهٔ ده ــ څنګه چې د لـښکـر خـوښه وي ،،

فـریـد او وفـا یـو بـل تـه پـه ځلـیـدلـو سترګـو اوکـتل ــ دواړه مـاشومـان خـوشحـال شـول ــ

پـه سبـاؤن سکـول کښې تـېریـدونـکې هره لـمحه دو فـا پـه زړهٔ او ذهن نـقش کـیده ــ ودود صېب د خـپـل ټـول سټـاف سره د وفـا پـېژنـدګـلـو اوکـړه ــ ټـولـو ورتـه تـود هرکـلـے ووې ــ وفـا مـحسوس کـړه چې د ریـحـان آبـاد د سکـول او د سبـاؤن سکـول پـه مـاحـول ، د اسـتـاذانـو پـه رویـو او پـېرزوئـیـنـو کـښې فـرق دے ــ ډېـر زیـات فـرق ــ وفـا دلـتـه یـو طـلـسم مـحسوسولـو ــ خـبـرې ډېـرې وې خـو مـاشوم ذهن ئـې بـاریـکـیـو تـه رسـائـي نـهٔ لـرلـه ــ

،، د مـیـنـې سنـدره ،، وفـا د ودود صېب نـه ډېـر وارې اوریـدلـې وه خـو دلـتـه ئـې اثـر څـو چنـده سېوا ؤ ــ یـوه یـوه مـصرعه بـه ټـول کـلاس د ودود صېب پـسې پـه هم هغـه انـداز او آهنګ کـښې تـکـرارولـه وفـا هم پـه هغـه مـاشومـانـو کـښې شامـلـه وه ــ

،، وخـتـه ! پـوئـې پـه
بـاریـکـیـو د حکـمـت یـم
ځان ځـانـي نـهٔ لـرم ټـول
وحـدت وحـدت یـم
خـاص او عـام لـره پـېغـام
د مـحـبـت یـم ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــو را اوګـوره يــو رُعب
يـم او طـاقـت يـم
دغـه شـان مـې نـن دنـيـا
وتــه ښـايـمـه
زۀ ډيـوه يـم ، تــورتـمـونــه
ختـمـومـه

o

ريـحـان آبــا تــه د روانــيـدو پــه وخت وفــا بــيـخي غلـې غلـې وه ــ ودود صـېب د وفــا دپــاره بـلا ډېـر شـاپـنـګ کـړے ؤ ــ سکـيـنـې ښکل کـړه ,, زمــا وفــا خـو بــه مـا هـيـروي نــه ؟ ،،

وفــا سکـيـنـې تـه پـه ژور نـظـر اوکـتـل او ډېـر پـه سـنـجـيـدګـۍ سـره ئـې سـر پـه نـفـي کـښـې اوخـوځـولـو ــ فـريـد او وفــا يـو بـل تـه ددې لـمـحـې خـفـګـان پـه لـفـظـونـو کـښـې ځـرګـنـدولـے نـۀ شـو ــ مــاشـومـان وو ددې خـفـګـان د بـنـيـاد ادراک ئـې کـلـه لـرلـے شـو ــ بـهـر حـال چـې هـر څـۀ وو، څـو چـې ودود صـېب ګـاډي کـښـې نــاست نـۀ ؤ دواړو خـپـلـو کـښـې څـۀ پـټـې پـټـې خـبـرې کـولـې ــ

,, راځـه بـچـے ،، ودود صـېب د مـوټــر دروازه بـيـرتــه کـړه ــ

وفــا پــه خـامـوشـۍ سره پـه خـپـل ځـائـے ولاړه وه ــ ودود صـېب مــاشـوم خـو نـۀ ؤ چـې د هغـې پــه مـعـصـومـوتــاثـراتــو رسـيـدل نــه ــ فـريـد تــه ئـې اوکـتـل ــ د هغـۀ پـه مخ هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څۀ خبره څلیده ـ ودود صيب بې اختیاره مسکے شو ـ وفا ته ئې اوکتل ـ
,, وایه لُورې څۀ حکم دے ؟ ،،
,, بابا جانه فرید دې هم راځي کنه ،،
وفا په معصومیت سره ووې ـ ,, تاسو خو هسې هم واپس راځئ ،،
سکینې اوخندل ,, لښکر بیا په صلاح دے ،،
ودود صيب سکینې ته اوکتل او مسکے شو ـ ,, لښکر بې تا کله پوره دے ـ سر خېله خو ئې هم تۀ ئې ـ تۀ هم راځه ،،
ودود صيب دې خبرې ته حېران ؤ ـ وفا او فرید به هره خبره ورسره ښۀ زړۀ وره او په ملګرتیا کوله خو دلته زړۀ نیولي وو ـ په ژور نظر ئې دواړو ته اوکتل ، خوشحالي ئې په مخونو څلیده ـ دغه لمحه کښې ئې ورته بې اختیاره د زړۀ نه دعا اووته ـ بې لفظونو خو لا محدوده دعا ـ ودود صيب خپله هم پوئې نۀ شو چې په دغه لمحه کښې ئې ددې ماشومانو دپاره د خپل خدائے نه څۀ اوغوښتل ـ بس خو خپل اندرون کښې ئې یوه رڼا شان محسوس کړه او د هغې رڼا په غېږ کښې ئې بې واره او بې اختیاره د خپل زړۀ کچکول کېښودو ـ
څۀ ساعت پس لښکر ریحان آباد ته روان ؤ ـ

o

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

د ودود صېب په کور کښې يو بل ګل اوغوړيدو ـ يوه ماشومه کور ته راغله ـ نوم ورله فريد خوښ کړو ـ ,, امبر ،، خوشحال خو تول وو خو فريد خو جوړ په هوا ګرځيدو ـ امبر به ئې د زړۀ نه نۀ جدا کوله ـ د پيريانو په ژبه کښې به ئې ورسره خبرې کولې ، اګرم بګړم به ئې ورته وئيل ـ سکينې به ودود صېب ته وئيل ,, ژنې خو ستاسو نه هم زيات دے ،،
ودود صېب به اوخندل ,, ژنے دے کنه ،، امبر خړپوسې وهلې ، پل ئې اخستو ، خبرې ئې زده کولې او مور پلار او ورور ئې د خوشحالئ نه ورته په جامو کښې نۀ ځائيدل ـ
ودود صېب به وئيل ,, مينه په دې دنيا جنتي شان لمحې زيږوي او کرکه کينه د سم دم وخت نه عذاب جوړوي ،،
امبر خبرې زده کړې نو د ګل لالا ، ګل لالا په وئيلو خو ئې هډو خولۀ نۀ ستړې کېده او ګل لالا خو ئې ترې بس ځاريدو او ځاريدو ـ فريد ته به چې کله مور د نظر ماتي دپاره سپېلني دودول نو تنګ به شو ، زړۀ به ئې را ډوبېدو ـ ,, مورې بس کړه کنه ،، فريد به التجا شان اوکړه خو اوس چې په امبر به ئې کله بې کچه مينه راغله نو پخپله به ئې د سپېلنو نه ډډوزه پورته کړه او ښۀ به ئې ورته لوګے کړل ـ سکينې به ورته په مينه او حيرانئ سره کتل ـ ,,

(c) ketabton.com: The Digital Library

یـا خدایـه ! دا هغـه فـریـد دے چې د لـوګـي
نـه بـه یـو دم تـنـګ شو او اوس ئـې د امـبـر
دپـاره پـه لـوګـو کـښې سر ور دنـنـه کـړے وي
، پـوکـوي ئـې ، دودوي ئـې ـــ ـــ ـــ ـــ ،،
،، بـس دے مـات شو نـظر ئـې ،، سکـیـنـې بـه
ورتـه اووئـیـل ـــ
،، لا چـرتـه مـات دے ،، فـریـد بـه هـوښـیـارې
سترګـې ورپـورتـه کـړې، ویـښـتـو کـښې بـه ئـې
د سپـېـلـنـو سوزیـدلـي سپـنـې ، خسـنـې انـخـتـې
وو ـــ د ځـان فـکـر بـه ورسره کـلـه ؤ ،،
سم ئـې ورتـه سوزوم،،

فـریـد د ودود صېب سره خوا کـښې نـاست ؤ
ـــ امـبـر د پـرپـرکـیـو پـه شـان پـه کـور کـښې
الـوتـه را الـوتـه ـــ فـریـد اووې ،، بـابـا
جـانـه ! دا ولـې ؟ زمـاخـو یـوه لـحظه هـم د
امـبـر د لـیـدو نـه بـغـېـر نـهٔ تـیـریـږي ـــ ،،
ودود صېب ئـې ډېـر پـه شفـقـت پـه سر لاس
راښـکـل ،، تـاتـه لـوئـے خدائـے ډېـر څـهٔ عطـا
کـړي بـچـے ـــ تـاتـه ئـې مـیـنـه دربـخـښـلـې ده ـــ
،،
فـریـد خـو شـېـبـې غـلـے ؤ ، بـیـا ئـې اووې ،،
خـو بـابـا جـانـه ! مـا تـه داسې مـحسوسیـږي
چې زمـا ستـاسو نـــــه هــــم زیـــــاتــــــه د
امـــبـر سره
مـیـنـه ده ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودود صېب ورتــه مـسکـے شو ,, خـور دې ده
کـنـه او بـیـا درنـه کـشره هم ده نـو مـیـنـه
خـو بـه دې ورسره خـامـخـا وي ،،
,, بـابـا جـانـه ! پـتـه نـشتـه چې ولـې ، خـو
زۀ کـلـه کـلـه اوویـریـږم ،، فـریـد داسې څۀ
ورکـه ورکـه غونـدې لـهـجه کښې اووې ـ
,, ام هم ـ ـ ـ ـ ـ ،، ودود صېب ورتـه
داسې د سر زنـش کـولـو پـه انـداز کښې
اوکـتـل ,, دا سـتـا د ویـرو او انـدېښنـو
عـمـر دے؟ ،، ودود صېب څۀ ساعت ډېـر پـه
ژور نـظر فـریـد تـه کـتـل بـیـا ګـویـا شو ,,
انـدېـښنـو تـه هېڅ کـلـه خـپـل زړۀ کښې ځـائـے
مـۀ ورکـوه دا د یـقـیـن جرړې کـمـزورې کـوي
ـ ،،
,, پـتـه نـشتـه چې ولـې ؟ ،، د فـریـد لـهـجه
بـیـخي بـدلـه وه ـ د مـاشومـتـوب د عـمـر د
نـاپـخـتـګۍ شائـبـه هم پـکښې نـۀ وه ـ
ودود صېب بـه د فـریـد د مـخـتـلـفـو
کـېفـیـتـونـو د ذهن او سوچ د ارتـقـائـي عمل
جـاج ډېـر پـه ژوره اخـسـتـو خـو نـن دا بـیـخي
نـوے احساس ؤ چې د فـریـد پـه دې خـبـره
ورتـه شوے ؤ ـ ودود صېب د مـیـنـې د
انـتـهـا سره تـعـلـق لـرونـکـو د داسې
کـېفـیـتـونـو د اثـر انـګـیـزۍاو مـحـرکـاتـو
ادراک لـرلـو خـو د فـریـد خـو لا دومـره پـوخ
عمر نـۀ ؤ چې ـ ـ ـ ـ ـ ودود صېب ورتـه
پـه ځـیـر اوکـتـل او ورتـه مـسکـے شو ـ ,,
شېطـان د انـسـان ډېـر د نـیـزدې دښمـن دے د
بـابـا ځـانـه ! خـپـل سوچ همېشه مـسلـمـان
سـاتـه ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, مسلمان سوچ څنګه وي ؟ ،، فريد تپوس اوکړو
,, په لوئے خدائے کامل يقين او په هر حال کښې صبر او شکر ــ دغه د مسلمان سوچ بنياد دے ،، ودود صېب فريد ته ډېر په غور کتل ــ
فريد څۀ شيبې ښۀ ورغلے ، غلے ؤ بيا ئې ودود صېب ته سترګې ورپورته کړې او مُسکے شو اوس ئې په مخ بې آرامي نۀ محسوسېده ــ
,, بابا جانه ! انسان ډېر کمزورے دے کنه ؟ ،،
ودود صېب فريد ځان ته راجوخت کړو ,, کمزورے هم او نيمګړے هم ــ پوره او قادر صرف د الله ذات دے ،،
فريد غلے ؤ ، ودود صېب هم هغسې هغه خپل ځان ته جوخت کړے ؤ ــ په سر ئې ورته لاس راښکو ,, الله پاک د زړونو په واړه سوداګانو، په ذهنونو سوچونو خبردار دے ــ لوئے الله د ښائسته زړونو ملګرتيا کوي ــ ــ ــ همېشه ! ،،
د فريد سترګې اوځليدې او د ودود صېب د غاړې نه ئې لاسونه تاؤ کړل ــ ,, تاسو چې ماته کله هم په سر لاس کېږدئ نو زۀ څۀ ډېر عجيبه او خوشحالوونکے غوندې سکون محسوسوم بابا جانه ! ،،
,, بالکل بچے ! ځنې خبرې د فطرت او روحانيت سره ډېر زيات ژور تړون لري ــ چا ته په سر د شفقت او مينې لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودل ډېـر لـوئـے نـفـسيـاتـي اثـر لـري ـ مـثـبـت اثـر ـ شـوريـدګـي کـمـوي ، د هـيـجـان او ذهـنـي مـنـفـي شدتـونـو زور مـاتـوي ،،
فـريـد ډېـر پـه غـور سره د ودود صېب خـبـره اوريـده ـ ,, هـم دغسې پـه اوګـه ټـپـول هـم سرې تـه غـرونـه ډاډ بـخښي ، زړۀ ور کـوي ئـې ، پـالـوان تـرې جـوړوي ـ ـ ـ ـ ،،
فـريـد ډېـر پـه انـهـمـاک سره ودود صېب تـه غـوږ غـوږ ؤ ، ودود صېب ورتـه ډېـر پـه مـيـنـه مـسکـے شـو ـ
,, او بـيـا پـلار خـو هـسې هـم د سر سېـورے وي ـ د تـاؤ پـه سېـوري وس کـلـه رسـي ،،
ودود صېب بـيـا خـپـل لاسونـــــــه فـــــريـــــد تـــه واکـړل او فـريـد ئـې بـيـا د غـاړې نـه لاسونـه تـاؤ کـړل ـ

o

د لـکـچـر نـه پـس د مـعـمـول مـطـابـق د سوالـونـو جـوابـونـو سلسلـه جـاري وه ـ
,, کـښېـنـه بـچـے ـ ويـري ګـُډ ،، ودود صېب اووې ,, ستـا تـپـوس ډېـر اهـم دے ـ اصل خـبـره دا ده چې پـښتـانـۀ پـه مـجـمـوعـي حېثـيـت د حقـيـقـت نـه ډېـر لـرې پـاتـې شـوي دي ـ جـذبـاتـي دومـره دي چې عـقـلـونـه ئـې پـه ګـردونـو کـښې پټ دي او جـذبـات هـم کـوم جـذبـات؟ لـېـونـي جـذبـات ـ ـ ـ پـښتـون اکـثـر لـه خـپـلـه تـاوه اور اخستـے دے ـ تـاسو کـلـه سوچ کـړے چې نـن پـښتـون پـه خـپـل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـور کـښې مـحفـوظ نـهٔ دے ، مـري ، اسـتـحصـال
ئـې کـيـږي او ګـرم هـم ، هـم دے بـلـلـے شي ــ
ولـې ــ ــ ــ ــ ــ ؟ ،، ودود صيېب يــو
سـاعت تـه خـامـوش شـو ــ ټـول کـلاس غـوږ غـوږ
نـاست ؤ ، پـه ټـولـو ئـې يـو سـنـجـيـده نـظر
واچـوؤ، بـيـا ګـويـا شـو ,, بـې نـوا دے ،
ژبـه ئـې نـشـتـه ، د جـهـالـت پـه تـيـارو کـښې
ګېـر دے ــ لـه اول ورځـې نـه ورتـه د پـښـتـو
تـشـريـح غـلـطه شـوې ده ــ کـارږهٔ سـوچـونـه ،
کـارږهٔ عـمـلـونـه ئـې د شـخـصـيـت حـصـه ګـرځـيـدلـي
دي ، دنـيـا پـه تـيـزئ سـره بـدلـيـږي ، دا د
عـلـم او هـنـر دور دے ــ د سـائـنـس او
ټـيـکـنـالـوجي زمـانـه ده خـو پـښـتـانـهٔ اوس هـم
پـه غـوجـلـو او غـارونـو کـښې پـراتـهٔ دي ،
بـرېـتـونـه تـاؤولـو او ټـوپـکـې طمـاچـې پـه
تـرخ کـښې ګـرځـولـو تـه خـپـلـه پـښـتـو وائـي ــ
دوئـي د پـت ، ښېګـړې ، تـورې او وفـا پـه
اصل مـفـهـوم هېڅ کـلـه اونـهٔ رسـيـدل ، ورور
تـه تـربـور وئـيـل او خـپـلـه ټـولـه تـوانـائـي
پـه دې يـا ددې سـره مـتـعـلـقـه پـه نـورو
ډېـرو وړو لـويـو ، بـې ځـايـه او بـې
حـقـيـقـتـه خـبـرو ضـائـع کـول د دوئـي نـنـګ او
پـت دے ــ خـپـلـې دروغـجـنې انـا هـمېشه د
خـپـل جـهـل وفـا دار سـاتـلـي دي ــ د تـورې
تـشـريـح ورتـه د جـائـز او نـاجـايـز جـنـګ شـور
غـوبـل او د اور لـمـبـه ، پـه سـر بـانـدې
بـلـه سـاتـلـو پـه طـور شـوې ده ــ ــ ــ او د
ډېـر زيـات افـسـوس او عـبـرت مـقـام خـو دا
دے چـې پـه وړه يـا لـويـه سطح ئـې مـشـري هـم
اکـثـر ټـګـانـو کـړې ده ــ دوئـي تـه کـلـه هـم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د داسې ماحول ورکولو کوشش شاید شعوري طور نۀ دے شوے چې د تعلیم سره ئې مینه پېدا شي او د علم د حصول طلب ئې په زړونو کښې را زرغون شي بلکې زۀ دا وئیلے شم چې پښتانۀ د تعلیم د حصول نه باقاعده د یو سوچ لاندې لرې ساتلي شوي دي ،، ودود صېب توقف اوکړو ، ځنې هلکانو د تپوس کولو لپاره خپل لاسونه اوچت کړل ، ودود صېب ټولو ته وار په وار اوکتل او یو خوا ئې ګوته اوړده کړه ,, یاسر ،،

یاسر د تپوس کولو دپاره پاسیدو ,, سر ! ستاسو د خبرو په رڼا کښې مجموعي تاثر آیا دا نۀ قائمیږي چې ګنې پښتانۀ د ژوند په لاره په هر لحاظ سره ګرم او غلط دي ؟ ،،

,, کښېنه بچے ،، ودود صېب مسکے شو ,, شاباش ــ ــ ــ دا ښۀ خبره ده ــ خپل زړۀ او ذهن کښې کله هم ابهام مۀ پریږدئ ــ څۀ خبره مو هم چې په ذهن کښې سوال پېدا کوي ــ وضاحت ئې ضرور غواړئ ــ د مخکښې تلو دپاره ، د ارتقاء دپاره دا ډېره ضروري وي چې د خپلو خامیو او غفلتونو جاج واخستلے شي خپلې ناپوهۍ په حکمت او بصیرت سره اوینځلے شي او د هغې د پېش رفت لپاره وړومبے شرط دا دے چې خپلې غلطۍ تسلیم کړلے شي ــ د یو نقص ، د یوې خامۍ اصلاح کول تر هغې پورې هډو ممکن نۀ وي څو چې هغه خامي ګڼلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې نـۀ وي ـ څو چې هغـه نـقص ، نـقص تـسليم کـړے شوے نـه وي ـ د پـښتـنو خو ټـول ژونـد د خونـدونـو ، رنـګونـو او قـدرونـو نـه ډک دے ـ پـښتانـۀ خو پـه ډېـرو زيـاتـو حوالـو سپېڅلـي او ښاغلي دي خو د وخت تـقـاضه دا ده چې مـونـږ د پـښتـون وجود د هغـو لـويـو وړو زخمونـو نـشانـدهي بـيـا بـيـا اوکړو کـوم چې د نـاسور کېدو پـه لـوري روان دي ـ کـوم چې مـسيـحائـي غواړي ، د پـوهې زور او د مـيـنې ټـکور غواړي ـ پـخوانـے وخت ساده ؤ ـ نـن خو مـونـږ تـه وخت ښکـاره خبـردارے راکـوي ، د پـاسېدو ، بـېداريـدو او روانـېدو راتـه وائـي ـ نـن کـه چرې مـونـږ پـه هنګـامـي بـنـيـادونـو د تـيـارۍ طرف تـه روان نـۀ شو، پـه شعوري تـوګـه مـو د رڼـا پـه لـور ګـام پـورتـه نـۀ کړو نـو بـيـا دې کـښې هېڅ شک نـۀ پـاتـې کـيـږي چې مـونـږ مـعنـوي طور د ورکـېدو پـه لـور روان يُـو ،،

د ودود صېب د خـــــاموش کېدو سره د تـپـوس کـولـو دپـاره کـلاس کـښې کـافـي لاسونـه بـيـا پـورتـه شول ـ

,, ابـرار ـ ـ ـ ـ تـۀ ،،

ابـرار پـاسېدو ,, سر ! پـه دغه حوالـه مـونـږ پـه خپـلـه لاره کـښې تـر ټـولـو لـوئـے خنډ څـۀ ګـڼـلے شو ؟ ،،

,, رسم ـ ـ ـ ـ رواج ،، ودود صېب پـه رسان اووې ,, کـښېنـه ابـرار ـ هغه فـرسوده رسمونـه رواجونـه چې زمـونـږ لـه ژونـد چاپـېر دي او پـه جهل بـنـا دي ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـونـږ د ارتـقـاء پـه لاره کښې خنډ دي او دغه بُـتـان صرف نـوے کـهـول مـاتـولـے شي ـ غزنـوي غزنـوي نـوے کـهـول ـ تـاسو ، صرف تـاسو ـ د حکمت او بـصيـرت سره ـ ډيـوه پـه لاس ، د لـويـو جذبـو او لـوړو حوصلـو سره ، د تـحمل او بـرداشت سره ، د عزم او استـقـلال سره ، علامـه صېب فـرمـائـي

خرد کو غلامی سے آزاد کر
جوانوں کو پیروں کا استاد کر

ستـاسو ذمـه وارئ ډيـرې زيـاتـې دي ، تـاسو بـه خپـل چاپـېرچل تـه، خپـلو را روانـو نـسلـونـو تـه د رڼـا تـحفـه ورکـوئ ـ پـه دې بـه هېڅ کـلـه نـۀ ځئ چې دا طور طريـقـې خو زمـونـږ د پـلار نـيـکـۀ د وختـونـو نـه را روانـې دي ـ څـنـګـه ئـې پـرېـږدو ـ خـلق بـه څۀ وائـي ـ دا قـسم لـه خبـرې خو بـه د مـکې مـشرکـانـو کـولـې ـ ـ ـ نـه ـ ـ ـ بـالـکل نـه ـ ـ ـ اوګـورئ ، جاج واخـلـئ او د دانـشمـنـدانـه جرات سره غلط تـه غلط اوونـايـئ او درست تـه درست ـ ،،
د کلاس وخت ختم شوے ؤ ـ

O

چاپـېـر چل کـښې ډيـر بـدلـون راغلـے ؤ ـ ځـنې خلـقـو پـه دغه عرصه کـښې د دنـيـا لـۀ سرايـه کـوچ کـړے ؤ او ځيـنـو ورتـه کـډې راوړې وې ، مـاشومـان هم اوس کـافـي لـوئـے شوي وو ، فـريـد اوس کـالـج تـه تـلـو ـ نـوره هم ډيـره تـبـديـلـي ـ خو د ودود صېب

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړۀ درد هم هغۀ ؤ ـ د خپل زخمي زخمي چاپېرچل د مسيحايی دپاره بې قراره ؤ او په دې حقله به ورته يکي يوه لاره په نظر راتله ـ د علم د حصول لاره ـ د مينې لاره ، ودود صېب به کله کله زړۀ نيولے شو نو فريد ته به په يو مخ ځير شو ـ ,, بچے ! وخت ډېر کم دے او چيلنج ډېر لوئے دے ،،

فريد به مسکے شو ,, بابا جانه ! تاسو څۀ ګڼئ چې ددغه لوئے چيلنج دپاره تاسو لښکر نۀ دے تيار کړے ؟ ،،

,, د تيارو شدت ډېر زيات دے ،،

,, د تيارو اوقات څۀ وي بابا جانه ! تاسو محسوسوئ نه چې د رڼا سفر جاري و ساري دے ،،

ودود صېب به مسکے شو ـ فريد به ئې زړۀ ته نيزدې کړو ـ

,, آئي لو يُو بابا جانه ! ،، فريد به د ودود صېب د غاړې نه لاسونه تاؤ کړل ـ

O

د ماشومتوب د ملګرتيا دغه خوږ او سپېڅلے تعلق د وفا سره کله په مينه کښې بدل شو فريد ته نۀ وه پته خودومره پوهېدو چې هغۀ خپل زړۀ وفا ته ډېر پخوا ورکړے دے ـ خو د اخلاص او ملګرتيا د دومره لوئے او مسلسل تعلق

(c) ketabton.com: The Digital Library

باوجود فرید کله هم وفا ته د خپلې مینې اظهار اونهٔ کړے شو ــ څومره به ئې چې کله د اظهار کولو کلکه اراده اوکړه هومره به ترې دوه ترې خطا شول او په داسې موقع به ئې چې کله د وفا په وړاندې خبرې بیخي مبهم او یو غر بل غر شوې نو وفا به د خپل عادت نه خلاف بې اختیاره اوخندل ــ

,, فریده ! دا تهٔ کله کله داسې لېونے غوندې نهٔ شې ؟ ،،

فرید به داسې ستړے ستړے شان ، اسوېلے غوندې اوکړو ــ په شونډو به ئې خوبولې شان مسکا خوره شوه ,, او ! کله کله زما خپله هم کېږي په ځان ګمان د لېوني ،،

,, ښکارې خو نه ،،

,, وطن د پښتو دے ــ سړے لېونے کېږي هم په ګرانه ،،

څو څو وارې ئې د اظهار کولو کلکه اراده کړې وه ,, بس دے نن وایم ورته ،، خو عېن په موقع به وار خطا شو ، فرید کله هم د وفا د طرف نه د التفات څهٔ محسوس کړي نهٔ وو ، سنجیدګي ئې په ښکلې ښکلي مخ جوړ پخه نقش شوې وه ــ کله کله به ئې چې فرید سره څهٔ توقه شان اوکړه نو هغه ورځ به په جامو کښې کله ځائیدو ــ بیا به په ځان پورې په خندا شوــ ,,دا مینه هم کنه ــ ــ ــ ــ ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـو ورځ ئـې وفـا تـه اووې ,, وفـا ! دا
مـيـنـه هم ډېـر عجيـبـه څيـز دے کـنـه ـ د سم
دم سړي نـه کـوتـک جـوړ کـړي ـ،،
وفـا ورتـه پـه غـور اوکـتـل ,, نـه داسې خـو
نـه ده ـ مـيـنـه خـو سړے لا سړے کـړي ،،
,, نـو بـيـا ـ ـ ـ ـ ،، فـريـد هم دومـره
اووئـيـل شـول ، مـخـکـښې ئـې اکـسليـټـر کـار
نـۀ کـولـو ـ
,, نـو بـيـا څـۀ ؟ ،،
,, پـريـږده مـړې ـ هېڅ نـه ـ ـ ـ ـ بـس
هسې مې اووې ،،
يـوه ورځ د اظـهـار پـيـريـانـو بـيـا جلالـي
کـړے ؤ خـو چې عېن د څـۀ وئـيـلـو پـه وخت
کـښې ئـې پـه مـرئ خـپـسه کـښېنـاسـتـه نـو پـه
وار خـطـايـئ کـښې ئـې بـې اخـتـيـاره د وفـا
لاس پـه خـپـلـو لاسونـو کـښې اونـيـوؤ ـ وفـا
يـو دم ورتـه پـه بـرنـدو سـتـرګـو اوکـتـل او
خـپـل لاس ئـې تـرې نـه پـه جـک سره خـلاص کـړو
ـ
,, فـريـده مـۀ هـيـروه چې يـو هـلـک د يـوې
جيـنـئ لاس هېڅ کـلـه نـۀ شي نـيـوے عېب وي ،
ګـنـاه وي ،،
فـريـد دا وخت مـخـتـلـفـو کـېـفـيـتـونـو زورلـو ،
کـچـه هم ؤ، اراده ئـې هېڅ کـلـه د وفـا د
لاس د نـيـولـو نـۀ وه ـ مـلامـتـه هم ؤ او څـۀ
پـاؤ نـيـم پـاؤ بـر هم هم ـ شـايـد د بـې
وقـعـتـئ احساس ؤ ـ او زړۀ ئـې درزيـدو کـه
درزيـدو مـخ ئـې مـسلـسل بـل خـوا اړولـے ؤ ـ
,, بـابـا جـان کـوم ځـائـے د کـالـج جـوړولـو
لـپـاره زمـکـه اخـلـي ،، وفـا تـپـوس اوکـړو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,,ښارکښې ،،د فریدپه لهجه کښې داسې ناراضګي شانې وه ـ
,, خبره شوې ده ؟ ،،
,, او ـ ـ ـ بس څۀ کاغذي کاروائي پاتې ده ،،
څۀ شېبه پس فرید تپوس اوکړو ,, وفا ! د ایم ایس سي نه پس دې څۀ ارادې دي ؟ ،،
د وفا په مخ ښکلې شان مسکا اوځلیده
,, خوبونه خو مې ډېر لوئې دي خو د داجي تکلیفونو ته مې نور نۀ شم کتے ـ اوس هم د کالج خرچې ډېرې دي ـ د ریحان آباد نه بهر هم دے ګو که ډېر لرې نۀ دے خو ـ ـ ـ ـ ،،
د فرید زړۀ څړیکه اوکړه ,, وفا تــــۀ مــــونــــږ پــــردي ګڼې ؟ ما خو پرېږده ـ بابا جان ستا څۀ نۀ لږي ،،
وفا فرید ته سترګې ورپورته کړې ,, د بابا جان مینه او ډاډ که نۀ وے نو زۀ تر دې حده هم نۀ شوم رارسیدے ـ د بابا جان د شخصیت بې شمېره اړخونه دي فریده ! چې تشریح ئې صرف وخت کولے شي ـ زۀ او تۀ نه ،،
,, وفا ! تۀ په بابا جان ډېره ګرانه ئې ،،
,, بابا جان په ما هم ډېر ګران دے ،،
فرید وئیل غوښتل چې په ما هم ډېره ګرانه ئې خو بس غلے پاتې شو ـ ډېره ګرانه وه ـ اوس ئې د اظهارونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مظهارونو نه پخه توبه کړې وه ـ د وس خبره ئې نۀ وه ـ
,, چرته څۀ وخت به مور جانې ته غلي غوندې اوواېم ـ ,, فريد زړۀ کښې اووې ـ

٥

,, ګل لالا ـ ـ ـ ـ ګل لالا ،، امبر د فريد په کمرې نيغه رانـنوته ـ
,, اں هں ،، فريداخبار په ميز کيښو او امبر ته متوجه شو ـ
,, زما خور خو نن ډېره خوشحاله ده ،،
,, ګل لالا ! ډېره نه ـ زۀ نن ډېره زياته خوشحاله يم ـ زما خو به د زړۀ ارمان پوره شي ،،
,, ښه نو وايه کنه زما ځان زما ځيګر خورې ،،
,, داسې در ته چرته وايم ـــ ـ زما مټهائي کومه ده ؟ ،،
,, واه ـ ـ ـ دا هم عجيبه ده ـ ارمان ستا د زړۀ پوره کيږي او مټهائي زما نه غواړې ـ هں ؟ ،،
,, تۀ نۀ پوهيږې ـ ـ ـ ـ ،، امبر په شوخۍ سره سر اوخوځولو ـ
,, ښه څه زۀ درنه يو تپوس کوم ـ تاته زما وفا باجي ښکه لګي؟،،
فـــريد خو لکه چې سم د خوبه رابېدار شو ـ اوس په خبره څۀ څۀ رسيدو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, څۀ مطلب ؟ څنګه څنګه لګي ـ ـ ـ ؟
،، فرید هسې تندے داسې تریو شانې کړو
,, صفا صفا اووایه ،،
امبر مسکی وه ، قدرې سوچ کولو نه پس
ئې اووې ,, اوس به
دې کور ته زما بهابهي راځي ـ زمونږ
کور خو به لا ښائسته شي کنه ګل لالا ،،
فرید خبرې ته رسیدو خو نور وضاحت ئې
هم غوښتو ، مخ ئې ځلیدو ، غوړیدو
خوشحالي وه دومره ډېره چې ـ ـ ـ ـ
,, امبر ! خبره دې بیا هم پوره اونۀ
کړه ،، فرید ځان داسې مرور غوندې ببر
غوندې کړو ,, ستا مې دا خبره بالکل
نۀ ده خوښه ـ ښه ،،
,, او ما چې ستا نه تپوس اوکړو نو تا
ئې ماته جواب راکړو ؟،، امبر په تشو
لاسونه کېښودل ـ
,, هم م م ،،فریدځان داسې ناجانه
غوندې کړو ,, ښۀ ده ـ د نورو
جینکو په شان ده او بس ،،
,, بس ؟ ،، د امبر په سترګو کښې شوخي
ځلیده
,, او ـ ـ ـ بس ،، فرید داسې بې
پروا غوندې انداز کښې اووې
,, وختي مي بابا جان او مور جانې
خپلو کښې څۀ خبره کوله ـ څوک جینۍ ئې
درته خوښه کړې ده ،،
,, څوک ده ؟ ،، د فرید غوږونه
اودریدل ـ مینه کښې سړے اندیښمن هم
لږ خو نۀ وي ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, پـتـه نـشتـه ـ څـوک ده ،، اوس امـبـر ځـان نـاجـانـه کـړے ؤ ـ
,, امـبـر ! ،، د فـریـد انـداز تـنـبـیـهي ؤ
,, څۀ مـطـلـب ، پـتـه نـشتـه ، څـوک ده ،،
,, د مـشرانـو فـېصلـې دي ګـل لالا ،، امـبـر پـه قـلاره قـلاره اووې ,,مـاتـه خـو مـې بـس بـهـابـهـي پـکـار ده ،،
,, او زمـا خـوښـه نـا خـوښـه ؟ ،،
,, څۀ وئـیـلـے شم ،،
,, تـا د وفـا پـحقـلـه تـپـوس کـړے ؤ ،،
,, او ـ ـ ـ کـړے مـې ؤ ،، د امـبـر لـهـجـه کـښې هـم هـغـه شان بـې نـیـازي وه ـ
,, خـوښـه مـې ده ـ ـ ـ ـ ،، فـریـد وسلـه اوغـورځـولـه
,, زمـا هـم خـوښـه ده ،، امـبـر مـسلـسل ځـان نـاجـانـه کـړے ؤ ـ
,, امـبـر ،، فـریـد اوغـرمـبـېدو او امـبـر پـه کـړس کـړس پـه خـنـدا شـوه
,, ګـل لالا ! دومـره کـم عقـل خـو نـۀ ئـې ـ ـ ـ ـ خـو دا نـن ولـې ـ ـ ـ ـ ـ ـ ؟
ګـل لالا ! بـابـا جـان د وفـا ذکـر کـولـو ـ خـو لا ئـې د ارسلا کـاکـا سره خـبـره نـۀ ده کـړې ـ اول بـه ستـا نـه تـپـوس کـوي ،،
,, د دیـارلـسو کـالـو بـوډئ ـ ـ ـ ـ ـ ـ
،، فـریـد امـبـر د غـوږونـو نـه اونـیـولـه ـ
,, دا دومـره استـاذئ دې چـرتـه زده کـړې دي ،،
,, ښـه نـو دا مـې انـعـام دے ،،
,, ستـا نـه خـو مـې سر ځـار شه ،، اوس ئـې د پـوزې نـه اونـیـوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ګل لالا ! زما خو تادي شوه ـ وفا باجي ته مې اووایم؟ ،،
,, نه ـ ـ ـ نه ـ ـ ـ نه ،، فرید تندے ګونجې کړو ,, شش ـ ـ ـ دا د مشرانو خبرې دي ـ خیال کوه ـ کار به راله اوګورې ،،
امبر په خندا وه ,, ګل لالا ! ښۀ ډارن ئې ښۀ ،،
د خوشحالۍ یو دلربا احساس ـ فرید څۀ په نورو نورو جهانونو ګرځولو ـ

○

د دلاور خان زلمي توب په ریحان آباد کښې د ظلم نوي نوي بابونه لیکل ـ ریحان آباد څۀ ، دلاور خان نورې ملحقه علاقې هم د خپلې خانۍ د اثر لاندې راوستلو خوبونه لیدل ـ د ځان او مال ویره خو د ریحان آباد د خلقو سره د مخکښې نه وه ـ اوس په عزت هم ویریدل ـ د عیاش او بدقماش دلاور خان زړۀ د کاڼي ؤ ـ د ریحان آباد اوسېدونکي نن هم بې نوا وو ـ نوے کهول ئې هم ګونګ او بې ژبې ؤ ـ د خانانو ویره ورته ورثې کښې رسېدلې وه ـ شاذ و نادر به که چا چرته جرات اوکړو او ژبه به ئې اوخوځوله نو نورو ته به د عبرت نشان جوړ شوـ او د باقي خلقو ژبه به لا په تالو پورې اونښته ـ د خان ګل لالا د زلمي زوئے ګناه صرف دومره وه چې دلاور

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـان تـه ئـې پـه يـو مـوقـع ابـغ نـېغ جـواب
ورکـړے ؤ ـ نـو بـيـا ځـۀ وو دلاور خـان پـه
خـپـل اس پـورې تـړلـے ؤ او د ريـحـان آبـاد
پـه لارو کـوڅـو کـښې ئـې راکـاږلـو ـ خـلـق ئـې
ځـۀ پـټ پـنـا او ځـۀ ښـکـاره پـه تـمـاشـه وو ـ
انـدېـښـمـن انـدېـښـمـن او سـاه ختـلـي ـ خـلـقـو
خـپـل مـاشـومـان کـورونـو کـښې پـټ کـړل ـ د
غـېږې د مـاشـومـانـو پـه مـخـونـو ښـځـو خـپـل
څـادرونـه خـوارۀ کـړل خـو تـمـاشـه بـهـر حـال
تـولـو کـولـه ـ دلاور خـان پـه اس سـور د
خـپـلـو سـفـاکـو تـاثـراتـو سـره دنـګـه غـړۍ د
ريـحـان آبـاد پـه لارو کـوڅـو کـښې د خـلـقـو
پـه زړونـو کـښې خـپـل دهـشـت تـازه کـولـو ـ د
خـان ګـل لالا زوئـے هـلـه پـرېـښـودے شـو چې
دومـره ځـان پـکـښې پـاتې شـو چې ايـلـه سـاه
ئـې اخـسـتـه ـ د هـغې نـه پـس خـان ګـل لالاد
خـپـلـو تـولـو وړو لـويـو سـره د ريـحـان آبـاد
نـه کـډه اوکـړه ـ چـرتـه لاړو؟ ددې نـه
هـېڅـوک خـبـر نـۀ شـو ـ د ريـحـان آبـاد
اوسـيـدونـکـي د خـپـلې ژبـې د پـورتـه کـولـو
پـه چـل نـۀ پـوهـېـدل ګـو کـه ځـنې کـسـانـو اوس
ځـۀ پـټ پـنـا خـپـل وس او حـرکـت کـولـو ـ
بـخـت عـالـم کـاکـا د ودود صـېـب سـره نـاسـت ؤ
ـ څـو کـسـان ورسـره نـور هـم وو ـ
بـخـت عـالـم کـا کـا وئـيـل ,, ډېـره ګـرانـه
شـوې ده وروره ! ژونـدي يُـو خـو د ژونـدو
پـه شـان نـۀ يُـو ـ ځـۀ لاره خـامـخـا پـکـار ده
''
ودود صـېـب سـر اوخـوځـولـو ,, ښـۀ ده چې
دغـه احـسـاس خـو درتـه اوشـو ـ ډېـر پـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـاخیـر سره سهي ـ بـهر حـال ديـر آيـد
درست آيـد ـ اوس تـاسو څۀ سوچ کړے دے ؟
،،
بـخت عـالـم کـاکـا هېڅ تـوقـف اونـۀ کـړو،
اوئـې وې ,, بـس چې پـه هـره ځي ـ نـوره
غلامـي نـۀ کـوؤ ـ مـړۀ بـه شو کـنـه ـ مـړۀ
دې شو ،،
ودود صېب بـې اخـتـيـاره مـسکـے شـو ,, هم
دغه خـو زمـونـږ مـسئـلـه ده يـا بـيـخي چـپ يُـو
، هېڅ نـۀ وايـو او يـا جذبـاتـي او د عقـل
نـه بـالا فـېصلـې کـوؤ ـ بـې مـوقـعې ، بـې
مـحلـه او بـې فـائـدې ،،
ودود صېب لـږ شـان تـوقـف اوکـړو او بـيـا
ګـويـا شو ,, اوس چې تـاسو يـوه فـېصلـه
کـړې او زړۀ مـو مـنـلې ده نـو د حکمت
جامـه وروا چوئ ـ ستـاسو ړونـد او جذبـاتـي
قـدم بـه پـه ريـحان آبـاد کښې نـور هم
تـورتـم جوړ کـړي ـ داسې نـتـيجه بـه
پـرېږدي چې د وګـړو پـه زړونـو کښې بـه د
پـاسېدو هـډو تـصور خـتـم کـړي ،،
,, نـو بـيـا څۀ کـول پـکـار دي ـ زمـونـږ خـو
بـرداشت خـتـم شوے دے،، دبـخت عـالـم کـاکـا
سره جـوخت نـاست زلـمي پـه کـلـکـه لـهجه کښې
اووې ,, زمـونـږ پـه وړانـدې زمـونـږ د
سپـيـن روبـو مـشرانـو بـې عزتـي کـيـږي ،
زمـونـږ خـو خېر دے مـونـږ خـو هـډو پـه شمېر
کښې نـۀ يُـو ـ خدائـے دې نـۀ کـړي سبـا ـ ـ
ـ ـ ،، زلـمي خبـره اودرولـه ، اواز ئـې
درونـد غـونـدې شو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, پــه یــو ورځ هېڅ نــۀ کـیـږي ـــ ،، ودود صېب پــه نــرمــۍ سره اووېـ ,,د عمـرونـو عمـرونـو کـوتـاهـیـو ازالـه یـو دم نـۀ شي ـــ وخت خـامـخـا غـواړي ـــ تـاسو خـپـل عمـل پـه یـو څـو مـرحـلـو تـقـسیم کـړئ ـــ څـومـره کـسان دي چې سـتـاسـو د سوچ سره مـلـګري دي ؟ مـکـمل مـلـګري!،،

,, لـږ دي ـــ د ګـوتـو پـه شمېـر دي ،، بـخت عـالـم کـاکـا اووېـ

ودود صېب پُـر خـیـال انـداز کـښې ســـــر اوخـــــوځـــــولـــــو ,, جـــــذبـــــاتـي کـیـږئ مـه ـــ ددې پـېـدا شوي سوچ او احساس قـدر اوکـړئ ، پـالـنـه ئـې اوکـړئ ـــ پـه زړونـو او ذهـنـونـو کـښې ئـې اوکـرئ نـو بـیـا بـه د وخت سره سره تـاسو تـه د خـپـل طـاقـت احساس خـامـخـا کـیـږي او هـر کـلـه چې تـاسـو ددغـه سوچ پـه زرغـونـولـو کـښې کـامـیـاب شوئ نـو اوګـڼـئ چې هـر تـورتـم تـه مـو د نـمـر مخ اوښودلـو ـــ لا مـونـږ د تـیـارۍ پـه حـالـت کـښې یُـو او تـیـاري پـه خـامـوشـۍ سره کـیـږي ، پـه یـقـیـن او تـسـلسل سره کـیـږي ـــ خـپـلـو زلـمـو تـه ډاډ او مـیـنـه ورکـړئ د هغـوي پـه صلاحـیـتـونـو اعـتـمـاد اوکـړئ او کـار تـرې واخـلـئ ـــ زمـا یـقـیـن دے چې سحـر نـیـزدې دے ـــ ډېـر نـیـزدې ،،

,, مـونـږ دې نـۀ یُـو خـو بـس دغـه سحـر دې راشي ،، زلـمـي اووېـ

ودود صېب مـسـکـے شـو ,, کـه خـدائـے کـوي تـاسو بـه دې سحـر تـه پـخـپـلـه هـر کـلـے وايـئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــ د شپې آخر دے ګرانـه ، د تـيـارې زور
پـه مـاتـيـدو دے ــ يـقـيـن سـاتـئ ،،

O

امـبـر بـه د وفـا سره شرارتـونـه خـو هسې
هم کـول خـو نـن ئـې ورانـه پـه دې راغلې
وه چې نـن ورتـه امـبـر د ,, وفـا بـاجي ،،
پـه ځـائـے ,,وفـا بـهـابـهـي ،، وئـيـلـي ووــ د
امـبـر سره د وفـا هم مـيـنـه ډېـره وه نـو
ځکه بـه ئـې ورسره د وړې وړې خـبـرې نـه
هم قـيـصه جـوړولـه خـو نـن خـو ئـې خـبـره
بـيـخي څۀ بـــــدلــــه شان کـړې وه ــ د
وفـــــا بـــاجي پـه
ځـائـے وفـا بـهـابـهـي ــ ــ ــ وفـا پـه
حېـرانـی سره ورتـه اوکـتـل ــ
,, څۀ ــ ــ ــ څۀ ــ ــ ــ ؟ څۀ دې اووې
؟ ،،
امـبـر بـيـخي ځـان نـاجـانـه کـړو ,, وفـا بـا
ــ ــ ــ ــ جي ،، د ,,وبـا،، او ,,وجي،، پـه
مـېـنـځ کـښې ئـې يـوه مـعـنـي خـيـزه خلا جـوړه
کـړه او پـه مـعصومـيـت سره ئـې اووې ,,
خـولـۀ مـې خطا شوه وفـا بـا ــ ــ ــ جي،،
وفـا د غـوږ نـه اونـيـوه ــ ,, سـتـا او
خـولـۀ خطا کـېـدل ،،
د امـبـر زړۀ خـو غـوښـتـل چې ورتـه صفـا صفـا
اووائـي ــ د خـپـلـې وفـا بـاجي نـه هم تـپـوس
اوکـړي چې سـتـا څۀ خـوښه ده ؟ خـو بـس چُـپ
پـاتـې شـوه ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, نو که بهابهي درته وایم نو څهٔ
قیامت به راشي ،، امبر په معصومیت
سره وفا ته اوکتل ـ
,, امبر ـ ـ ـ ،، وفا امبر ته برند
اوکتل ,, دا دربانديې نن څهٔ پیریان
راغلي ، باجي ـ ـ ـ صرف باجي ـ ـ ښه
،،
,, ښه نو غوږ خو مې پرېږده کنه ،،
امبر ورته داسې مرور مرور شان اوکتل
ـ غوږ ئې پرېښودے شو ـ څهٔ د اخوا
دېخوا خبرو نه پس امبر بیا شوخي
اوکړه ـ ,, ښه څه ټیک ده وفا باجي خو
که دا دواړه نومونه ګډ کړم خپله کښې
نو بیا ؟ باجي او بهابهي یو ځائے !
بهابهي جي ! ،،
,, امبر ،، امبر ته د نور کله په شان
وړومبے وارننګ ملاؤ شو ـ
,, خیر دے کنه ،، امبر یو قدم شاته
لاړه ـ
,, امبر ـ ـ ـ ،، دویم وارننګ ـ د
وفا لهجه سنجیده وه ـ
,, بهابهي جان ،، امبر بیا په شوخئ
سره داسې نازولي اووې خو یو
قدم ئې بل هم په شا ضرور ورسره اخستے
ؤ ـ
,, اودریږه زما نیا ،،
خو امبر اوس په کمره کښې چرته وه چې
په پنجه کښې به راتله ـ د منډې خو
تکړه وه ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

د امـبـر فـطـرت هم داسې ؤ ـ خوږ او مـيـنـه
نـاک ـ ګـرانـه هم پـه ټـولـو وه ـ

ودود صېب سحر د نـاشتې نـه پـس بـرآمـده
کـښې کـرسۍ کـښې ډډه وهـلـې نـاست ؤ ـ
اخبـار ئـې کـتـو ـ
پـه امـبـرخـو دې خـبـرې لا نـاوخـتـه کـړے ؤ چې
څو ورځې پـس هغـوي
خـپـل کـلـي ، ګـل کـلـي تـه روان دي ـ څـۀ
چـهـټـيـانـې هم کـمـيـدې او څـۀ ودود صېب چې
پـه ښـار کـښې کـومـه زمـکـه اخستې وه پـه
هغې بـانـدې د کـالـج د تـعـمـيـر کـار هم پـه
تـيـزۍ سره جـاري ؤ ـ خو امـبـر خو نـور څـۀ
کـرل او ريـبـل ـ د هغې پـه زړۀ کـښې دا
ارمـان اوږېـدو را اوږېـدو چې بس يـو ځل
پـه ډکـه خولـۀ وفـا تـه بـهـابـهـي اووائـي او
هغـه ورتـه اونـۀ قـهـريـږي ـ نـو بـيـا څـۀ وو
، ودود صېب چې خـبـرېـدو نـو امـبـر خـلـق
راټـول کـړي وو ـ دوه کـټـونـه د ودود صېب
د کـرسۍ نـه يـو خوا بـل خـوا واچـول شـول
او لـښـکـر تـرې مـحـاصره اوکـړه ـ ودود صېب
پـه حـېـرانـۍ سره سر راپـورتـه کـړو او د
تـپـوس کـولـو پـه انـداز کـښې ټـولـو تـه
اوکـتـل ـ
سيـکـنـه مـسکـۍ شوه ,, امـبـر څـۀ خـبـره
راوړې ده ، تـاسو سره ئـې کـوي،،
,, ام هم ،، ودود صېب اخـبـار بـنـد کـړو
,, بـسـم الله ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, هسې بـابـا جانـه ! د ګـل لالا د کـويـژدن دپـاره روانـه يـم ، مـا وې ښهٔ ده کـه تـاسو هم راځئ ،، امـبـر پـه معصومـيت سره اووې او ودود صېب بـې وار او بـې اختـيـار اوخـنـدل ، فـريـد قـدرې غلـے غلـے نـاست ؤ خـو د امـبـر پـه انـداز او خـبـره ئـې پـه شونـډو بـې قـابـو شان مـسکـا خـوره شوه ــ سکـيـنـه خـو هسې هم تـرې ځـاريـده ــ ودود صېب پـه مـيـنـه اووې ,, ستـا پـه مـوجـودګـۍ کـښې زمـونـږ څهٔ ضرورت دے ــ خـو لـږ صبـر ښهٔ نـهٔ دے ؟ ،،

,, نـه کـنـه بـابـا جانـه ! ،، امـبـر نـاز او اصرار اوکـــړو ,, تــــاسو سوچ خو اوکـړئ کـنـه څومـره خوشحالـي بـه جوړه شي ــ

,, نـن سبـالـږ پـه مـنـډو يـم بـچے! ښهٔ نـه ده چې لـږه ساه ورتـه واخلـم ،،

,, پـلـيـز بـابـا جانـه ! وادهٔ تـه ساه واخـلـئ خېر دے خو کـويـژدن دې اوس اوشـي ــ ،،

,, مـور جانـې تـهٔ هم څهٔ نـهٔ وائـې ,, امـبـر سکـيـنـې تـه اوکـتـل ، انـداز داسې ګـيـلـه مـن غونـدې ؤ ــ

سکـيـنـې اووې ,, ستـا بـابـا جان کـلـه ستـا خبـره غورځولـې ده ــ چې زمـا ضرورت بـه پـېښېږي ،،

,, ددې مطلب دا دے چې رعـايـت نـهٔ مـلاويـږي ،، ودود صېب مـسکـے شـو ــ ,, ښهٔ ده ، زهٔ بـه مـاښام تـه د ارسلا جان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګـورم ، د خـوشحـالـۍ خبـره ده هم نـن سهي ،،
د خـوشحـالـۍ د يـونـوي شان احساس نـه د ټـولـو مـخونـه ځـليدل ـ هم هغه وخت بـهر ګـېټ پـه زوره زوره اووهلـے شو او بـيـا ورپـسې زر پـه ګـېټ کښې لـګېدلـې کـړکـۍ نـمـا دروازه چې پـه کـنډې سره بـنـد وه بـېرتـه شوه او څو کسان رانـنـوتـل ـ سرور خـان ، دلاور خـان او ورپـسې د ټـوپـکـو ، طمـاچـو سره مـلا تـړلـي خوشامـدګـر ، يـو ، دوه ، درې ـ ـ ـ پـوره لس کسان وو ـ
ودود صېب د خپـل ځـائـے نـه پـاسېدو پـه مخ ئې بـرهمـي ښکـاره مـحسوسېده ـ سرور خـان او دلاور خـان سره د خپـلـو کسانـو وړانـدې راغـلـۀ ـ ودود صېب پـه دالان کښې قـدم کېښود ـ
سرور خـان طمـاچـه پـه لاس ، پـه سيـنـه کـښې ډډ ودود صېب تـه مـخـامـخ اودرېـدو ـ پـه مـخ ئـې د تـکـبـر او حقـارت رنـګونـه خـوارۀ وو ـ
,, ودوده ! دومـره صبـر سرور خـان هيـڅـا تـه نـۀ دے کـړے څومـره چې تـاتـه ـ خـو نـن سرور خـان خپـلـه خـانـي دلاور خـان تـه سپـارې او د دلاور خـان پـه خـانـۍ کـښې نـيـمـګـړتـيـا سرور خـان نـۀ شي زغـملـے ـ نـن وخت نـۀ سـتـا سره شتـه او نـۀ زمـا سره ـ نـن درنـه آخرې ځـل تـپـوس کـوم ـ ډېـر پـه سوچ سره جواب راکـړه ـ او يـا نـا ،،
ودود صېب پـه غـرئـيـزه خـامـوشۍ سره د سـرور خــان پـــه سترګـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـښې کـتـل ـ
ودود صېب د سرور خان خبـره نـظر انـداز کـړه ,, زمـا کـور تـه بـې تـپوسه رانـنـوتـلـے ئـې سرور خانـه ! ډېـر بـې پـښـتـو کـار دې کـړے دے،، د ودود صېب لـهجه قـطعي او قـلاره وه ـ
,, پـښـتـو خلق د سرور خـان نـه زده کـوي ودوده ! ،، سرور خـان خـپـل سر تـه د لـويـئ سره حرکت ورکـړو ـ ,, ډېـرو کـتـابـونـو سـتـا مـازغـهٔ خراب کـړي دي ـ زهٔ گـورم چې سـتـا لاس زمـا طرف تـه پـه بـل بـل رنـگ راغزيـږي زمـا دخبـرې جواب راکـوه ،،
,, جواب مـا پـخـوا درکـړے دے ،، ودود صېب پـه کـلـکه لـهجه کـښې اووې ,, د سـوچ کـولـو وار سـتـا دے ـ نـيـمـه زمـکه سـتـا شـوه او نـيـمـه زمـا خـو پـه دې شرط چې زهٔ بـه دلـتـه سکـول او کـالـج جوړوم،،
,, سکـول او کـالـج جوړوې ،، سرور خـان اوغـرمـبـېـدو ,, او کـه د سرور خـان گـريـوان تـه لاس اچـوې ،،
,, مـا خـپـلـه خبـره اوکـړه ،، ودود صېب پـه ډېـرې سنجيدگـئ سره اووې ـ
,,دا سـتـا آخـري خبـره ده ؟ ،، سرور خـان د طمـاچې والا لاس اوچت کـړو ـ
,, او ،،د ودودصېب لـهجه قـطعي وه ,, دا زمـا آخـري خبـره ده ،،
فـريـد تـه د صورتـحـال د بـدلـيـدو احساس ډېـر پـه شدت سره اوشو معـامـلـه انـتـهـائـي سنـگـيـنـه او نـازکـه وه خـو چې څنـگـه وړانـدې راغـے نـو د سرور خـان کـسان تـرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

نه چاپېر تاؤ شول ـ دلته دے د هغوي
په ګرفت کښې راغے نو هلته د سرور خان
د طماچې نه ګولۍ اووته ، ورپسې بله ،
ورپسې بله ـ ـ ـ ـ ـ !
د ودود صېب د سينې نه وينې بې واره
دانګل ـ ـ ـ د ودود صېب لاس او قدم چې
د سرور خان طرف ته پورته کېدۀ نو د
سرور خان ګوتې يو ځل بيا د طماچې
ماشې ته زور ورکړو ، يوه بله ګولۍ د
ودود صېب د سينې په لور لاړه ـ
,, مه ظالمه ! ،، سکينه په چغو چغو
وړاندې راغله ـ
خو په ظالم کښې ترس چرته وي ، دا
وارې دلاور خان لاس سم کړو يو ډز ، بل
ډز سکينه زړۀ نيولې په زمکه کښېناسته
ـ
د فريد دنګه ځواني د سرور خان د بې
رحمه ، بې ضميره خانۍ د تورو علامتونو
ګرفت کښې غورځېده را غوځېده ـ
ودود صېب په زمکه پرېوتو ـ امبر په
زوره زوره ژړل ـ چغې ئې وهلې ,, وه
بابا جانه ! وئ مورې کنه ،،
فريد هم هغه شان د لسو کسانو په ګرفت
کښې پرړيدۀ ـ ,,پرېږ مې دئ ،، فريد
يوه چغه اوکړه ,, سرور خانه اخوا کړه
دا سپي دې ـ ماته رامخامخ شه ـ بې
غېرته ، بزدله ،،
,, اوئې تړئ ،، د دلاور خان لهجه سړه
وه ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امبر چغو آسمان راغورځوۀ ـ کله به د مور په مړۀ وجود ورپرېوته او کله د پلار ـ ،، وه مور جانې سترګې اوغوړوه ـ یه بـــابـــا جانه ! ما سره خبرې اوکړه کنه ـ ګوره کنه ستا امبر ژاړي ـ
بابا جانه ـ ـ ـ ـ ! ،،
امبر پاسېده ـ د لېونو په شان ئې اخوا دېخوا نظر زغلولو ـ بیا ئې یو خوا منډۀ کړه او په زمکه پروت یو غټ شان کانړے ئې په لاس کښې راواخستو او په پوره زور سره ئې په دلاور خان ورګوزار کړو ـ کانړے عېن د دلاور خان په تندي لګېدلے ؤ ـ سره سره وینه د دلاور خان په مخ راماته شوه ـ ډېر په قهر سره ئې امبر ته اوکتل ـ دا خو ئې هډو په ګمان کښې نۀ وه ـ یو تالي ځټ د امبر طرف ته حرکت کولو خو دلاور خان د لاس په اشاره منع کړو ـ
فرید مکمل بې وسه ؤ ـ پښې لاسونه ئې تړلي شوي وو ـ د زخمي مار په شان تاویدو راتاویدو ـ د غصې او غم شدت ئې خدوخال وران کړي وو ـ سترګې ئې تکې سرې وې ، لکه سکروټې ـ خو بې وسه ؤ بېخي بې وسه ـ
د دلاور خان په مخ د تندي نه راماته وینه اوس هم بهېده ـ خو اوس ئې په مخ د غصې معمولي غوندې تاثر هم نۀ ؤ ـ ډېر په شېطاني نظر ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

امبر ته کتل ـ یوه سفاکه او وحشیانه
مُسکا ئې په شونډو غزیده راغزیده ـ
یو دم د فرید لمبه لمبه حواسو ته
عجیبه اندیښنې راپریوتې ـ ناڅاپي یو
زړۀ ته راتلونکي خیال اولړزولو ـ اوس
ئې د مخ درشتي او سختي چرته بل خوا
تلې وه ـ یوه عجیبه شان بې وسي ئې په
سرو سرو سترګو کښې اوښکې اوښکې
اوغزیده ـ اوس ورسره صرف د خپلې خور
د تحفظ خیال ؤ ـ د مکمل تحفظ خیال ـ
امبر ته ئې په اوترو سترګو اوکتل ـ
هغه اوس هم ژړیدلې ، قهریدلې زمرئ
زمرئ ولاړه وه ـ په دواړو لاسونو کښې
ئې کانې نیولي وو او دلاور خان ته ئې
داسې کتل لکه چې وئیل ئې ورته چې سر
دې لا روغ دے ، سم نۀ دے مات شوے ـ
دلاور خان هم هغه شان په شیطاني سترګو
امبر ته څیر ؤ ـ
فرید په ژړا شو ,, امبر ! زما خورې
دلته راشه ، زما خوا ته ، د خپل ګل
لالا خوا ته ،،
خو امبر خو په جنګ ولاړه وه ـ
د کافي خاموشئ نه پس یو دم د دلاور
خان شونډې اوخوزیدې ,, جینئ ! دا
ګوزار دې پور شو په ما او دلاور خان
هېڅ کله په څان باندې د چا بدل نۀ
پریږدي ـ دغه قرض به دې خامخا لنډوم
ـ خو لا ئې وخت نۀ دے ـ لا دې وي ـ ـ ـ
لا ـ ـ ـ ـ ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرور خان فرید ته مخ ور واړولو ,,
اوس د هر څۀ ته مالک ئې ـ اوس ستا
خوښه ده ـ که عقل درکښې وي نو کومه
خبره دې چې پلار نۀ منله ته ئې اومنه
ـ او کۀ نه ته دې هم د پلار په شان ئې
نو د ژوند نه به لرې چرته ژوندے ئې ـ
وخت به درسره صلاح کار کړم خېر دے ،
سوچ پرې اوکړه ،،
سرور خان او دلاور خان کنډرې اوکړې او
د خپلو کسانو سره واپس روان شول ـ
امبر د لاسونو نه کانړي اوغورځول او
رامنډه ئې کړه او د فرید سره خوا کښې
کښېناسته او د هغۀ پښې لاسونه ئې ازاد
کړل ـ غصه ، صدمه ، بې وسي ـ فرید
خپل یو لاس په زمکه اولګولو او ژوبل
ژوبل راپاسېدو ـ امبر ورتر غاړه وته
ـ
,, ګل لالا ـ دا څۀ اوشو ـ ـ ـ بابا
جان خو اوس اوس زمونږ سره خبرې کولې
ـ خندل ئې او مور جانې ـ ـ ـ ـ ـ ،،
امبر په ژړا کښې اووے ـ
,, مۀ ژاړه امبر چپ شه ،، فرید، امبر
خپلې فراخې سینې ته جوخته کړه ـ
,, خپله خو ژاړې ـ زړۀ دے څۀ کانړے خو
نۀ دے ،،
دواړه ورور خور غاړه غټې وو ـ دواړو
ژړل ، ښۀ ئې ژړل ، زړونو ئې نۀ منله
ـ خو د حقیقت نه انکار هم نۀ شو کېدے
ـ مور پلار ئې په وینو کښې لت پت
پراتۀ وو ـ فرید او امبر ئې حق بق

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

خوا تـه کښېنـاستـل ــ د سکـيـنـې پـه مـخ
حېرانـي او مـعصومـيت نـقش وو ــ د ودود
صېب سپـيـنـې جـامـې ټـولـې پـه ويـنـو سرې وې
ــ فـريـد ئـې پـه رپـېدونـکـو لاسونـو پـه تـنـدي
ويـښتـهٔ سم کـړل ښکل ئـې کـړهٔ او پـه ورکـه
ورکـه شـان لـهـجه کـښې ئـې اووې ,, بـابـا
جـانـه ! تـاسوخـو مـيـنـه ويشلـه ــ دا ولـې ؟
تـاسو د چـا سره څهٔ بـد کـړي وو،،
فـريـد څهٔ ساعت ډيـر پـه مـيـنـه او حسرت
سره د ودود صېب مـخ تـه کـتـل او د زمـکـې
پـه سيـنـه بـانـدې بـهـيدلـې د هـغهٔ پـه ويـنـه
کـښې ئـې لـــــکـــــه د خـــــوب پـــــه
عــــالـــــم کـښې لاس وهـلـو ــ د يـــــــو
قـيـامـتـي
خـامـوشۍ نـه پـس ئـې شونـډې اوخوځيـدې ــ
,, بـابـا جـانـه ! د سرور خـان او دلاور
خـان خـانـي لاړه ــ ستـا د مـيـنـې قـسم چـې
لاړه ــ ستـا د ظرف قـسم چـې لاړه ــ سرور
خـان او دلاور خـان خـطـا شول ــ ژونـدے ئـې
پـرېـښودم اوس خو ــ ــ ــ ــ ،، د فـريـد
خـبـره نـيـمـه پـاتـې شوه ــ د چـا د مـوجودګۍ
احساس ورتـه شوے ؤ د امـبـر او د هـغهٔ نـه
علاوه د نـور چـا د مـوجودګۍ احساس ــ
فـريـد سر پـورتـه کـړو ــ د علاقـې
تـهـانـېدار پـه څهٔ فـاصلـه کـښې د خـپـلـې
نـفـرۍ سره ولاړ ؤ ــ
فـريـد اودريـدو ــ تـهـانـېدار پـه خـپـلـو وړو
وړو دنـيـادارو سترګـو فـريـد تـه پـه غـور
کـتـل ــ ,, ځوانـه تـهٔ بـه زمـونـږ سره
تـهـانـې تـه ځې،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرید په حېرانی سره تهانېدار ته
اوکتل ,, ظالمانو د خدائے خاطر اوکړئ
ــ زما مور پلار مړۀ پراتۀ دي او ستاسو
قانون په سر سور دے ــ لاړ شئ کۀ وس
کښې مو وي د سرور خان نه تپوس اوکړئ
ــ چا چې دا قیامت په مونږ راوستلے دے
،،
د تهانېدار په مخ د بې حسئ نه علاوه
بل هېڅ تاثر نۀ ؤ ــ ,,حراست کښې ئې
واخلئ ،، تهانېدار سپایانو ته اوکتل
ــ
فرید ډېر په بې یقینئ سره ورته کتل
,, ستا مازغۀ خو نۀ دي خراب شوي ؟ ،،
,, مازغۀ ستا ټیک نۀ دي ، واچوئ ورته
هتکړئ ،،
سپایان د فرید نه تاؤ شول ــ په داسې
انداز لکه چرته یو ډېر خطرناک مجرم
ګرفتاروي ــ د حېرت انتها وه ــ فرید
نۀ پوهېدو چې دا څۀ چکر دے ــ زما
لاسونو ته ولې هتکړئ اچوي ؟ هسې نه
سرور خان ــ ــ ــ ــ ــ فرید ته د سرور
خان خبره وریاده شوه ــ ,, که عقل در
کښې وي نو کومه خبره دې چې پلار نۀ
منله ، تۀ ئې اومنه او که نه تۀ دې
هم د پلار په شان ئې نو د ژوند نه به
لرې چرته ژوندے ئې ــ وخت به درسره
صلاح کار کړم خېر دے ، سوچ پرې اوکړه
،،
سپایانو د فرید لاسونو ته هتکړئ اچولې
وې ، فرید امبر ته هسک اوکتل ــ هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـه زار زار ژړل ـ ,, ګـل لالا ! دوئـي تـا ولـې بـوځـي ؟ ،،
زلـمـي فـريـد سر اوخـوځـولـو ,, امـبـر ! نـه ـ ـ ـ ژاړې بـه بـالـكل نـه ـ ـ ،،
بـهـر د پـولـيـس ګـاډي ولاړ وو ـ فـريـد پـه لاسـونـو كـښې هـتـكړۍ اچـولـې وې او د سپـايـانـو مـېـنځ كـښې روان ؤ ـ پـه مخ او سـتـرګـو كـښې ئـې يـو غـرئـيـز سكـوت خـور ؤ ـ امـبـر ژړل ـ ـ ـ ,, ګـل لالاـ ـ ـ ګـل لالا ،،
فـريـد امـبـر تـه اوكـتـل ,, امـبـر ! عفـت آپـا ـ ـ ـ ځـه ورشـه هـغـوي خـبـر كـړه ،،
فـريـد د پـولـيـس ګـاډي تـه ختـو ـ امـبـر پـه مـنډو مـنډو د عفـت آپـا كـور تـه روانـه وه ـ پـه ژړا ژړا پـه سلـګـو سلـګـو د سـتـرګـو نـه ئـې اوښـكـې وريـدې ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥

د تـهـانـړېدار پـه دفـتـر کښې د فـریـد لاسونـه د هتکړو نـه آزاد کـړے شول ـ فـریـد خپل زپـلـي حـواس راغـونـډول خو ډېـره ګـرانـه وه ـ صـورتـحـال انـتـهـائـي غېر مـعـمـولـي ؤ ـ څـۀ شېـبـه پـس دوه کـسـان نـور هـم دفـتـر تـه رانـنـوتـل ـ د انـداز او رویـې نـه هـغـه هـم څـوک سرکـاري کـسان ښکـاریـدل ـ تـهـانـړېدار ورتـه د مـصـافـحـې دپـاره پـه زبـر زیـر سره پـاسېدلے ؤ ـ هـغـوي کښېنـاسـتـل ـ

یـو فـریـد تـه اوکـتـل ,, فـریـد نـوم دے سـتـا ؟ ،، فـریـد خـامـوش ؤ ـ پـه نـفـرت او حقـارت سره ئـې ټـولـو تـه کـتـل ـ د هـغـۀ دنـنـه خـو طـوفـانـونـه اوچـتېدل ـ

تـهـانـړېدار اووې ,, صـورتـحـال سـتـا دپـاره بـېـخـي خـراب دے ـ تـۀ د مـعـامـلـې سـنـګـیـنـی تـه نـۀ رسې ـ سـتـا دپـاره ښـۀ ده خـبـره هـم دلـتـه خلاصه کـړه ـ پـولـې پـټـي دې سـرور خـان تـه حـوالـه کـړه ـ مـنـاسـبـې پـیـسـې بـه ئـې درکـړي ،،

د فـریـد پـــه ســـتـرګـــو کښې اور بـــل ؤ ـ ,, تـاسـو هـم څـان تـه انـسـانـان وایـئ ،، د هـغـۀ لـۀ خـولـې وتـلـے یـو یـو ټـکـے لـکـه پـه زهـرو کښې ډوب ؤ ـ پـه لـهـجـه کښې ئـې د جـهـان تـراخـۀ وو ,, مـا خـپـل مـور پـلار پـه ویـنـو کښې ډوب پـرېـښـي دي ـ زمـا مـور پـلار سرور خـان اووژل او هـتـکـړی تـاسـو زمـا پـه لاسـونـو کښې واچـولـې او اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــ ــ ــ څۀ یئ تـاسو ــ ــ ــ ؟ انـسانـان خو نـۀ یـئ ــ ــ ــ بـې ضميـره او بـې غېـرتـه ــ ــ ــ لـعنت دې وي ،،
د تـهانـېدار تـنـدے تـريـو شو ــ ،، ځوانـه ! مـۀ هيـروه چې تـۀ د خپل مـور پـلار د قـتل پـه الـزام کـښې پـه حراست کـښې اخستے شوے ئـې او دا هم يـاد اوساتـه چې کـه د سرور خـان نـۀ وي خوښه نـو د خلاصي دې لار هم نـشتـه ،،
،، پـه څومـره دې ايـمـان خرڅ کـړے ؟ ،،
فـريـد د تـهانـېدار پـه سترګـو کـښې اوکـتل ــ تـهانـېدار بـرنـد شو ، راپـاسېدو خو بـل خوا تـه نـاستـو دوؤ کسانـو کـښې يـو ورتـه د لاس پـه اشاره د څۀ نـۀ وئـيـلو اووې ،
تـهانـېدار د کـرسۍ پـورې خخ پـاتـې شو ــ يـو کس فـريـد تـه مـخاطب شو ،، عقـل ښۀ شے دے ځوانـه ! څۀ چې شوي هغه هسې هم شوي ، د آئـنده خيـال دې اوساتـه ، ستـا ژونـد دے ، ستـا د خور ژونـد دے ــ ــ ــ تـۀ د سرور خـان د زور او طاقـت انـدازه غلطه لـګوې ــ ــ ــ ستـا بـهتـري هم پـه دې کـښې ده چې خپل ضد پـرېـږدې ــ سرور خـان دا هر څۀ پـه ډېـر لـوئـے بـندوبـست سره کـړي دي ــ تـۀ هېڅ نـۀ شې کـولـے ،،
فـريـد وار پـه وار درې واړو تـه ژوبـل ژوبـل اوکـتل ــ يـو لـحظه سوچ يـوړو ــ بـيـا ئـې اووې ،، نـن زمـا د مـور او پـلار د مـرګ ورځ ده ، د هغوي جنـازه ده ــ زۀ اول ددغه هر څۀ نـه فـارغېدۀ غواړم ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهانېدار په خباثت سره مسکے شو ,,
اول زمونږ د سر نه بوج لر کړه ګله ـ
ستا خبره به هم مونږ اومنو ـ ګني
د مور پلار قاتل د
هغوي جنازې ته کله تلے شي ـ زمونږ هم
واړه واړۀ بچي دي ـ،،
فريد زهرجن شان مسکے شو ,, ستاسو
دلالي سرور خان ته هېڅ ګټه نۀ شئ
رسولے ـ ما سره که نا انصافي اوهم
شي ، پروا نشته،،
تهانېدار فريد ته په ځير اوکتل ,, نن
ورځ دې په حوالات کښې ده ـ ددې نه پس
به جېل ته لېږلے شې ـ په عدالت کښې
دربانديې جرم ثابتول د سرور خان دپاره
ډېر معمولي خبره ده ـ ګواهان هم ډېر
او ثبوتونه هم ـ د ړوند قانون ړنده
فېصله به دې د ټول عمر دپاره د تورو
تمبو بنديوان کړي او يا کېدے شي
پهانسي درته واورولے شي ـ ښۀ سوچ
اوکړه ـ اوس درسره وخت دے ،،
,, ما درته خپله خبره اوکړه ،، فريد
کلکه لهجه کښې اووې ـ
تهانېدار ناستو نورو دوؤ کسانو ته
اوکتل ، هغوي سرونه اوخوځول ـ
تهانېدار څۀ شېبه ډېر په عجيبه نظر
فريدته کتل بيا ئې يو سپائي ته اواز
کړو ـ سپائي دفتر ته رانوتو او کوتک
کوتک اودريدو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

،، دے حوالات کښې بند کړئ ،، تهانېدار د فرید طرف ته اشاره اوکړه ،، د قتل ملزم دے ـ خیال پرې ساتئ ،،

O

د ګل کلي خلق خو څۀ چې لارې کوڅې ئې هم مړاوې وې ـ ارسلا جان او عفت د ودود صېب او سکینې مړي سمبال کړي او ګل کلي ته رارسولي وو ـ وفا ژړل که ژړل بیخي نۀ قلاریده ـ ،، بابا جانه ! نۀ به دې راکوله دومره مینه چې داسې دې پرېښودم ـ سترګې اوغړوه بابا جانه ! ستاسو هومره لوئے زړۀ خو زما نۀ دے ـ ـ ـ بابا جانه ـ ـ ـ ـ !! ،،
د امبر سترګې اوچې وې ـ بېخي غلې وه ـ کله کله به ئې څو سلګۍ اووهلې او کله د خپلې نیا او کله د عفت په غېږ کښې خپل سر کېښودو ـ
د سکینې د مور پلار حوصله په ځائے وه ـ خو حیران دومره وو چې حد ئې نۀ ؤ ـ د ګل کلي خلق خو خېر د کلي خلق وو د سباؤن سکول سټاف څۀ چې د ودود صېب شاګردان هم ټول په ټوله راغلي وو ـ خو یواځې نه ، مشران ئې هم راغلي وو ـ د څنو څنو خو ټوله ټوله کورنۍ راغلې وه ، داسې خلق هم وو چې هډو چا پېژندل نه خو سترګې ئې یو ساعت ته نۀ وې اوچې شوې ـ نور خو څۀ د ریحان آباد نه ډېر زیات خلق راغلي وو باوجود ددې چې دا عمل په یو صورت د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرور خان سره د ډغرې نه کم نۀ ؤ خو
چې راغلي وو نو راغلي وو ـ يوه خبره
وه چې مېلمه پکښې څوک هم نۀ ؤ ـ ټول
کوربانۀ وو ـ جوړ د ودود صېب ورونړه
خوئيندې راغلي وو ـ بچي ئې راغلي وو
خپلو کښې به غاړه وتل بيا بيا به ئې
اوژړل ـ
د خپلو خلقو سره د ودود صېب د مينې
تعلق نن زرغون ښکاريدو! ښکاره
محسوسېدو !!

O

دا نن د فريد سره د هغوي دوېم ملاقات
ؤ ـ ارسلا جان او د فريد نيا نيکۀ د
ورځې هم راغلي وو خو ډېر لږ وخت
ايسار شول ـ يو خو ورسره وخت بيخي نۀ
ؤ ـ هر څۀ ئې نيمګړي پرېښي وو ـ
جنازې پرتې وې خو د ژوندي فکر هم
ضروري ؤ ـ د هغوي د فريد سره صرف
ملاقات اوشو نور ئې هېڅ اونۀ کړے شول
ـ حېران هم وو او پرېشان هم ـ خو
دومره ضرور پوهېدل چې قانون په مکمل
توګه د زورور مرستيال دے ـ
تهانړېدار د هغوي د سوال زارۍ په جواب
کښې صرف دومره اووې ,, ټيک ده تاسو
ئې پوئې کړئ ـ د سرور خان تسلي دې
اوکړي نو ځي دې درسره ـ باقي زۀ نور
هېڅ نۀ شم کولے ـ خبره ډېره د پاسه
نۀ ده ، زما په وس کښې نۀ ده ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو فريد لكه ټول په ټوله د كاڼي شوے ؤ ـ په دي بابله خو ئې هډو خبره نۀ كوله ـ هغوي هم بې وسه وو ـ واپس ستانۀ شوي وو خو هم نن ماښام بيا راغلي وو ـ د فريد د نيا نيكۀ سره دا ځل د سباؤن سكول د سټاف سينئر او ذمه وار كسان هم راغلي وو ارسلا جان او عفت هم وو او وفا هم ـ

د فريد نيا اوژړل ,, فريده بچيه ! زمونږ خو تۀ پكار ئې ـ نور مو هيڅ نۀ دي پكار ،،

نيكۀ ئې اووې ,, فريده ! حالاتو ته خپله اوګوره ـ هسې نه څۀ نور نقصان در اورسي د ظلم زور دے بچے ،،

خو فريد خاموش ؤ ـ بيخي خاموش ـ ټولو خپل خپل رنګ خبره كوله ـ چا ځان پوهول او چا فريد خو فريد لكه قسم كړے ؤ چې هيڅ به نۀ وائي ـ وفا يو قدم وړاندې راغله او فريد ته مخامخ اودريده ـ د غرونو په شانې دروند څادر كښې پټه وه ـ وفا هيڅ نۀ وې بس د هغې نظر د خپل ماشومتوب د ملګري د مخ او ستركو تاثرات لوستل ـ هغې ته د فريد د يو يو عادت پته وه ـ د هغۀ په مزاج پوهيده ـ د يو لوئے عزم سره ئې د فريد په ستركو كښې كتل ـ بيا ګويا شوه ,, فريده ! مونږ ټول د صدمې په حالت كښې يُو ، حالات هم موافق نۀ دي خو ـ ـ ـ ـ بابا جان مونږ ته يو درس راكړے دے ، يو سوچ او نظر ئې راكړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے ـ څو چې مونږ ژوندي يُو نو د ژوند خبره به کوؤ ـ مونږ به هېڅ کله د بابا جان روح نۀ خفه کوؤ او نۀ به ځان ورته شرمنده او ملامته کوؤ ـ فريده ! چې کمزورے نۀ شې ـ ـ ـ مرحله ګرانه سهي خو زمونږ مرام ډېر ښکلے او نازولے دے ـ ډېر زيات سپېځلے دے ـ تيارو ته سر ټيټول د هيچا سره نۀ ښائي ـ ياد ساته دا خبره به بابا جان کوله ،،

لکه د بُت ساکت او خاموش ولاړ ځوان جان فريد په سترګو کښې اوښکې اوځليدې ـ په مخ باندې خورې بې انتها سختی کښې ئې يـــــو رنـــــګ لاره اوکــــړه ـ پـــــه رسان ســــــره ئې اووې ,, زۀ محکم يم ـ ـ ـ زما سره ستاسو فکر دے ،،

د سباؤن سکول وائس پرنسپل سر عديل ډېر په تفاخر سره مسکے شوــ ,, عزم او استقامت د منزلونو پوړۍ وي ـ مونږ به په باوقاره طريقه خپل جنګ کوؤ ـ او په هومره وقار سره به ئې ګټو هم ـ باور ساته ،،

د فريد ذهن او زړۀ به بيا بيا تاؤجن شول ـ د هغۀ په سپېځلي احساس قيامتونه تېرېدل خو په ځان ئې تر کافي حده قابو ساتلے ؤ ـ هغۀ د خپلو راغلو مئينانو زړونه نور خفه کول نۀ غوښتل ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فــریــد ارسلا جـان او عفـت تـه اوکـتـل ,,
ارسلا کـاکـا او عفت آپـا تـاسو د بـیـا
دپـاره د راتـلـو تـکـلیف مـهٔ کـوئ ــ سرور
خـان تـاسو تـه هم نـقـصان در رسولـے شي ــ
ستـاسو دلـتـه راتـګ خطرنـاک دے،،
,, ﷲ بـه خيـر کـړي بـچـے ،، د ارسلا جـان
آواز کـافـي درونـد ؤ ــ
فـریـد وفـا تـه مخ ور واړوهٔ ,, وفـا تـهٔ
بـیـا مـهٔ راځـه ،،
د وفـا پـه مخ غرونـه سنجیدګـي
خوره وه ــ
,, بـابـا ! موري ګـلـې !! ،، فـریـد خپـل
نـیـا نـیـکـهٔ تـه اوکـتـل ,, دعـا کـوئ ــ خفـه
کـیـږئ مـه ــ خيـر بـه شي ،،
,, مـونـږ خـو نـهٔ پـوهيـږو بـچـیـه ،، د فـریـد
نـیـا پـه سـادګـی سره اووې ,,بـس اوس تـاتـه
دې خـدائـے خيـر پـیـښ کـړي ،،
سر عدیـل را وړانـدې شـو او د هغـې لاس ئـې
پـه خپـل سر کـیـښـو ــ ,, مــورې ګـلـې !
مـونـږ هم ستـاسو بـچي یُـو ــ دعـا کـوئ ــ
ټـول بـه خيـر
شي ــ مـونـږ بـه عدالـت تـه ځـو ــ مـونـږ بـه
خبـره کـوؤ ،،

O

احـمـد علي خـان د نـورو روایـتـي جېـلـرانـو
پـه شان بـالـکـل نـهٔ ؤ ــ د سنـټـرل جېـل پـه
عمـلـې او ټـولـو قـېـدیـانـو کـښـې پـه سر جي
مشهـور ؤ ــ د قـېـدیـانـو سره ئـې رویـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انـتـهـائـي مـشـفـقـانـه او دوسـتـانـه وه ـ قـېـد بـهـر حـال قـېـد وي ـ خـو کـه د قـېـد سـره تـړلـے تـصـور او د احـسـاس اذيـت تـرې مـنـفـي کـړے شـي نـو دا وئـيـل بـه نـامـنـاسـب نـۀ وي چې ددغه جېل قـېـديـان بـاقـي پـه نـورو ډېـرو حـوالـو مطمئن او خـوشـحـال وو ـ هغـوي پـه خـپـل مـهـربـان او شـفـيـق سـر جـي مـئـيـن وو ـ

د فـريـد فـائـل او تـفـصـيـلاتـو احـمـد عـلـي خـان د حـېـرانـی او پـرېـشـانـی سـره مـخ کـړے ؤ ـ دا وخـت هـم فـائـل د هـغـۀ مـخ تـه پـروت ؤ او ډېـر پـه سـنـجـيـدګـی او انـهـمـاک سـره ئې ځـيـرلـو ـ

,, د ودود صېب قـتـل د هـغـۀ خـپـل زوئـے څـنـګـه کـولـے شـي ؟ ،، هـغـۀ د ځـان سـره سـوالـيـه انـداز کـښې خـود کـلامـي اوکـړه ـ

,,ودود صېب خـو ـ ـ ـ ـ ،، احـمـد عـلـي خـان د فـائـل نـه سـتـرګـې پـورتـه کـړې پـه لاس بـانـدې تـړلـې ګـهـړی تـه ئـې يـو نـظـر اوکـتـل او بـيـا ئـې يـو سـپـائـي تـه اواز کـړو ـ

,, مـبـيـن ،،

سـپـائـي پـه مـسـتـعـدی سـره دفـتـر تـه رانـنـوتـو

,, جـي سـر جـي ،،

,, هغه نـوے حـوالا تـي راولـه ـ ـ ـ فـريـد ،، احـمـد عـلـي خـان سـپـائـي تـه اووې او فـائـل تـه ئـې بـيـا سـتـرګـې شـکـتـه کـړې ـ

څۀ سـاعـت پـس فـريـد د جـېـلـر پـه دفـتـر کـښې مـوجـود ؤ ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احمد علي خان جهانديده نظر د فريد د مخ او سترګو د تاثراتو په غور سره جائزه اخسته ـ

,, کرسی ته کښېنه ،، احمد علي خان په نرمی سره اووې ـ

فريد کښېناستو ـ په انداز کښې ئې ويزاري وه ـ د احمد علي خان تجربه کار نظر اوس هم د فريد محاصره کړې وه ـ

احمد علي خان په اول ځل ترې نه څۀ تپوسونه کړي وو خو هغه په جواب کښې بيخي غلے ؤ ـ د مخ او سترګو نه ئې صفا ښکاريده چې په زړۀ او ذهن ئې ډېر درانۀ دي ـ احمد علي خان د هغۀ په سترګو کښې د بې اعتباری او نفرت شريک تاثر محسوس کړے ؤ ـ دا د احمد علي خان دپاره څۀ دومره لويه خبره نۀ وه ـ په خپل پېشه ورانه ژوند کښې هغۀ ددې نه زيات پېچيده کېسونه ليدلي وو ـ د بې شمېره قېديانو سره ئې واسطه پېښه وه ـ عادي مجرمان ، د انتهائي مجبوری په حالت کښې جرم کوؤنکي او بې ګناه بنديوان ـ خو دلته خو د ودود صېب نوم او د ريحان آباد او ګل کلي ذکر د هغۀ په زړۀ او ذهن کښې د تجسس طوفان راپورته کړے ؤ ـ د قتل الزام د ودود صېب په زوئے لګېدلے ؤ او ايف آئي آر د سرور خان په مدعيت کښې درج شوے ؤ ـ نو احمد علي خان حقيقتاً حېران ؤ ـ د ودود صېب سره د هغۀ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاقـات دومـره ورځې خـو نـۀ وې شـوې پـه
ښار کښې د کـالـج د جوړولـو پـه سلسلـه
کښې د ودود صېب د منډو تـرړو پـه دوران
کـښې د کـالـج د وخت دغـه دواړه يـاران
عېن د بـازار پـه مـېنـځ کښې يـو بـل تـه
مـخامـخ شوي وو او غاړه وتـلـي وو خـو ښۀ
غاړه وتـلـي وو ــ د يـو بـل نـه ئـې لاسونـه
کـلک چاپېر وو او داسې يـو خـوا بـل خـوا
ځنګېدل راځنګېدل ــ څۀ خبرې ئـې هم
کـولـې ــ پـه لار روانـو خلقـو بـه چې ورتـه
اوکـتـل نـو ځنې بـه بې اختـيـاره مسکي شول
ــ بيـا ئـې ګپ چرتـه ختمېدۀ ــ نـيـزدې
ورکـوټـې شان هوټـل کـښې کښېناستل ، چائـې
او سمـوسې ئـې را اوغوښتـې او نـوۀ او
زړو تـه ئـې زور ورکـړو ــ
,, ودود صېب لا اوس هم زلـمـے ئـې ښه ،،
احـمد علـي خـان د چائـيـو نـه ګـوټ اوکـړو ــ
ودود صېب د کـالـج د زمـانـې نـه خـپـلـو
مـلګـرو پـه هم دې نـوم سره مـخاطب کـولـو ــ
,, ودود صېب ،، مـلـګري خـو څۀ ، غيـاث
الـديـن صېب بـه هم ورتـه ودود صېب وې
غيـاث الـديـن صېب د دوئـي يـو انـتـهائـي
شفـيق او حکـيم استـاذ ؤ ــ هغـوي بـه وئـيـل
,, ودود صېب د مـيـنـې او پـېـرزوئـنـې پـېکـر
دے همـه روح دے ، د مـحسوسولـو سړے دے
،،
,, دومـره زر چرتـه زړيـږم خـانـه ،، ودود
صېب مـسکـے شـوــ
,, بـچـي دې څـومـره دي ؟ ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, دوه ـ يوه لور او يو زوئے ،، ودود صيب اوويې ، ودود صيب چې د احمـــد عـــلي خـــان سره د فـــريد ذکر کولو نو لهجه ئې د مينې او تفاخر نه ډکه وه ـ

,, او ستا ؟ ،، ودود صيب ترې تپوس اوکړو ـ

احمد علي خان ورک ورک غوندې مسکے شو

,, زما هم دوه ـــ يوه لور او يو زوئے ـ ـ ـ ـ لور خو مې رانه لاړه ـ ـ ـ ګولو اوخوړه ـ ګلالۍ ـ ـ ـ او زوئے مې د تعليم دپاره بهر استولے دے ـ لا ورکوتے دے ـ د څوارلسو کالو دے ـ خوشحال ـ ترۀ ئې هلته دے ـ هم د هغۀ سره دے ـ ،،

,, او ګلالۍ ؟ څنګ ګولو اوخوړه ؟،، د ودود صيب تندے ګونجې شو ـ

احمد علي خان يوه اوږده ساه راښکه ـ

,, ياره ! د ايماندارۍ او فرض شناسۍ باب کښې ازمېښتونه تر هر څۀ زيات وي ـ او بيا زمونږ پېشه ـ ـ ـ توبه ـ ـ ـ ايمانداره کس پکښې قدم قدم په پل صراط تېرېږي ـ ډېرې قيصې دي د زړۀ چاؤدون خو دا ځل خو ـ ـ ـ ـ ,, احمد علي خان يو ساعت ته غلے شو، په خلاء کښې داسې ځير ؤ لکه چې څۀ ورته ښکاريدل ، څۀ ئې کتل ، بيا ئې ودود صيب ته سترګې ورواړولې او داسې درد جن شانې مسکے شو او ګويا شو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, د هغوي تعلق د ډېرې مضبوطې پارټۍ
سره ؤ ـ د پوډرو ډېر درونـد مقدار ئې
سمګل کولو ـ خو ګېر شوي وو ـ د تېښتې
په دوران کښې ئې په پولیس ډزې شروع
کړې ، دوه د هغوي کسان مړهٔ شوي وو او
څلور د پولیس ـ ـ ـ خبره ډېره مخکښې
لاړه ـ میډیا هم په کېس مکمل نظر
ساتلے ؤ ـ شاته کسانو ئې د خپلو
وسائلو او اختیاراتو د بې دریغه
استعمال باوجود هم هېڅ اونهٔ کړے شول
ـ ګرفتار شوؤ درې واړو کسانو ته د
مرګ سزا واورولے شوه ـ په باقي دوؤ
خو ئې څهٔ خاص پروا نهٔ وه خو یو خاص
کس ؤ ـ ډېر خاص ـ د ایم پي اے شجاعت
ملک نیازبین او عیاش زوئے خرم ملک ـ
د هر داؤ بائیللو نه پس هغوي براه
راست ماته راغلل ـ سره د یو څو
حاکمانه سفارشونو او ډېر تېر لالچ ،
رنګ رنګ دامونه ئې راته اوغوړول را
اوغوړول ـ ما واپس کړل ـ څو ورځې پس
بیا راغلهٔ ـ ما بیا واپس کړهٔ ـ نو
بیا ئې دهمکۍ دړکې شروع کړې د بل بل
رنګ دباؤ اچولو کوشش ئې هم کولو ،
ورسره ورسره ئې آفرونه او پېشکشونه
هم سېوا کېدل ـ ما ته صرف دومره کول
وو چې خرم ملک ته د جېل نه د تښتېدو
لاره هواره کړم او بس ـ هغوي چې ښهٔ
ستړي شول نو آخري دهمکي ئې دا راکړه
چې ستا خو یکي یو زوئے دے ، مړ ئې
غواړې او که ژوندے ـ د هغوي خبره ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـنـلـے نـۀ شـوه ـ د خـوشـحـال پـحـقـلـه مـې خـپـل
احـتـيـاط كـولـو ـ دغـه ورځ د خـوشـحـال
طـبـيـعـت ټـيـک نـۀ ؤ ، سـكـول تـه نـۀ ؤ تـلـے ـ
ګـلالـۍ تـلـې وه ـ د سـكـول نـه پـه واپـسۍ
كـښـې پـرې د هـغـوي كـسـانـو فـائـرنـګ اوكـړو ـ
د ګـاډي ډرائـيـور هـم زخـمـي شـوے ؤ خـو
ګـلالـۍ ـ ـ ـ ـ ـ ،، د احـمـد عـلـي خـان
اواز درونـد شـو ,, ګـلالـۍ ژونـدۍ خـپـل كـور
تـه رانـۀ غـلـه ـ څـۀ ورځـې پـس زمـا هـم
بـدلـي اوشـوه ـ سـنـټـرل جـېـل تـه ـ د كـافـي
سـوچ او فـكـر نـه پـس زۀ هـم ښـار تـه راشـفـټ
شـوم ـ خـوشـحـال مـې د سـبـق دپـاره بـهـر
واسـتـولـو ـ قـسـم دے يـاره ، د ګـلالـۍ مـرګ
مـې زړۀ بـيـخـي پـرې كـړے دے ـ خـو ضـدي هـم
هـغـه شـان يـم ،، احـمـد عـلـي خـان پـه وئـيـلـو
وئـيـلـو كـښـې مـسـكـے شـو ـ ,, هـغـه سـركـشـي مـې
لـه سـره نـۀ اوځـي ـ هـغـه چـې تـا بـه راتـه
لـېـونـے وئـيـل ،،
,, دا د وفـا لارې دي خـانـه ! ،، ودود
صـېـب پـه يـقـيـن سـره اووې ,, ازمـېـښـتـونـه بـه
خـامـخـا لـري خـو بـې مـنـزلـه هـېـڅ كـلـه نـۀ وي
،،
احـمـد عـلـي خـان اوخـنـدل ,, تـۀ وايـه كـنـه
ـ كـــمـې سـيـپـــــارې كـښـې ئـې ؟ ،،
,, خـانـه ! د ريـحـان آبـاد صـورتـحـال شـش و
پـنـج كـښـې اچـولـے يـم ـ د سـبـاؤن سـكـولـز
پـروګـرام ډېـر ښـۀ روان دے ـ نـتـائـج ئـې
هـم عـېـن د تـوقـعـاتـو مـطـابـق دي ـ دلـتـه
ښـار كـښـې هـم د سـكـول او كـالـج عـمـارت
تـقـريـبـاً چـې مـكـمـل شـوے دے خـو پـه ريـحـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

آباد کښې سرور خان د خرۀ پښه جوړ شوے دے ، سکول خو سکول هلته نۀ پرېږدي چې زمکې هم اکثر د هغۀ د لاسه شاړې پرتې وي، څو څو وارې مې ورته کسان اونیول خو هغه عاجزان د سرور خان د شرارتونو او بدمعاشیو توان کله لري ــ واپس لاړ شي ــ د سرور خان ارادې ښې نۀ دي ،،

د احمد علي خان په زړۀ کښې ډېر څۀ اوړېدل را اوړېدل خو تر ټولو اهم ، حقیقت معلومول وو ــ د فرید په فائل کښې چې کوم څۀ لیکلي شوي وو په هغې د احمد علي خان باور نۀ کېدو ــ

,, ځوانه ! ستا خاموشي زما د فهم نه بالا ده ،، احمد علي خان د فرید په سترګو کښې مسلسل کتل ــ ,, دا ستا ملامتیا ده د خپل مور پلار په قتل کولو باندې او که اطمینان ،،

د فرید په سترګو کښې لکه چې لمبې پورته شوې په انتهائي قهر او حقارت سره ئې جېلر ته اوکتل ,, تاسو هم ځان ته انسانان وایئ ــ تور داغ یئ د انسانیت په نامه ــ کله مو سوچ هم کړے دے چې د تفتیش په نوم کوم بې سر او پښو او بې عقله تپوسونه کوئ ، ستاسو د مقابل روح څومره ازاروي ؟ خو خرڅ شوي او نیلام شوي خلق په دې خبره څۀ پوهیږي ،،

,, تا زما د خبرې جواب رانۀ کړو ،، د احمد علي خان لهجه بې تاثره وه ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, تــاسو پــه څـومـره خـرڅ شوي يـئ ؟ ،،
فـريـد زهـرجن انـداز كـښې اووې ـ
,, دا زمـا د خـبـرې جـواب نـهٔ دے ،،
,, د بـې ضمـيـرو سـره زمـا هم دومـره خـبـره
وي ،،
احـمـد عـلـي خـان ډېـر ژور سـوچ كـښې ؤ ـ
هـغـه ددې ټـول صـورتـحـال نـازكـی او سـنگـيـنـی
تـه رسـيـدو ـ د فـريـد خلاف ډېـر پـه مـنـصـوبـه
بـنـدی او مـنـظـمې طـريـقـې سـره گـامـونـه
پـورتـه كـولـے شـول ـ جېل كـښې فـريـد پـه
آرام سـاتـل د هـغـهٔ دپـاره گـرانـه خـبـره نـهٔ
وه ـ خـو پـرېـشـانـي د عـدالـتـي كـاروايـی او
فـېصلـې وه ـ احـمـد عـلـي خـان د ظـلـم او
زور د گـټـې ډېـرې تـمـاشې لـيـدلـې وې خـو
دلـتـه مـنـظـر بـېخـي بـدل ؤ ـ انـتـهـا وه ـ
قـاتـل مـدعـي ؤ او ـ ـ ـ ـ ـ ـ !! د فـريـد
تـعـاون ډېـر ضـروري ؤ خـو د هـغـې نـه هم
ضروري اول ددې ټـولـې مـعـامـلـې زبـر زيـر
مـعـلـومـول وو ـ احـمـد عـلـي خـان ، فـريـد
واپـس بـارک تـه اولـېږلـو ـ

o

فـريـد د احـمـد عـلـي خـان سـره د هـغـهٔ پـه
دفـتـر كـښې نـاست ؤ ـ
,, فـريـده بـچـے ! ،، د احـمـد عـلـي خـان
لـهـجـه انـتـهـائـي نـرمـه وه ,,خـبـره ډېـره
سـاده ده ـ زهٔ تـلـے ؤم ريـحـان آبـاد تـه ،
گـل كـلـي تـه ـ ـ ـ د ريـحـان آبـاد د خلـقـو
خـو ژبـی ده ـ لـوئـے وړوكـے ويـرېـدلـے دے ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چا ته پته ده خو ژبه هېڅوک نۀ شي
خوځولے ـ څۀ کسانو زما سره خبره
اوکړه خو ښکاره هغوي هم څۀ نۀ شي
وئيلے ـ د سرور خان او دلاور خان د هشت
د مرګ غونډې د هغوي په زړونو او
ذهنونو خور دے ـ ما دا هم واوريدل چې
سرور خان ستا خلاف ګواهان هم تيار کړي
دي ـ ستا په حق کښې د وئيلو والا
هېڅوک نشته ـ د هر چا په سر د سرور
خان د ظلم تېره توره ځوړند ده ـ سرور
خان په هره حواله ډېر لوئے اپروچ کړے
دے ـ د هغۀ ستا سره هېڅ سروکار
نشته ـ د هغۀ ستا زمکې ، ستا
پولې پټې پکار دي ،،
فريد ډېر په تحمل سره د احمد علي خان
خبره واوريده ـ يوه د طنز نه ډکه
مسکا ئې په شونډو اوځليده ,, سرور
خان تاسو ته څۀ ذمه واري سپارلې ده ؟
،،
د احمد علي خان د مخ تاثرات هم هغه
شان نرم او خواږۀ وو ,,ودود صېب زما
د کالج د وخت ملګرے ؤ ، تۀ ماته لالا
وئيلے شې ،،
,, پوليس والا هم د چا لالا ، کاکا کېدے
شي ؟ ،، د فريد لهجه هم هغه شان وه ـ
,, هر څوک کېدے شي ـ زۀ ستا دپاره
مکمل کوشش کوم ـ خو ستا تعاون هم ډېر
ضروري دے ـ ما ستا د وکيل سره هم
کتلي دي ـ مونږ کوشش کوؤ چې ستا په
حق کښې د ګواهۍ ورکوؤنکي پېدا کړو ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

,, زمـا ګـواه الله دے جېلـر صېب ــ زمـا نـور پـه هيڅـا بـاور نـشتـه ــ ستـاسو پـه قـانـون خـو بـالـکل نـه ،،
,, ستـا ضد تـاتـه نـور نـقصان در رسولے شي بـچے ــ نـۀ سهي ــ زمـا سره خـو تـعـاون اوکـړه ،،
,, زمـا پـاتـې څـۀ دي ،،
,, زۀ ستـا د انـدرونـي کشمکش او اضطراب خبـر لـرم فـريـده بـچے زۀ پـوهېږم چې تـۀ د کـوم لـوئے اذيـت او عذاب نـه تـيـرپـړې ــ خـو د ژونـــــد نـه خـو انـکـار نـۀ شې کـولے کـنـه ــ نـه بـچے ــ د ودود صېب نـال کـړے بـوتـے دومـره کـمزورے کـلـه کـېدے شي ،،
فـريـد ډېـر پـه عجيـبـه غـونـدې نـظر احمد علي خـان تـه اوکـتـل ــ
,, ګـوره بـچے ! د حـالا تـو جـاج واخـلـه ــ تـۀ بـاوجـود ددې چې د ظلـم ښکـار شوے ئې ، بې ګـنـاه ئـې خـو بـيـا هم مـسلـسل پـه دفـاعي پـوزيـشن کـښې ئـې ــ کـمزورے دفـاعي پـوزيـشن ــ ستـا ضمـانـت مـنظور نـۀ شو ــ تـاتـه پـه ځـائے ددې چې انـصاف در اورسي د خـپـل ځـان د صفـا کـولـو مـرحـلـه درپـېښه ده ــ ستـا پـه حق کـښې د شهـادت ورکـولـو والا څـوک نـشتـه ــ خـلاف دې تـيـاريـږي ــ ددې هېڅ بـې هېڅه ضد دې څۀ مـعنٰى ؟ ،،
,, زۀ سرور خـان تـه سر نـۀ شم ټـيـټـولے جېلـر صېب ــ او زمـا پـه تـاسو هم بـاور نـشتـه ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, سر مۀ ته‌يتوه ــ خو لېونتوب خو هم مۀ کوه کنه ــ دغه سکوت دې مات کړه ــ ما سره د خپل زړۀ هره خبره اوکړه ،،
,, زما زړۀ کښې هېڅ خبره نشته ــ زما زړۀ کښې صرف هغه ورځ ژوندۍ ده ، کومه ورځ به چې د سرور خان او دلاور خان خاني په خاورو کښې ګډوم ــ د حالا تو څۀ جاج واخلم ــ د تيارو د يوې ډيوې سره دښمني ده د هوا په ملاتړ ــ بس ،،
,, تيارو هېڅ کله رڼا ته ماتې نۀ ده ورکړے بچے ،،
,, زما يقين دے ،،
د خپل تکليف نه راته وايه ،، احمد علي خان ډېر په شفقت سره اووې ــ

O

عدالت کښې پېشۍ شروع شوې وې ــ تاريخونه بدليدل رابدليدل ــ د سرور خان مکمل کوشش ؤ چې په هره طريقه وي خو فريد وسله کيږدي ــ خو د فريد په سينه کښې خو اور بل ؤ ــ هغۀ به د سرور خان خبره منله ؟ څو څو واري ئې جېل ته ورته کسان راليږلي وو خو فريد ورته يکي يوه خبره کړې وه ــ
,, زما مې د بابا جان په روغ نيت قسم وي ــ سرور خان به دا ارمان ګور ته وړي د ځان سره ،،
احمد علي خان فريد ته د هر ممکن سهولت او آرام بندوبست کړے ؤ ــ خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په آرام کله ؤ ـ کله کله به ورته دا هر څۀ خوب اوښکاریدل ـ بې یقینی غوندې به واخستو ـ خو دا کېفیت به ئې عارضي او انتهائي مختصر ؤ ـ زهرجن حقیقت به ئې په رګ رګ کښې اوبهیدو نو د سر نه به ئې شنه لوخړه اوختله ـ

د احمد علي خان دفتر د هغۀ د خپلو مئینو سره د ملاقات کولو ځائے ؤ ـ نن هم د خپل نیا نیکۀ ، امبر ، ارسلا جان ، عفت ، وفا او سر عدیل سره ناست ؤ ـ ټول کافي پرېشان ښکاریدل ـ دوه ورځې پس د عدالت د فېصلې د راتلو ورځ وه ـ اوس اوس د فرید وکیل راغلے ؤ ـ هغه هم ډېر چُرت کښې نۀ ؤ ـ سرور خان په عدالت کښې کافي ګواهان پیش کړي وو ـ د فرید وکیل هره مرحله د خپلې تجربې او ذهانت په توره وهلې وه ـ خو داسې ښکاریده چې هر کس بیخي سترګې پټې کړي دي ـ سترګې غړولو ته هډو څوک تیار نۀ دے ـ

د فرید نیکۀ اووې ,, فریده بچے ! دلاور خان راغلے ؤ ،،

,, ګل کلي ته ؟ ،، د فرید لهجه تیزه وه

,, او ،، بابا سر اوخوځولو ـ ,, ډېرې دړکې ئې کولې ـ وئیل چې د فرید سره دا آخري موقع ده ـ زمونږ خبره دې اومني نو سبا به د جېل نه بهر وي او که ضد کوي نو هم هغه ئې ځائے دے ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فـریـد پـه سـتـرګـو کـښې لـکـه اور بـل ؤ ـ سینـه ئـې ډډېـده ، تـشېده امـبـر سلګۍ اوکـړه ـ
،، ګـل لالا ـ ډېـرې ګـنـده خبـرې ئـې کـولـې ـ زۀ ئـې نـۀ شم وئـیـلـے ـ مـاتـه ئـې وې ـ ـ ـ ـ ،، امـبـر پـه ژړا شـوه ـ
د فـریـد پـه سکـروټـو سـتـرګـو کـښې اوښکې اوڅـلـیـدې ـ غـاښـونـه ئـې ډېـر کـلـک جوخت کـړي وو ـ
،، یـا الله ،، د فـریـد آواز لـــــړزیـدلـے ؤ ، حـرف حـرف ئـې پـــــه ویـنـو ،
اوښکـو لـړلـے ؤ ،، یـا الله ! لـوئـے خـو تـۀ ئـې ـ لـوئـے خـو تـۀ ئـې ،،
د فـریـد پـه مـخ اوښکـو را اودانـګـل او د مـاشومـانـو پـه شـان پـه ژړا شـو ـ بـیـا ئـې امـبـر تـه اوکـتـل ـ
،، ژاړه مـه خـورکـې ـ ټـول بـه خـېـر شي ،، څۀ ساعت خـامـوشي وه ـ فـریـد وفـا تـه مـخ ور واړوۀ ـ
،، وفـا ! تـۀ بـه بـیـا دلـتـه نـۀ راځې ،،
،، فـریـده ـ ـ ـ ـ ،، وفـا څۀ وئـیـل خـو خبـره ئـې پـوره نـۀ شـوه ـ
،، نـۀ بـه راځې ،، فـریـد اوغـرمـبـېـدو ـ خو فـوراً ورتـه احـسـاس اوشـو چې نـور خـلـق هـم دلـتـه نـاسـت دي ـ ارسلا جـان او عـفـت تـه ئې اوکـتـل ،، ارسلا کـاکـا ! عفـت آپـا !! تـاسـو تـه پـتـه ده د ټـول صـورتـحـال ـ خـدائـے دې نـۀ کـړي ـ ـ ـ ،، فـریـد خـپـلـه خبـره لـږه اودرولـه ،، احـتـیـاط ضـروري دے ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بــيــا ئــې سر عديـل تــه اوکــتــل ــ ,, سر ! بــخښنــه غـواړم ــ ډېــر زيــات ډسټرب يــم ،، سر عديـل ورتــه پــه مــيــنــه مسکــے شـو ,, نــۀ بــچــے ! مــونــږ دلــتــه راغــلــي ددې دپــاره يُــو چې ستــا پــريــشــانــي کــمــه کــړو ــ تــاتــه ددې خــبــرې احساس او اطــمــيــنــان درکــړو چې پــه دې جــنــګ کــښې تــۀ يــواځې نــۀ ئــې ، مــونــږ ټــول ستــا سره يُــو ،،

د فــريــد نــيــا ادې هــېــڅ نــۀ وې ــ د پــرېــشــانــی عــالــم ؤ ــ بــس د تــسبــو دانــې ئــې يــوه يــوه اړولــې او شــونــډې ئــې ورو ورو خــوځــېــدې ــ د صبــر يــو درديــدلــے رنــګ ئــې پــه مــخ خــور ؤ ــ

o

عدالــتــي فــېصلــه راغــلــه ــ د مــکــر پــه ثــبــوتــونــو کــښې د کــوم ځــائــے نــه صداقــت راغــلــے ؤ ــ ګــواهــان څــنــګــه پــېــدا کــړي شــوي وو ــ د کــوم کــوم ځــائــے نــه احــکــامــات صادر شــوي ووــ څــوک خــرڅ شــوے او څــنــګــه څــنــګــه خــرڅ شــوے ؤ دا ټــولــه د پــردې د شــا قــيــصه وه ــ پــټ مــعــامــلات وو ــ ښکــاره صرف دا وو چې خــلــقــو اولــيــدل چې فــريــد تــه عــمــر قــېــد واورولــے شــو ــ د فــريــد نــيــکــۀ بــابــا پــه ســتــرګــو کــښې راغــلــې اوښکــې پــاکــې کــړې ــ هــغــه د فــريــد د وکــيــل سره د عــدالــت د کــمــرې نــه بــهــر را روان ؤ ــ عــفــت پــه زوره زوره ژړل وفــا ورتــه مــخ تــه اودرېــده ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, مـهٔ ژاړه مـورې ــ ژړا خو کمزوري خلق کـوي ،،
,, زړهٔ دے څهٔ کـاڼـے خو نـهٔ دے لـورې !
څنګه ئـې صبـر کـړم ــ دې غېږه کـښې مـې لـــــوئـے کـــــړے دے فـــــريـــــد ــ وئ خــــدايـه دومـره ظلـم ــ ــ ــ،،
,, خېـر دے مـورې ! دا بـه د الله رضـا وه ،، وفـا خپـلـې مـور تـه تـسلي ورکـولـه خـو دلـتـه ئـې لـهجې خپـلـه هم تـيـنـدک اوخـوړه ــ يـو بـې اختـيـاره غـريـو ؤ چـې پـه مـرى کـښې ئـې اونـخښتـو ــ بـيـا ئـې پـه ځـان هېڅ قـابـو اونـهٔ سـاتـلـے شـو او خپـلـې مـور تـه ورتـر غـاړه وتـه ــ فـريـد تـه د عمـر قـېد سزا واورولـې شـوه ــ خـو سرور خـان او دلاور خـان خـوشحـال نـهٔ وو ــ چـې د عدالـت د احـاطې نـه بـهر راوتـل نـو تـکـبـر خـو ئـې پـه انـداز کـښې ؤ ولـې خـوشحـالـي ئـې پـه مـخـونـو نـهٔ وه د هـغـوي ارمـان نـهٔ ؤ پـوره شـوے ــ

○

نـن پـه جېل کـښې د فـريـد د عمـر قـېد وړومـبـى ورځ وه ــ

○

دا غـتـې د پـاخـهٔ عمـرښځې د دلاور خـان د طرف نـه راغـلـې وې پـــــه عفـت خـو سر ګـرځېدهٔ ــ حق حېرانـه وه چـې څهٔ ورتـه اووائـي ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

یــوې ښځې پــه نــاصحانــه انــداز کښې سر اوخوځـوۀ ــ ,, کم عقـلـې ! تــۀ لا پــه دې کـښې سوچـونــه کـوې ــ خـانــان دي د لُـور رشتــه غـواړي شکـر نــۀ اوبــاسې ،، عفـت بــه څۀ وئـیـل ــ د هغې عـاجزې خـو د خـولــې لاړې هم اوچې شوې وې ــ
بــلــې ښځې اووې ,, مــزې بــه کــوې مــزې ــ د خپلـې بــرخې خــانــه بــه ئــې دلاور خــان تــه د رشتـو څۀ کمــے دے ــ پــه خپـلـو پــښو تــبــر مــۀ وهــه ،،
عفت ورتــه پــه لاچـارئ سره اوکـتـل ,, خـورې ! د دلاور خـان خـو یــوه ښځه شتــه کـنــه او یــوې تــه ئــې طلاق هم ورکـړے دے ،،
,, خــانــان دي خــانــان ،، وړومـبـئ غـټې ښځې بــیــا د پــوهـولــو پــه انــداز کـښې اووې ــ ,, ستـا ددې سره څۀ کــار دے ــ چې څـو ودونــه ئــې دي او څـو ئــې طلاقــې کـړي دي ــ لـېونــئ ئــې ــ ــ ــ ستـا لُـور خو دلاور خـان پـخـپـلـه خوښه کـړې ده ــ مـزې بــه کـوې مـزې ،،
,, خــورې ــ ــ ــ ــ ،،
,, خـورې مـورې پــرېــږده ــ خـپـل نـصیـب پــه لــتــه مــۀ وهــه ــ څۀ شوه وفــا بــچـئ ؟ ،،
,, وفــا د کــالــج نــه نــۀ ده راغـلــې ــ خـورې ! د وفــا پــلار هم کـور نــشتــه ــ زۀ بــه د هغـوي سره صلاح اوکـړم ــ دا فـېصلـه زۀ خـو نــۀ شم کـولــے کـنــه ،،
,, یــه کم عقـلـې ! پــه دې کـښې د تــپـوسونــو څۀ حــاجـت دے ــ د خـپـل بــخـت پــه بــیـدارئ نــۀ پــوهېږې ــ هغـوي خــانــان دي پــه دې خبـره بــه خفـه شي خـو څـه خېر دے ــ مـونــږ بــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبا بیا راشوـ او هو ! سړے دي پوئې کړه ـ ورځې به مو بدلې شي ـ خیال کوئ د خانانو خفګان ښۀ نۀ دے ،،
ښځې پاڅېدې !
وفا د کالج نه راغله خو عفت ورته هېڅ اونۀ وے ـ هغه ټوله ورځ لکه په پل صراط ولاړه وه ـ مازیګر چې ارسلا جان راغےنو ټوله قیصه ئې ورته تېره کړه ـ ستړے ستومانه راغلے ارسلا جان اوچې شونډې ناست ؤ ـ په مخ ئې د ویرې او اندېښنو رنګونه تلل راتلل ـ کافي ساعت په سوچ کښې ډوب ناست ؤ ـ بیا ئې په ډېرې فکرمندئ سره وفا ته اوکتل ـ د وفا په مخ پریشاني هم وه او برهمي هم ـ
،، زۀ خو هېڅ نۀ پوهېږم ،، عفت ډېر په پریشانئ سره اووې ،،که اقرار ورته کوؤ نو د خپلې لُور ژوند تباه کوؤ او که انکار کوو نو ـ ـ ـ ظالمان دي ـ زور ئې نۀ لرو ،،
،، ډېره ګرانه خبره ده ،، ارسلا جان په تفکر سره اووې ـ
وفا خـــــاموش ناسته وه ـ د خپل مــــور او پلار سوداګانې ئې شمارلې ـ پلار ته ئې اوکتل ،، داجي ! دې کښې څۀ ګران دي ـ چې زمونږ نۀ ده خوښه نو نۀ مو ده خوښه ،،
ارسلا جان مړاوے غوندې مسکے شو ـ ،، ستا خبره د وئیلو پورې خو ټیک ده لورې خو انکار کول د خانانو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشمني كول ده ـ او د هغوي سره دشمني
څوک كولے شي ،،
,, بيا ورته اقرار اوكړئ ،، وفا د
مور پلار په ستركو كښې اوكتل ـ
,, دا هم گرانه ده ،،
,, بچے ! زما خو عقل بيخي كار نۀ كوي
،، عفت سر اونيوۀ
,, زما عقل كاركوي مورې ،، وفا په
اعتماد سره اووې ـ ,,داجي مونږ ريحان
آباد پرېږدو ـ بس دے دلته زمونږ نور
ژوند نۀ كيږي ،،
ارسلا جان او عفت په حيرانئ سره وفا
ته اوكتل ,,لورې؟ ،،
,, او داجي ! بله هېڅ لار نشته ،،
,, چرته به ځو ـ دا دومره اسانه خبره
خو نۀ ده ،،
,, دومره گرانه هم نۀ ده ـ
د الله جهان ډېر لوئے دے ـ دنيا د
ريحان آباد پورې نۀ ده محدوده ،،
,, لورې ـ ـ ـ ـ ،، ارسلا جان پس و
پېش كښې ؤ ـ
,, داجي ! تاسو فېصله اوكړئ ـ مونږ
دلاور خان ته اقرار هم نۀ شو كولے او
انكار هم نۀ شو كولے ـ نو بيا ددې
دواړو خبرو په صورت كښې مونږ دلته
څنگه پاتې كېدے شو ؟ زور ئې لرئ؟،،
,, لورې ! چرته به ځو ؟ ،، ارسلا جان
په ډېر حېرت او پرېشانئ سره اووې ـ
,, هر چرته چې وي ـ خو د ريحان آباد
نه روان يُو ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارسلا جان عفت ته اوکتل ـ عفت ئې په لاس باندي لاس کېښوو، مه خفه کېږه ـ بله خو څۀ لاره هم نشته ـ الله زمونږ مل ملګرے دے،،
ارسلا جان یو سوړ اسوېلے اوکړو ,, ښۀ ده نو بیا تادي کول پکار ده ـ وخت دومره نشته،،
لږ ساعت پس دربي واړو د کور ضروري سامان بندولو، یو ځائے کولو ـ

O

احمد علي خان په هر رنګ د فرید ډېر خیال ساتلو ـ هغۀ نۀ غوښتل چې د فرید دغه سوخت او له حده زیات اضطراب ددۀ په زړۀ او ذهن داسې نقشونه جوړ کړي چې ورسره ئې د شخصیت روغتیا او نفسیاتي صحت مندي متاثره شي ـ څو څو وارې به ئې ورسره ورځ کښې ملاقات کوۀ ـ احمد علي خان غوښتل چې پۀ هر حال وي خو د فرید کم از کم د ځان پحقله دغه بې باوري ختمه کړي ـ ودود صېب او احمد علي خان د یو احساس او یوې نظریې لرونکي یاران وو ـ احمد علي خان کله غوښتۀ چې فرید دې نور هم پامال شي ـ هغه ددې خبرې منلو ته هډو تیار نۀ ؤ چې د ودود صېب نظریه شکست خوړلے شي او د هغۀ پرورش دومره خام کېدے شي چې د وختونو تاؤدۀ ساړۀ پرې خپل رنګونه اوخیژوي ـ د احمد علي خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـه فـريـد بـانـدې مـکمل تـوجه وه ــ هغهٔ د فـريـد د شخصيت ورانـيدل هيڅ کلـه نـهٔ غوښتل ــ د احساس او نـظريـې د اشتـراک نـه علاوه پـه هغهٔ بـانـدې د ودود صيب د يـارئ حق هم کم خو نـهٔ ؤ ــ
فـريـد د شديـد انـدرونـي اضطراب سره مخ ؤ ــ هغهٔ ځان د بـې وسئ پـه آخري حدونـو ولاړ مـحسوسولـو ــ ددې هر څهٔ د کېدو نـه پـس هغهٔ مـسلسل يـوه نـامعلـومـه او بـې نـومـه شان ويـره مـحسوسولـه ــ ويـره وه خو خدوخـال ئـې نـهٔ وو ــ خو اوس پـته نـهٔ وه اوس بـه ئـې ښکاره او مـنظر مـنظر د فـريـد پـه زړهٔ او ذهن يـرغل کولـو ــ خو هغه مـنظر بـه کلـه هم هغهٔ لـيدے نـهٔ شو ــ سترګې بـه ئـې پـټې کړې او بـې اختـيـاره بـه ئـې چغې کړې ,, نـا ــ نـاــ ــ ــ ــ ــ نـا ،، او بـيـا بـه پـه چغـو چغـو پـه ژړا شو ــ پـه جېل کښې قـسم قـسم قـېديـان وو ــ د هر چا خپـلـه خپـلـه قـيصه او خپـل خپـل تـکلـيف ؤ خو چې فـريـد بـه ئـې پـه داسې کېفـيـتـونـو او عذابـونـو کښې ګېر اولـيدو نـو د هغوي نـه بـه خپـل درد او تـکلـيف کم از کم هغه وخت خـــــو ضـــــرور هېر شـــــو ــ فـريـد تـه بـه د خپـلـې مـاشومـې خور سلګئ بـيـا بـيـا پـه سمـاعت کښې انـګازه شوې ــ
,, ګل لالا ! ډېـرې ګنـده خبـرې ئـې کولـې ــ زهٔ ئـې نـهٔ شم وئـيلـے ــ مـا تـه ئـې وې ــ ــ ــ ــ ــ ،، او بـيـا بـه د هغهٔ پـه سمـاعت کښې د امـبـر مـسلسل ژړا وه ــ د فـريـد نـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه منظر هم نهٔ هیرېدو چې مور او پلار ئې په وینو کښې لت پت مړهٔ پراتهٔ وو او د دلاور خان شیطاني او بې حیا سترګې د امبر په مخ کښې خخې وې ــ بیا به ئې د دلاور خان معني خیزه او شیطاني لهجه په غوږونو کښې انګازه شوه ــ

,, جینئ دا ګوزار دې پور شو په ما او دلاور خان هېڅ کله په ځان باندې د چا بدل نهٔ پرېږدي ــ دغه قرض به دې خامخا لنډوم خو لا ئې وخت نهٔ دے ــ لا دې وي ــ ــ ــ لا ــ ــ ــ ،،

فرید به په دواړو لاسونو سر اونیوهٔ او چغې به ئې کړې او به ئې ژړل ــ د جېل په قېدیانو کښې به چا ترې په نرمئ سره تپوس اوکړو ــ

,, وروره تاته څهٔ تکلیف دے ؟ مونږ ته اووایه ــ زړهٔ به دې ورسره سپک شي ،،

فرید به ورته زخمي زخمي اوکتل ,, زړهٔ خو به مې هله سپکېږي کله چې د سرور خان او دلاور خان وینې اوڅښم ،،

د فرید د شپو خوبونه حرام شوي وو ــ سترګې به ئې ورغلې نهٔ وې چې قسم قسم پریشانه کوؤنکي خوبونه به ئې بیا بیا لیدل خو نن خو حد اوشو ــ دلاور خان ئې خوب کښې لیدو ــ هم هغه شېطاني خندا ، سرې سرې وحشتناکې سترګې ، په مخ هم هغه سفاکانه تاثرات ، امبر ئې په ژړا لیده ــ فرید ته ئې رامنډې وهلې ,, ګل لالا ، ګل لالا ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انـتـهـائـي پـريـشـانـۍ پـه عـالـم كـښې د فـريـد سـتـرگې اوغړېـدې ــ بـدن ئـې ټـول خـولـې خـولـې ؤ ــ سـاه ئـې داسې خـتـلـې وه لـكـه مـيـلـونـه مـنـډه ئـې وهـلـې وي ــ گېـر چـاپـېـره ئـې اوكـتـل ــ نـور قـېـديـان اودۀ وو خـدائـے خـبـر چـې د شـپـې څۀ وخـت ؤ ــ فـريـد د جـېـل د دنـگـو ديـوالـونـو تـصـور اوكـړو او ځـان ئـې پـكـښـې بـنـديـوان اولـيـدو ــ نـو خـپـلـه خـور ورتـه ډېـره بـې اسـرې ، بـې وسـه او پـه بـيـابـان مـحـسـوس شـوه ــ بـې اخـتـيـاره پـه ژړا شـو ــ نـوره ټـولـه شـپـه ئـې ويـښـه او پـه كـرلـو ريـبـلـو كـښـې تـېـره كـړه ــ چـې سـحـر شـو نـو دومـره ورځـو كـښـې ئـې نـن احـمـد عـلـي خـان تـه د خـپـل يـو ضـرورت نـه اووې ــ

,, مـاتـه زمـا خـور مـلاقـات تـه راولـئ ــ يـوائـې ــ نـور هـېـڅـوك نـه ،،

احـمـد عـلـي خـان د فـريـد پـه مـخ بـې قـراري او بـې آرامـي لـيـدلـه ــ

,, صـرف امـبـر ؟ ،، احـمـد عـلـي خـان ډېـر پـه غـور فـريـد تـه كـتـل ــ

,, او ــ ــ ــ صـرف امـبـر ،،

,, ښۀ ده ،، احـمـد عـلـي خـان ورتـه ډېـر پـه روڼ تـنـدي سـره مـسـكـے شـــو ،، خـو فــــريـــده ! دومـره بـوج پـه ذهـن مۀ سـاتـه بـچـے ــ تـا د ودود صـېـب نـه دومـره حـوصـلـه هـم نـۀ ده زده كـړې ؟ ،،

فـريـد خـامـوش ؤ ــ احـمـد عـلـي خـان تـه ئـې كـتـل ــ احـمـد عـلـي خـان د فـريـد پـه اوگـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس کېښو او ډېر په مينه ئې ورته اووې
,, هم دغه فريد به ئې ـ ـ ـ دومره به
هم نۀ ئې بدل شوے او دا وخت به تېر
شوے وي ـ تاته خو ستا ژوند په انتظار
دے بچے ،،
امبر راغلې وه ـ دواړه ورور خور کلک
غاړه وتل او ښۀ ئې اوژړل ـ احمد علي
خان د هغوي د خبرو په دوران کښې بهر
اووتو ـ د هغۀ دفتر د فريد د ملاقات
ځائے ؤ ـ
,, دا څۀ اوشو گل لالا ،، د امبر
ســــلگو اووې ـ ,, تۀ به کله راځې؟ ،،
,, امبر ! زما نيازبينې خورې ! ،، د
فريد لهجه اوښکې وه ـ ,, دا
هغه دنيا نۀ ده کومه چې زمونږ په
زړونو او سوچونو کښې ده ـ دا د نفرت
جهان دے ـ د کرکې دنيا ده ـ امبر ستا
زما سره څومره مينه ده ؟ ،،
,, تاته پته ده گل لالا ،، امبر د فريد
په سترگو کښې اوکتل ـ
,, او زما ستا سره څومره مينه ده ؟
،، فريد لکه په تنويمي کېفيت کښې
خبرې کولې ـ ورکې ، خوبولې
خوبولې ـ
,, ماته پته ده گل لالا ،،
,, امبر ! زۀ بخښنه غواړم زما خورکې
،، فريد د امبر د سترگو اوښکې پاکې
کړې ـ ,, زۀ ستا دپــــاره نــــور هېڅ
نـــۀ شم کـــــولے زۀ تا په دغه

کـــــر

ځنګل کښې يواځې نۀ شم پرېښودے ـ زما نور هېڅ وس نشته ـ ګل لالا دې معاف کړه خورکې ،،

فريد د امبر د سترګو نه اوښکې بيا بيا پاکولې ـ ـ ـ د فريد لاسونه د امبر په مخ ورو ورو راخوئيدل ـ عن تر دې چې مرۍ ته ئې راغلل ـ

,, بابا جان او مور جانه مې د خپلې نيازبينې امبر لارې ته ګورې،، فريد په برق برق ژړل ـ د دواړو لاسونو ګرفت ئې ورو ورو د امبر په مرۍ سختيدو ـ امبر په ډېرې حېرانۍ سره خپل ګل لالا ته کتل ـ هېڅ نۀ پوهېده ـ فريد سترګې پټې کړې ـ د امبر رنګ ورو ورو سور کېدۀ ـ په سترګو کښې ئې په يو ساعت کښې بې شمېره سوالونه ، تپوسونه د حېرانۍ په رنګ لړلي ځليدل ـ فريد د خپلو دواړو لاسونو مکمل زور د امبر مرۍ ته ورکړو ـ د هغې ماشومې خو لاسونه هم د فريد لاسونو ته پورته نۀ شول ـ

,, فريده ! ،، احمد علي خان دفتر ته په رانوتو کښې لکه د زمري اوغرمبيدو ـ فريد سترګې اوغړولې ، د دفتر د دروازې طرف ته ئې اوکتل ـ احمد علي خان چې څو ځان رارسولو نو امبر ړنګه پنګه د فريد په غېږ کښې پريوتلې وه ـ

,, ځناوره ! ،، د احمد علي خان د سترګو نه د اور بڅري ختل ـ زر زر ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امبر وجود په غېږ کښې راواخستو او
د ور په لور ئې منډه کړه ــ په وتو
وتو کښې ئې چاته آواز کړے ؤ ــ
,, جمال ــ ــ ــ اعزاز !! ،،
فريد اوچې شونډې او بې تاثر مخ ،
ځوړند سر ناست ؤ ــ نن پرې د لېونو
ګمان کېدو ــ

o

فريد درې ورځې احمد علي خان اونهٔ
ليدو ــ په څلورمه ورځ ئې خپل دفتر ته
بللے ؤ ــ د احمد علي خان په مخ
انتهائي سنجيدګي خوره وه ــ فريد ته
ئې اوکتل نو بې واره ئې په سترګو کښې
اوښکې اوځليدې ــ ,, ما کله تصور هم
نهٔ ؤ کړے چې د ودود صېب د بچو به دا
حال کيږي ،،
د فريد شونډې اوخوځېدې ,, امبر ،،
احمد علي خان ورته په برند نظر اوکتل
,, مړه دې کړه ،، بيا ئې اواز يو دم
تېز شو ,, اودې وژله ،، د هغې
معصومې په روح به څهٔ تېر شوي وي چې
کله هغې ته دا احساس شوے وي چې د خپل
ورور دلاسه مري ،،
فريد لکه د بُت ساکت ولاړ ؤ ــ سترګې ئې
خالي خالي او د تاثر نه عاري وې ــ
,, څهٔ فرق دے په تا کښې او په سرور
خان کښې ،، احمد علي خان په برهمی

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره مخ بل خوا واړولو ـ ,, تا زما باور مات کړو فریده ،، دا د احمد علي خان هغه نرمه لهجه نه وه چې زړونه به پرې ټکوریدل ـ
ساعت پس د احمد علي خان په مخ لږ شان نرمي راغله ـ د خپلې کرسۍ نه راپاسېدو ـ څو قدمه مخکښې راغے او فرید ته مخامخ اودریدو ـ ډېر په سوچ سره ئې د فرید زخمي زخمي سترګو کښې کتل ـ د احمد علي خان سترګې نمجنې وې ـ
,, زما سره بله هېڅ لار نۀ وه ،، د فرید اواز دروند ؤ ـ ,, ما خپله خور په ځنګل کښې نۀ شوه پرېښودے ،،
,, زۀ حېران يم ،، احمد علي خان ډېر په قـــلار اووې ,, د ودود صېب زوئے دومره کمزورے او کم همته څنګه کېدے شي ،،
فرید يو دم احمد علي خان ته ورتر غاړه وتو ـ لاسونه ئې ترې نه کلک چاپېر کړل او د ماشومانو په شان په ژړا شو ـ ,, لالاجي ! زۀ د ډېر لوئے اذيت سره مخ يم ـ زۀ ماتيږم ، نړيږم ، خو زۀ ماتيدل نۀ غواړم ـ په ما ډېر لوئے قرض دے هغه پرې کول غواړم ـ زما يو فرض دے هغه ادا کوم غواړم ـ لالاجي ! زما ستاسو مرسته پکار ده ـ زۀ هېڅکله کمزورے نۀ يم خو انسان يم ، بشر يم ، په ما کښې اور بل دے خو زۀ پخپله په هغه اور کښې سوزېدل نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوارم ـ تاسو خو مې د بابا جان ملګري يئ کنه ـ پليز ماته لاره اوښايئ ـ ،،
د احمد علي خان په سترګو کښې اوښکې تلې راتلې ـ فريد ئې په ملا ورو ورو ټپولو ـ بيا ئې ډېر په قلاره د ځان نه جدا کړو ـ
,, کښېنه ،، احمد علي خان د يوې کرسۍ طرف ته اشاره اوکړه ـ خپله هم کښېناستو ـ څۀ ساعت ئې فريد ته کتل بيا ئې په نرمۍ سره اووې ـ ,, د امبر په حقله تۀ مجرم ئې خو ـ ـ ـ ـ ـ ـ زۀ ستا اندروني کشمکش ، ستا په نفسياتو د حمله کوؤنکو تيارو د شدتونو او زور اندازه لرم او د هغې په نتيجه کښې ستا ذهني کېفيتونه هم ګورم نو ـ ـ ـ ـ ـ ،، احمد علي خان يو ساعت ته غلے شو ، څو شيبې ئې فريد ته په غور کتل ، بيا ګويا شو ,, تۀ د نفرت د لارې سړے نۀ ئې فريده ،،
,, زما په سينه کښې نفرت نۀ دے لالاجي ،، فريد ورو شان اووې ـ ,, انتقام دے او دا انتقام به زۀ پالم ،،
احمد علي خان پُر خيال انداز کښې سر خوځولو ,, ابتدائي تربيت هېڅکله غېر مؤثر نۀ وي ـ او تۀ خو د ودود صېب د سېوري لاندې لوئے شوے ئې ـ زۀ نۀ ګڼم چې ودود صېب به خپله نظريه ، خپل سوچ او درد خپل بچي ته سپارلے نۀ وي دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـارضي کيفـيـتـونـه دي فـريـده ! دا پـه ځـان حـاوي کـوه مـه ،،
فـريـد ډېـر پـه حېرانـی احمد علي خـان تـه اوکـتـل ,, لالاجي ! دا تـاسو څنګه وئـيـلـے شئ ـ زمـا خـو دنـيـا ورانـه شـوه ـ زمـا مـور پـلار، امـبـر ، ددې هر څۀ ذمـه وار څوک دي ؟ زۀ سرور خـان او دلاور خـان څنګه مـعـاف کـولـے شم ،،
,, د امـبـر دپـاره تـۀ ذمـه وار ئـې ، دا سـتـا جرم دے ،، احمد علي خـان د فـريـد پـه سـترګـو کـښې اوکـتـل ,, تـۀ ويـريـدلـے ئـې ، تـاتـه هر څۀ تـور تـور ښکـاري ، سـتـا پـه ذهن تـيـارې خـورې دي ـ او پـه تـيـارو کـښې هېڅ کـلـه د رنـګـونـو تـمـيـز نـۀ کـيـږي ،،
,, رښـا چـرتـه ده ،، د فـريـد پـه لـهـجـه کـښې سوخت ؤ ـ
احمـــــد علي خـان مـسکـے شو ـ هغۀ غـوښـتـل چې د فـريـد خـامـوشي مـاتـه شي او فـريـد اوس د هغۀ سره د زړۀ خـبـرې شريـکـولـې ـ
,, سـتـا د نـظـر زاويـه بـدلـه شـوې ده ،، د احمد علي خـان لـهـجـه نـرمـه وه ـ ,, رښـا زۀ يـم ، رښـا تـۀ ئـې ، د ريـحـان آبـاد خـلق کـه پـه يـو اتـفـاق راپـاسي نـو سرور خـان د هغـوي څۀ کـولـے شي ؟ د سرور خـان سره لـښکـرې خـو نـشـتـه ـ يـاد سـاتـه څـوک د چـا اسـتـحـصـال هېڅ کـلـه نـۀ شي کـولـے ـ زمـونږ ويـريـدل او خـامـوشي د ظـالـم زور زيـاتـوي ـ يـو انـسـان د بـل انـسـان نـه بـالا او بـرتـر څنګه کـېدے شي،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ستاسو قانون ئې مرستيال وي ،،
فريد اووې ـ
,, قانون حقيقتاً د ټولودپاره دے ،،
احمد علي خان اووې ,,خو داسې ده چې
مونږ اکثر د خپلې ناپوهۍ په سوب د
خپلو حقوقو نه ځان دستبردار تصور کړے
وي ـ چرته چې تيارۀ وي نو هلته غلا هم
کيږي او غل هم پټيږي ـ خو د رڼا خبره
نوره ده په رڼا کښې نۀ څوک په اسانه
جرم کولے شي او نۀ پټېدے شي بس هم
دومره خبره ده ،،
د فريد سترګې اوځليدې ـ په احمد علي
خان ئې زړۀ خوږ شو ـ
,, بابا جان به هم ، هم داسې خبرې
کولې ,, فريد سوچ اوکړو ـ خو د بابا
جان د يادېدو سره ئې زړۀ بيا څړيکه
اوکړه ـ يو لمبه لمبه احساس ئې په رګ
رګ کښې خور شو ـ د يو لوئې او مسلسل
کشمکش نه ډکو دغه کيفيتونو فريد د
شديد اضطراب سره مخ کړے ؤ ـ

o

فريد څو ورځې بيخي اودۀ شوے نۀ ؤ ـ
هغه په خپلو کيفيتونو نۀ پوهېدو ـ د
بې وسۍ انتها وه ـ اوس خو ورسره څۀ
عجيبه شان ملامتيا هم مل وه ـ چرته د
شپې په آخرنۍ برخه کښې به ئې که د څۀ
ساعت دپاره سترګې پټې هم شوې نو رنګ
رنګ خوبونو ، منظرونو به ئې په زخمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زخمي احساس يـرغل اوکړو او بې واره بـه ئـې سترګې اوغړېدي ، بيـا بـه تـر سحره پـورې ويـخ نـاست ؤ ، دردپـدلے درپـدلے ـــ
،، بس دے مـات شو نـظر ئـې ،، دا بـه ئـې د مـور جـانـې مـيـنـه نـاک اواز ؤ ـــ
،، خـور دې ده کـنـه او بـيـا درنـه کـشره هم ده نـو مـيـنـه خـو بـه دې ورسره خـامـخا وي ،، ودود صېب بـه ګـويـا ؤ ـــ
،، ګـل لالا ښـۀ ډارن ئـې ښـه ،، امـبـر بـه ورتـه پـه خـنـدا وه ـــ
فـريـد د احساس د قـيـامـتـونـو عذابـونـو نـه تـېرېـدو خـو نـن ئـې څـۀ بـل رنـګ خـوب لـيـدو ، جدا ـــــ بـيـخي جدا ـــ
مـاشوم فـريـد ئـې لـيـدو چې د بـابـا جـان سره نـاست ؤ ـــ
،، بـابـا جـانـه ! پـتـه نـشتـه چې ولـې ؟ خـو زۀ کـلـه کـلـه اوويـريـږم ،، مـاشوم فـريـد څـۀ ورکـه شان لـهـجـه کـښې اووې ـــ
،، ام هم ـــ ـــ ـــ ـــ ،، ودود صېب ورتـــــــه داسې د سرزنـش کـــــولــــــو پـــــــه انـداز کـښې اوکـتـل ـــ ،، دا ستـا د ويـرو او انـدېـښنـو عمـر دے ؟ انـدېـښنـو تـه هيڅ کـلـه خـپـل زړۀ کـښې ځـائـې مـۀ ورکـوه ـــ دا د يـقـيـن جـرړې کـمـزورې کـوي ،،
،، پـتـه نـشتـه چې ولـې ؟ ،، د فـريـد لـهـجـه بـدلـه وه ـــ
ودود صېب ورتـه پـه ځـيـر اوکـتـل او ورتـه مـسکـے شو ،، شيـطـان د انـسـان ډيـر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــيـزدې دښمن دے د بــابــا ځـانــه ! خـپـل سـوچ هـمېشه مـسلـمـان سـاتــه ،،
,, مـسلـمـان سـوچ څـنـګه وي ؟ ،، فـريـد تــپـوس اوکـړو ـ
,, پـه لــوئـې خـدائـې کــامـل يـقـيـن او پــه هـر حــال کـښې صـبـر او شـکـرــ دغـه د مـسلـمـان سـوچ بـنـيـاد دے ،، ودود صېب ، فـريـد تـه ډېـر پـه غـور کـتـل ـ
,, بـابـا جـانـه ! انـسـان ډېـر کـمـزورے دے کـنـه ـ ـ ـ ـ ؟ ،،
ودود صېب ، فـريـد ځـان تـه جـوخـت کـړو ,, کـمـزورے هم او نـيـمـګـړے هـم ـ پـوره او قـادر صرف د الله ذات دے ـ الله پـاک د زړونــو پـه واړه سوداګـانـو ، پـه ذهـنـونـو ، سوچـونـو خـبـردار دے ـ لــوئـې الله د ښـائـسـتـه زړونـو مـلـګـرتـيـا کـوي ـ ـ ـ ـ ـ هـمېشه ! ،،
د فـريـد سـتـرګـې اوځـلـيـدې او د ودود صېب د غـاړې نــه ئـې لاسونــه تـاؤ کـړل ـ
د فـريـد د خـوب د لــيـدو تـسلـسل جـاري ؤ خـو مـنـظـر اوس بـدل ؤ ـ امـبـر ئـې لـيـده چې ګـل ګـل ولاړه وه او خـپـل ګـل لالا تـه مـسکۍ مـسکۍ وه خـو د ډېـرې لـرې فـاصلـې بـاوجـود هم فـريـد لـۀ خـپـلـه ځـايـه حـرکـت نـۀ شـو کـړلــے ـ پـه بـې وسۍ سره ئـې د امـبـر طرف تـه خـپـل لاسونـه وا کـړل ,, امـبـر ! زمـا نـيـازبـيـنـې خـورکـې !! د ګـل لالا غـېږې تـه دې راشه کـنـه ،،
امـبـر هم هغـه شان مـسکۍ وه ـ فـريـد تـه ئـې پـه مـيـنـه کـتـل ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فـریـد سـتـرګـو کـښې اوښکې اوځـلـیـدې ,,
امـبـر ! د ګـل لالا نـه دې خفـه ئـې خـورکـې ؟
،،
د امـبـر د مـخ او سـتـرګـو مـسکا یـو دم
مـعدومـه شوه ــ ډېـر پـه ګـیـلـه مـنـو سـتـرګـو
ئـې فـریـد تـه اوکـتـل ــ شونـډې ئـې ورو شان
اوخـوځـېـدې ــ ,, ګل لالا ! زۀ سـتا نـه خفـه
نـۀ یـم خـو کـه تـۀ دا دومـره خفـګـانـونـه
کـوې نـو بـیـا بـه درنـه ضرور خفـه یـم ،،
فـریـد غـوښـتـل چې امـبـر ځـان تـه ، خـپـل زړۀ
تـه جـوخـتـه کـړي خو لـۀ ځـایـه ئـې حرکـت نـۀ
شو کـولـے ــ
امـبـر ګـل ګـل او مـسکـی مـسکـی ولاړه وه ــ
د فـریـد د خـوب د لـیـدو تـسلـسل مـات شو خـو
، خـوب ئـې نـۀ ؤ مـات شوے ــ پـه دومـره
ورځـو کـښې ایـلـه نـن داسې شوي وو چې د
څـۀ خوب د لـیـدو پـه دوران کـښې د فـریـد
سـتـرګـې نـۀ وې غـړېـدلـې چې هـر څـۀ وو خـو
نـن د فـریـد پـه مـخ د اذیـت رنـګـونـه نـۀ وو
ــ
فـریـد اودۀ ؤ ــ

o

وخـت تـیـرېـدو !
فـریـد بـه د احـمـد عـلـي خـان سره خـپـل ړۀ
سپـکـولـو ــ د احـمـد عـلـي
خـان پـوهـې او تـجربـې د فـریـد مـایـوسه شوي
ذهـن او نـظر تـه ځـائـے پـه ځـائـے ډیـوې
بـلـولـې او کـېښودلـې ــ فـریـد بـه هـغـۀ تـه د
خـپـل زړۀ هـره خـبـره کـولـه ــ زیـات تـر ذکـر

(c) ketabton.com: The Digital Library

به د ودود صيب ؤ ـ احمد علي خان به ورته وخت په وخت د خپل ژوند قيصې تېرولې ـ د کالج د وختونو ذکر به ئې کولو ـ د ودود صيب خبرې به ئې ورته کولې ـ فريد به هغه ټولې خبرې په دلچسپی سره اوريدې ـ

نن چې د احمد علي خان د ژوند قيصه تر دلته را اورسيده نو د فريد د زړۀ د زخمونو نه څريکې پورته شوې ,, لالاجي ! ګلالی مړه شوه ؟ ،،

,, او فريده بچے ! ،، احمد علي خان يوه اوږده ساه واخسته ـ ,,هغه کورته ژوندی رانۀ غله ،،

,, خوشحال چرته دے لالاجي ؟ ،، فريد د احمد علي خان په قيصه کښې جوړ څۀ لټول ـ

,, هغه مې د تعليم دپاره بهر لېږلے دے ـ د ترۀ سره دے ،، احمد علي خان ډېر په سنجيدګۍ سره دا وخت د فريد د مخ تاثرات لوستل ـ

,, ستاسو ډېر لوئے زړۀ دے لالاجي ،،

,, انسان د وخت نه ډېر څۀ زده کوي ،، د فريد په زړۀ کښې ناڅاپي يو خيال راغے ـ تپوس ئې اوکړو ,,لالا جي ! وفا چرته ده ؟ ،، خو هغه د اظهار کولو بې همتي په کښې اوس هم وه ـ زر ئې خبره په بل رنګ کړه ـ ,, زما مطلب دے ارسلا کاکا او عفت آپا ـ هغوي خنګه دي ؟ ،، د احمد علي خان د ژور نظر نه د هغۀ د زړۀ حال پټ څنګه پاتې کېدے شو ـ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـیـنـه ورتـه مـسکـے شـو ,, وفـا دې ډېـره
زړۀ تـه نـیـزدې ده بـچـے ؟ ،،
فـریـد ورتـه هېڅ اونـۀ وې ـ
,, هـغـوي د ریـحـان آبـاد نـه کـډه کـړې ده
،،
,, څـۀ ؟ ،، فـریـد ډېـر پـه تـعـجـب سـره
اووې ـ
,, او بـچـے ! هـغـوي د ریـحـان آبـاد نـه
تـلـي دي ،،
,, ولـې ؟ لالاجـي ـ ـ ـ ـ ! څـۀ چـل شـوے
دے ؟ ،، د انـدېـښـنـو مـاران د فـریـد پـه
ټـول وجـود خـوارۀ شـول ـ
,, شـایـد د سـرور خـان لـه ویـرې ـ ـ ـ ـ
،، احـمـد عـلـي خـان ډېـر پـه غـور د فـریـد د
مـخ د تـغـیـر سـره مـخ تـاثـرات لـوسـتـل ـ
,, چـرتـه تـلـي دي ؟ ،، د فـریـد پـه لـهـجـه
کـښې د شـکـسـتـګـۍ عـنـصـر مـوجـود ؤ ـ
,, هېڅ پـتـه نـشـتـه ! ،،
,, تـاسـو هـلـتـه تـلـي یـئ ؟ ،، فـریـد د
خـبـرې تـل تـه رسـیـدل غـوښـتـل ـ
,, او ـ ـ ـ زمـا د ریـحـان آبـاد او د
ګـل کـلـي سـره بـرابـره رابـطـه ده ـ ددې
ټـولـې قـیـصـې سـره زمـا د یـار ارمـانـونـه
تـړلـي دي ـ زۀ څـنـګـه غـافـل پـاتـې کـېـدے شـم
،،
,, هـغـوي نـشـتـه ؟ ریـحـان آبـاد کـښې نـشـتـه
؟ ،،فـریـدد مـاشـومـانـو
پـه شـان احـمـد عـلـي خـان تـه اوکـتـل ـ لـهـجـه
ئـې د درد نـه ډکـه وه ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, کور ته ئې تالا لګېدلې ده ،، احمد
علي خان اووې ,,چم ګاوند کښې ئې هم
چا ته نۀ دي وئيلي چې هغوي چرته ځي
،،
,, لالاجي ـ ـ ـ ،، فريد نور هېڅ
اونۀ وئيلے شول ـ
,, د سباؤن سکول د پېرزوئنې سفر جاري
دے ،، احمد علي خان وئيل ,, کوم سټاف
چې ودود صېب منتخب کړے دے په هېڅ طور
د ملغلرو نه کم نۀ دے ـ د ښار د کالج
تعمير مکمل شوے دے ـ او د باقاعده
پرانستلو دپاره ئې تيارئ شروع دي ـ
عديل صېب او د هغۀ ملګري په رشتيا چې
ډېر قابل دي ،،
,, لالاجي ! او تاسو ؟ ،، د فريد په
لهجه کښې چرته لرې يو ارمان ؤ ـ
احمد علي خان بې اختياره اوخندل ,,
زۀ په هېڅ طور د ودود صېب نه جدا نۀ
يم ـ مونږ زده کړه هم يو ځائے کړې ده
او د عمل مېدان کښې مو قدم هم يو
ځائے ايښے ؤ ـ سوچ او نظر مو يو ؤ خو
لارې مو جدا جدا ـ اوس خو زما د ريحان
آباد او ګل کلي سره نۀ ختمېدونکے
تعلق جوړ شوے دے ،،
,, مننه لالاجي ! ،، فريد په ممنونيت
سره اووې ,, زما نيا نيکۀ څۀ حال کښې
دي ؟ ،،
,, ښۀ دي ـ ـ ـ ـ ،، احمد علي خان
مسکے شو ـ ,, را روان دي ستا ملاقات
ته سبا ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

ډېــر سحرونــه مــاښامــونــه تـېر شول ـ
احمد علـي خـان بـه د فـريـد هر مـمکن خيـال
سـاتـلـو ـ کـلـه کـلـه بـه ورتـه فـريـد اووې ـ
,, لالاجـي ! تــاسو خـو زمـا داسې خيـال
سـاتـئ لـکـه څـوک د چـا تـيـمـار داري کـوي ؟
، ،
احمد علـي خـان بـه پـه جـواب کـښې مـسکے شو
,, هم داسې ده ـ يـو ګـل چې د زهـرجـن
مـاحـول د شدتـونـو او کـېفـيـتـونـو سره مخ
شي نـو د هغـۀ خـوشبـو ، تــازګـي او ښکلا
بـراه راست مـتـاثـره کـيـږي ـ فـريـده ! زۀ
نـۀ غـواړم بـچے ، چې سـتـا د انـدرون
ښـائـسـتـونـه دې مـړاوي شي ،،
,, هغـه ښـائـسـتـونـه خـو ويـنـې ويـنـې پـراتـۀ
دي لالاجـي ! بـې سـاه او بـې ژونـده ،،
,, ويـنـې ويـنـې خـو کـيـدے شي فـريـده ! خـو
بـې سـاه او بـې ژونـده هېڅ کـلـه نـه ـ تـۀ
د ودود صېب پـه غېږ کـښې لـوئـے شوے ئـې
او هغـه هـمـه مـيـنـه مـيـنـه ؤ ، د نـفـرت نـه
خو ئـې بـيـخي کـرکـه وه ـ سـتـا پـه ذهـن د
انـتـقــام شدت حـاوي دے ـ نـو تـۀ لا د خـپـل
فـطـرت پـه پـتـه نـۀ پـوهېږې او سـتـا پـه
فـطـرت کـښې تـيـاري هـډو ځـائـيـدے نـۀ شي تـۀ
پـه رڼـا مـئـين ئـې ، رڼـا خـو بـه پـېژنـې ؟
، ،
,, زمـا ژونـد کـښې پـاتـې څـۀ دي ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, د داسې خبرې د کولو حق د هيچا سره نشته ـ چې ژوند پاتې دے نو ژوند پاتې دے ،،
کله کله به فريد اووئيل ,, لالاجي ! تاسو اکثر زما مخ ته دومره په ځير ولې ګورئ ؟ ،،
احمد علي خان به بې اختياره اوخندل ,, ستا مخ يو ډېر منفرد کتاب دے ، لولم ئې ، زده کړه ترې کوم ـ ـ ـ ستا په مخ د انساني نفسياتو انتهائي باريکۍ او د شعور او لاشعور ګډ وډ رنګونه ډېر په وضاحت سره د لوستلو دپاره موجود دي ـ ستا په مخ زما مينه ماتيږي ـ ماته ډېر څۀ رايادوي ،،
نن احمد علي خان په مختلفو موضوعاتو مشتمل ګڼ شمېر کتابونه د فريد دپاره راوړي وو ـ
فريد په حېرانۍ سره احمد علي خان ته اوکتل ,, لالاجي ! دا ټول زما د خوښې کتابونه دي ـ تاسو څنګه ـ ـ ـ ـ ؟ ،،
احمد علي خان مسکے شو ,, دا ما د ودود صېب د خوښې کتابونه اوموضوعات راوړي دي ستابه څنګه نۀ وي خوښ؟،،
,, تهينک يُو لالاجي ! ،،
,, دا څۀ ډائرياني دي ستا د ليکلو دپاره ،،
,, اوه ،، فريد ډېر پُرخياله انداز کښې سر اوخوځولو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, فـريـده ! زمـا تـبـادلـه شوې ده ـ زۀ
بـه د نـوي جېلـر سره ستـا خبـره اوكـړم ـ
پـليز د ځـان خيـال ساتـه ـ زۀ بـه ستـا
مـلاقـات تـه راځم ،،
فـــــريـــــد پـــــه حېرانـی ســــره احمد
علـي خـان تـه اوكـتل ,, لالاجي !
ستـاسو تـبـادلـه ـ ـ ـ ـ ،،
احمد علـي خـان مـسكے شو ، هغـه د فـريـد
خبـرې تـه رسيدو ,, نـه ـ نـه ـ كـيـږي
راكـيـږي ـ د پـولـيس نـوكـری كښې دا د
روتـيـن خبـرې دي كېدے شي څۀ وخت پس بـيـا
دلـتـه يم ـ ستـا ديـدن تـه خو بـه خـامـخـا
راځم ،، د احمد علـي خـان ګـوتـو د فـريـد
پـه ويـښتـو كښې شيطـانـي اوكـړه ويـښتـۀ ئـې
وران را وران شول ـ فـريـد مـسكے شوـ

o

مـوسمـونـه بـدلـيـدل رابـدلـيـدل ـ وخت
تـيـرېدو ـ مـيـاشتې ميـاشتې، كـلـونـه ،
كـلـونـه ـ
دلاور خـان د ريـحـان آبـاد پـه خلـقـو د ظلم
انـتـهـا كـړې وه ـ سرور خـان بـه چې دلاور
خـان تـه كـتـل ، د هغـۀ رعب او دبـدبـه بـه
ئـې لـيـده نـو بـې اختـيـاره بـه ئـې د
بـرېـتـونـو سرونـه تـاؤ راتـاؤ كـړل ـ ددې
ورځې خو سرور خـان ارمـان كـړے ؤ ـ
د دلاور خـان مـعمـول ؤ ، هر مـازيـګـر بـه د
ريـحـان آبـاد پـه زمـكـو پـه اس بـانـدې سور
، طـمـاچـه پـه غـاړه ګـرځېدو ـ سرور خـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ورته کله کله اووې ,, څو کسان
درسره ملا تړلي ګرځوه ـ د خلقو ويره
په هم دې سېوا کيږي ،،
دلاور خان به اوخندل ,, خان بابا !
داسې مې نۀ دي يرولي ـ د
ريحان آبـــــاد خو ګډې چيلۍ هم په هغه
لاره نۀ ځي په کومه لار
چې دلاور خان روان وي ،،
د سرور خان مخ به د تفاخر د احساس نه
اوځليدو ـ
د خان ګل لالا د زوئے خپله بې عزتي هېڅ
کله نۀ وه هېره شوې ـ سفيان په ظاهره
غلے ؤ خو دننه لکه د زخمي مار اوړيدو
را اوړيدو ـ خو څۀ تقاضې د کور هم وې
ـ د ريحان آباد د پرېښودو نه پس هم
هغه د ريحان آباد د حالاتو نه ځان خبر
ساتلو ـ دومره کلونه صبر کول د هغۀ
دپاره ډېر ګران وو خو چې کله به ئې
هم د خپل مور او پلار غريبو او وخت
زپلو ستركو ته اوکتل نو ځان به ئې د
دومره لوئے قدم د اخستو نه منع
اوساتلو ـ په دې کښې هر څۀ پېښېدے
شول ـ سفيان نهۀ کاله مسلسل محنت کړے
ؤ ـ شپې او ورځې ته ئې نۀ وو کتلي بس
کار ته ئې کار وئيلے ؤ ـ نن وخت بدل
ؤ ـ نن سفيان ګڼل چې اوس پل پورته
کولے شي ـ هغه د څو ورځو نه مسلسل
ريحان آباد ته تلو راتلو او د دلاور
خان د معمولاتو جاج ئې اخستو ـ نن د
مکمل تيارۍ سره راغلے ؤ ـ دغه ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسم ډېر ښکلے ؤ ـ يخه يخه هوا لګېده ـ فصلونه شنۀ ولاړ وو ـ د مازيګر وخت ؤ نو د موسم سحر انګيزي لا سېوا وه ـ د دلاور خان اس د پولو پټو په غاړه غاړه ورو ورو قدمونه اخستل روان ؤ ـ دلاور خان، په اوګه کښې طماچه اچولې ، د اس په ملا د يو فاتحانه شان سره ناست ، د خواؤ شا ننداره کوله ـ اس لږ هم مخکښې نۀ ؤ تلے چې دلاور خان ئې واګې راښکې ـ وړاندې څوک د ونې د سټې د شانه يو دم بهر راوتلے ؤ ـ په کينه اوګه کښې ئې پړے اچولے ؤ او په ښي لاس کښې ئې طماچه وه ـ

دلاور خان په حېرانۍ سره ورته اوکتل ,, سفيانه تۀ ؟ ،، لهجه ئې د حقارت نه خالي نۀ وه ـ

,, حېران شوې دلاور خانه ،، سفيان د دلاور خان په سترګو کښې کتل ـ

,, ستا دومره همت ،، دلاور خان اوغرمبېدو او ورسره ئې د اس د ملا نه راټوپ کړو او چې خپلې طماچې ته ئې لاس وړلو سفيان خپل د طماچې والا لاس د هغۀ طرف ته نېغ کړو ـ

,, په خپل ځائے اودريږه دلاور خانه لاس دې ښکته ښۀ دے او طماچه دې په غاړه ،،

,, سفيانه ! ،، د دلاور خان مخ د غصې د شدت نه سور شو ـ ,,ستا جوړ هېر دي چې تۀ د چا مخ ته ولاړ ئې ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, د خانـی نشه دي د سر نـه کـوزه کـړه
دلاور خانـه ،، سفـیـان د طمـاچې والا لاس
تـه حرکت ورکـړو ,, اوس الله یـادوه ،، او
ورسره ئـې د طمـاچې پـه مـاشې ګـوتـه کـلـکـه
کـړه ــ یـو ــ ــ ــ دوه ــ ــ ــ دري ــ ــ ــ
څلـور ګـولـی د دلاور خـان پـه سیـنـه نـنـوتـې
ــ دلاور خـان پـریـوتـو پـریـوتـو کـښې خـپـلـې
طمـاچې تـه لاس وړلـو ــ خو دا وار ئـې
ګـولـی تـنـدے خـوړلـے ؤ ــ دلاور خـان پـه
زمـکـه پـریـوتـو ــ وخت د سفـیـان سره
انـتـهـائـي کم ؤ ــ رسی ئـې پـرانـسـتـه ــ اس
یـو خـوا تـاویـدو راتـاویـدو اول ئـې دلاور
خـان پـه تـرخـونـو کـښې اوتـړلـو او بـیـا ئـې
رسی پـه اس پـورې اوتـړلـه ــ سفـیـان پـه یـو
ټـوپ سره پـه اس کـښېنـاستـو او اس تـه ئـې
د ریـحـان آبـادی د آبـادئ مخه ورکـړه ــ
مـازیـګـرے ؤ ــ ګـڼـه ګـوڼـه وه ــ خـلـقـو چې
دا مـنـظر اولـیـدو نـو راښکـلـې سـاه ئـې
راښکـلـې او ویـسـتـلـې سـاه ئـې ویـسـتـلـې پـاتـې
شـوه ــ یـقـیـن ئـې چـرتـه کـېدو ــ دم خـتـلـي
دم خـتـلـي ئـې دې هر څۀ تـه کـتـل ــ د
سفـیـان خو لـکـه بـیـخـي ویـره خـتـمـه شوې وه
ــ د دلاور خـان پـه اس سـور ؤ او دلاور
خـان ئـې پـه ځـان پـسې راکـاږلـو ــ خـلـق بـه
د یـو بـل سره اوګـوڼـېدل ــ ,, دا هغه د
خـان ګـل زوئـے نـۀ دے ؟ ،،
,, او سفـیـان دے ،،
بـیـا د ریـحـان آبـاد خـلـقـو دومره اولـیـدل
چې سفـیـان د اس نـه راکـوز شـوے ؤ ــ رسی
ئـې د اس د ملا نـه پـرانـسـتې وه او بـیـا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـه يـو ټـوپ سره وربـانـدې نـاست ؤ ـ خلق خو د نـورې تـماشې د خونـد نـه نـۀ مړېدل ـ دلاور خـان طمـاچه پـه تـرخ کښې پـه ويـنو کښې لـت پـت مړ پـروت ؤ ـ
سفـيـان چرتـه مخه اوکړه ؟ هيـچا تـه پـتـه اونـۀ لـګېده ـ او کـه چا تـه پـتـه وه هم نـو څـوک لـېونـي سپـي خو نـۀ وو خـوړلـي چې حال بـه ئې وئـيل ـ نـن خو د ريـحان آبـاد د خلقـو اختـر ؤ !

o

ســرور خان دا کلـه منلـه چې دلاور خان مړ شو او بـيـا داسې مـرګ
ـ ـ ـ ـ ! بـيـا بـيـا بـه پـرې چکر راتـلـو ، بـيـا بـيـا بـه پـريـوتـو ـ
د لـويـو لـويـو عهدو خلق د دلاور خان جنـازې تـه راغلـي وو ـ د لـرې لـرې نـه خلق راغلـي وو ـ سرور خـان تـه بـه لاس نـيـوي تـه کښېنـاستـل خو سرور خـان پـه خود چرتـه ؤ ـ د هغۀ خو د غرور مـانـۍ نـړيـدلـې وه ـ
,, نـه ـ ـ ـ نـه ـ ـ ـ دلاور خـان نـۀ دے مړ ـ دلاور خـان څنګه مړ کېدے شي ـ دا خلق دروغ وائـي ـ هغه اوس هم د ريـحان آبـاد خان دے ـ دلاور خان بـانـدې څوک څنګه ګوزار کولـے شي ،،
سرور خـان پـه خود کښې نـۀ ؤ خو خپـل خپـلـوان ئـې پـه خود کښې وو ـ د لـرې لـرې نـه راچلـيدلـي وو ـ سرور خـان کلـه د چا سره خپـلـوئ کـولـې ـ هغه د سرور خـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مطلب ؤ ، د چا سره به ئې رشته نۀ ساتله او اوس ئې د خپلوانو ، سرور خان میرات شوے ؤ ـ دلاور خان ئې یکي یو زوئے ؤ ـ څۀ لاړو چې د سرور خان د خوبونو محلونه ئې اونړول ـ اوس د عمر په آخرنۍ برخه کښې د سرور خان کل کائنات ، د دلاور خان دوه لونړه وې ـ د اتو کالو کائنات او د دوؤ کالو سپوږمۍ !!

خپل خپلوان ټول د سرور خان نه ، په سترګو کښې خـــوبـــونـــه انغاړلي تاویدل او څاریدل ـ هر چا به خپل ځان د سرور خان د التفات اهل ثابتولو کوشش کولو ـ هر څوک به ړنګ ړنګ کېدو چې د دلاور خان په مرګ خو نیم هم نۀ دے پاتې شوے ـ خو ســـرور خان په خود چرته ؤ ـ د هغه خو د غرور مانړۍ نړیدلې

وه ـ

,, نه ـ ـ ـ نه ـ ـ ـ دا خلق دروغ وائي ـ دلاور خان اوس هم ـ ـ ـ ،،

O

احمد علي خان به د فرید سره په رابطه کښې ؤ ـ خو د ریحان آباد د اوسنۍ واقعې نه پس خاص طور ورته ملاقات ته راغلے ؤ ـ د دلاور خان د مرګ خبر په اوریدو فرید خوشحاله شوے نۀ ؤ ـ بلکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یـو ورک ورک شانـې تـاثـر ئـې پـه مـخ راغلـے ؤ ــ
,, مـا هېڅ اونـۀ کـړے شـول لالاجـي !،، د فـریـد شـونـډې اوخـوځېدې ,, پـه یـو سـرور خـان بـه مـې تـښـر یـخ نـۀ شـي ــ دا ښـۀ اونـۀ شـول ،،
,, فـریـده ! ،، احـمـد علـي خـان پـه نـرمـۍ سره اووې ,, بـچـے ! دا خـبـرې دزړۀ نـه اوبـاسـه ــ تـاتـه سـتـاژونـد پـروت دے ــ ښـکـلـے ژونـد،،
,, سـرورخـان بـه ژونـدے وي او زۀ بـه ژونـد تـه ژونـد وایـم لالاجـي،، فـریـد پـه درد سره احـمـد علـي خـان تـه اوکـتـل ,, او بـیـا زمـا پـه ژونـد کـښې پـاتـې څۀ دي ــ اوښـکـې یـادونـه ، ویـنـې ویـنـې یـادونـه،،
,, وخـت د هـر زخـم مـرهـم دے فـریـده ،، احـمـد علـي خـان پـه مـیـنـه د فـریـد پـه سـر لاس راښـکـل ــ ,, خـپـل سـوچ پـه غـلـطـه لاره مـۀ بـوځـه ،،
فـریـد د احـمـد علـي خـان د مـیـنـې پـه دغـه انـداز کـښې څۀ خـواږۀ مـحـسـوس کـړي وو ــ فـریـد تـه د خـپـل بـابـا جـان خـبـره وریـاده شـوه ــ فـریـد ورتـه وئـیـلـي وو ــ ,, تـاسـو چـې کـلـه هـم مـاتـه پـه سـر لاس کـیـږدئ نـو زۀ ډېـر عـجـیـبـه او خـوشـحـالـوونـکـے غـونـدې سـکـون مـحـسـوسـوم بـابـا جـانـه ،،
بـابـا جـان ورتـه وئـیـلـي وو ,, بـالـکـل بـچـے ! ځـنـې خـبـرې د فـطـرت او روحـانـیـت سره ډېـر زیـات ژور تـړون لـري ــ چـا تـه پـه سـر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شفقت او مینې لاس کېښودل ډېر لوئے نفسیاتي اثر لري ـ مثبت اثر ـ
شوریدګي کموي ، د هیجان او ذهني منفي شدتونو زور ماتوي ،،
فرید ، احمد علي خان ته اوکتل ـ هغه ډېر په غور فرید ته ځیر ؤ ـ فرید څو شیبې بیخي غلے ؤ ـ بیا ئې د ځان سره ورو غوندې، بیخي ورو غوندې اووې ,, خو زۀ د خپل مور پلار او خور قاتلان څنګه معاف کولے شم ،، ـ
د فرید دا خبره د احمدعلي خان سماعت ته نۀ وه رسېدلې ـ

o

وخت تیرېدو !
د احمد علي خان تبادله یو وارې بیا سنټرل جېل ته شوې وه ـ
,, فریده ! زما د نوکرۍ مدت هم پوره کېدو والا دے ـ بله میاشت ریټائر کیږم ،،
,, هم دومره راتګ ؤ ستاسو ،، فرید مسکے شو
احمد علي خان اوخندل ,, او ستا څۀ خیال دے ـ ټول عمر دلته تېروې ـ دوه کاله دې پاتې دي فریده ! بس ـ بیا به تۀ ئې او ستا دنیا ،،
,, زما دنیا ،، فرید په درد سره اووې ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ودود صېب دي هېر دے ؟ ،، احمد علي خان د فريد په سترګو کښې اوکتل
,, هېڅ کله نه ،، فريد سر اوخوځولو ـ
,, د هغۀ درد او نظر واخله او وړاندې ځه ـ د هغۀ مشن پوره کړه د هغۀ ارمان پوره کړه ،،
د احمد علي خان لهجه خوږه او نرمه وه ـ
,, ماته د بابا جان د خولې يو يو ټکے ياد دے لالاجي ! ،، فريد اووې ,, هېڅ يو خبره مې ئې نۀ ده هېره ـ خو بابا جان د چا سره څۀ بد خو هم نۀ وو کړي او بيا هم ـ ـ ـ ـ زما دا هر څۀ ځنګه هېر شي ،،
,, د ودود صېب د فکر او نظر ګټه ستا اصل ګټه ده فريده ،، احمد علي خان په نرمۍ سره اووې ,, دغه حکمت دے ، هم دغه سيالي ده ،،
فريد يو سوړ اسوېلے اوکړو او اوئې خندل ,, ستاسو خبرې مې هم د بابا جان په شان دي ـ تاسو ښۀ وايي خو بخښنه غواړم دلته زۀ لږ ناپوهه سهي ، غلط سهي ،،
احمد علي خان پُرخيال انداز کښې سر خوځولو ـ
,, سرور خان په څۀ کښې دے لالاجي ،، فريد تپوس اوکړو ـ
,, سرور خان مات شوےدے ،، احمد علي خان د فريد سترګو کښې کتل ـ ,, رنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګ خپلوان ئې راپېداشوي دي ـ هر چا
د خپل مطلب ګوډے په اوګه ایښے دے ـ د
چا څهٔ طمع ده او د چا څهٔ ـ ځنې د
دلاور خان د لونو د رشتو د غوښتلو په
چکر کښې دي ، چې لا وړې دي ـ سرور خان
ساه اخلي او سترګې غړوي بس هم دومره
ژوندے دے ـ د هغهٔ غرور مات شوے دے ـ
،،
فرید ډېر په عجیبه سترګو احمد علي
خان ته کتل ـ
احمد علي خان د ریټائر کېدو نه پس هم
د فرید سره برابر په رابطه کښې ؤ ـ

دوه کاله نور تېر شول ـ
نن په جېل کښې د فرید آخري ورځ وه ـ
سحر احمد علي خان د فرید د نیا نیکهٔ
سره سنټرل جېل ته راغلے ؤ ـ بوډئ او
کمزورې نیا ئې د ډېر کم نظر چشمې په
سترګو کړې وې ـ فرید ئې غاړه باسلو
او بې واره ئې ښکل کړو ,, شکر دے
خدایه ـ ـ ـ ستا ډېر شکر دے زما بچے
بیا زما غېږې ته راغے ،،
نیکـــهٔ بـــابـــا په تندي ښکل کړو او
په زړهٔ پورې ئې جوخت کړو ـ
احمد علي خان مسکے ؤ ـ فرید د سنټرل
جېل د لوئے ګېټ نه بهر ولاړ ګېر چاپېر
کتل ـ څهٔ ډېر عجیبه غوندې احساس ؤ ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحالـي هم وه خـو پـه هغـه خـوشحالـۍ کښې
د درد مـوجـونـه هم وو ـ
,, ځـو ؟ ،، احمـد علـي خـان د فـريـد پـه
اوګـه لاس کېښو ـ فـريـد کـافـي ساعت د
احمد علـي خـان سترګـو تـه کـتل ـ بـيـا ئـې
ورو شـان اووې ,, لالاجي ! د ډېـرو خبـرو
دپـاره ستـاسو ډېـره مـننـه ،،
,, لېونـيـه ،، احمـد علـي خـان فـريـد د
پـوزې نـه اوچکولـو ـ ,, څـۀ د پـردو خبـرې
کـوې ،،
څـۀ ساعت پس هغـوي د احمـد علـي خـان جيـپ
کښې نـاست وو ـ
فـريـد اووې ,, لالاجي ! ريـحـان آبـاد ،،
احمد علـي خـان پـه حېـرانـۍ سره فـريـد تـه
اوکـتل
,, اول ريـحـان آبـاد ،، د فـريـد پـه لـهجه
کـښې قـطعيت ؤ ـ
احمد علـي خـان مـسکـے شو ,, ښـۀ ده ـ
ريـحـان آبـاد تـه روان يُـو،،
جيـپ پـه خپـل رفـتـار سره روان ؤ ـ فـريـد
ګېـر چـاپـېـر مـنظرونـو تـه کـتل راکـتل ـ چې
پـه مـنـډه وو ـ فـريـد غلـے غلـے، فـکـر وړے
نـاست ؤ احمـد علـي خـان بـه ساعت پـه ساعت
د فـريـد خـامـوشي مـاتـولـه ـ
جيـپ د ريـحـان آبـاد پـه حدود کښې
رانـنـوتـو او کـلـه چې هغـه لـوئـے مـېـدان تـه
را اورسېـدو کـــوم چـــې د مـــاشـــوم
فــريـد د لـوبـو مـېـدان ؤ ـ نـو فـريـد د
احمد علـي خـان طرف تـه اوکـتل ,, لالاجي !
هم دلـتـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـوزيـږو ،،
احـمـد عـلـي خـان مـسـکـے ؤ ــ جـيـپ ئـې ادرولـو ــ وار پـه وار تـول راکـوز شـول ــ فـريـد پـه مـېـدان کـښې ولاړ ګـېـر چـاپـېـر کـتـل ــ مـخـامـخ د وفـا کـور ؤ ــ د ګـېټ شـيـن رنـګ ئـې کـافـي تـت شـوے او خـړ شـوے ؤ ــ ګـېټ تـه لـګـېدلـې تـالا د لـرې نـه ښـکـاريـده ــ د فـريـد زړۀ ځـړيـکـه اوکـړه ــ بـيـا ئـې د خـپـل کـور طرف تـه مـخ واړولـو او ورو ورو ور روان شـو ــ تـالا دلـتـه هـم ګـېټ تـه لـګـېدلـې وه ــ فـريـد اول د خـپـل نـيـا نـيـکـۀ او بـيـا د احـمـد عـلـي خـان طرف تـه اوکـتـل ــ احـمـد عـلـي خـان مـسـکـے ؤ ــ خـپـل لاس ئـې د فـريـد طرف تـه اوږد کـړو ــ پـه تـلـي کـښې ئـې چـابـي پـرتـه وه ــ فـريـد پـه حـېـرانـی سره احـمـد عـلـي خـان تـه اوکـتـل ــ هـغـۀ تـه د خـپـل نـيـا نـيـکـۀ خـامـوشي او د احـمـد عـلي خـان مـسـکـا ډېـره مـعـنـي خـيـزه ښـکـاريـده ــ فـريـد د احـمـد عـلي خـان د تـلـي نـه چـابـي واخـسـتـه او يـو قـدم ور وړانـدې شـو او پـه تـالـې کـښې ئـې اولـګـولـه ــ
،، کـړک ،، تـالا کـهلاؤ شـوه ــ
کـور کـښې د قـدم کـېښـودو سره پـه فـريـد بـانـدې يـو دم سر اوګـرځـېـدو ــ ځـومـره ځـومـره څـۀ پـه يـو لـمـحـه کـښې د هـغـۀ پـه زړۀ او ذهـن يـرغـل کـړے ؤ ــ
،، مـه ظـالـمـه ــ ــ ــ ــ ،،
،، او ئـې تـړئ ــ ــ ــ ــ ،،
،، وئ بـابـا جـانـه کـنـه ــ ــ ــ ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

فرید هېڅ په ځان پوئې نهٔ شو ، څهٔ منظرونه وو چې انتهائي په تیزۍ سره د هغهٔ د سترګو وړاندې واؤړېدل را واؤړېدل ـ څهٔ آوازونه وو چې په سماعت کښې ئې کوکې کوکې او انګازه انګازه شول ـ بې خوده او بې دمه شو ـ او چې کله په خود کښې راغے نو ځان ئې د احمد علي خان په مینه ناکه غېږه کښې اولیدو ـ

,, لالاجي ،،

,, خېر دے بچے ،، د احمد علي خان لهجه د مینې نه ډکه وه ـ ,, موده پس راغلے ئې ـ ـ ـ خېر دے بچے ،،

فرید حېران ؤ ـ کور مکمل صفا ستهره ؤ ـ هر یو څیز په خپل خپل ځائے د سلیقې سره پروت ؤ ـ فرید په حېرانۍ سره احمد علي خان ته اوکتل ,, لالاجي ! دلته څوک پاتې کیږي ؟ دا هر څهٔ ـ ـ ـ ـ ،،

,, زما د یار کور دے ـ کنډر نهٔ دے ،،

فرید حېران ؤ ـ

احمد علي خان مسکے ؤ ـ فرید د کور په ګُټ ګُټ ګرځېدو ـ سترګې ئې وریدې که وریدې ـ

,, فریده ،، احمد علي خان اووې ,, ځو بچے ؟ ،،

,, چرته لالا جي ؟ ،، فرید سرې سرې سترګې ور پورته کړې ـ

,, ستا خپل کلي ته ـ ګل کلي ته ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرید نفي کښې سر اوخوځولو ,, نه لالاجي
ـ تاسو لاړ شئ ـ زهٔ نن
دلته یم ـ زهٔ مې د بابا جان او مور
جاني سره خبرې کوم ـ ډېرې
خبرې ،،
,, فریده ! ،،
,, پلیز لالاجي ،، فرید اووې بیا ئې د
نیا نیکهٔ طرفته اوکتل ,,بابا ، مورې
ګلې ! تاسو لاړ شئ ،،
,, مونږ ستا نه بغېر څنګه تلے شو بچے
،، نیکهٔ بابا ئې اووې ,,ښهٔ ده ـ سبا
به یو ځائے لاړ شو ـ ،،
,, تاسو تکلیف مهٔ کوئ ـ ،، فرید وار
په وار ټولو ته اوکتل ,,تاسو آرام
اوکړئ زهٔ دلته لږ شان تنهائي غواړم ـ
ما خو خپل مور پلار دلته په وینو کښې
ډوب پریښي وو ـ ما هغوي سمبال کړي هم
نهٔ وو ـ ما ـ ـ ـ ـ ! په ما د هغو
ټولو لمحو قرض پروت دے ـ تاسو خو
خپله برخه ژړلي دي خو زما اوښکې زما
په زړهٔ ډنډ ډنډ ولاړې دي ـ تاسو خو
تېره کړې ده خو په ما اوس تیرېږي ،
ستاسو زړونه خو صبر شوي دي خو زهٔ به
دې ماشوم ته ددې نه پس تسلئ ورکوم ،،
د نیا ادې په سترګو کښې ئې اوښکې
اوځلیدې ,, ډېره عجیبه خبره ده بچیه
،،
فرید مړاوے شان مسکے شو ,, د دومره
ډېرو عجیبه خبرو نه پس دا یوه وړه
غوندې عجیبه خبره بله هم سهي ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلس کاله مې ضبط کړے دے ـ نن مې پرېږدئ ګنې لېونے کېږم ،،
د فرید نیا نیکۀ احمد علي خان ته اوکتل ـ د احمد علي خان سره احساس ؤ چې د فــــرید زخمونه یــــو دم تــــازه شوي دي ـ بیا نوي شوي دي او په دې مرحله کښې زور ښۀ نۀ دے ـ دغو شدتونو ته لار ورکول پکار ده ـ او دې کړي فرید د خپل بابا جان او مور جاني سره په تنهایئ کښې خبرې ـ خو د احمد علي خان سره د یوې خبرې ویره بیا هم څۀ نا څۀ په زړۀ کښې موجوده وه خو د فرید د موجوده مرحلې نه تیرېدل هم د وخت فېصله وه ـ احمد علي خان د فرید په سر لاس کېښو ,, ښۀ ده فریده ! تۀ ایسار شه ـ مونږ ځو ـ خو سبا به زۀ بیا راځم ـ دواړه به یوځائے ځوګل کلي ته ـ ـ ـ ستاخپل کلي ته ـ ـ ـ خوښه دې ده ؟ ،،
,, خوښه مې ده لالاجي ،، فرید ورک ورک شان اووې ـ
,, دلته د ضرورت هر څیز موجود دے ـ د ځان خیال اوساته ،،
,, مننه لالاجي ! د هغې فکر مۀ کوئ ،،
د هغوي د تلو نه پس فرید ګېټ بند کړے ؤ او د کور په یو یو کُنج ګرځېدو ـ د لېونو په شان به ئې په دېوالونو ، څیزونو لاس وهلو ـ د ماشومانو په شان ئې ژړل ـ داسې ورته محسوسیده چې بابا جان او مور جانه هم دلته چرته دي ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

درنګ ساعت له به ورته آواز اوکړي ،،
فریده ! تا لا تر اوسه د غرمې ډوډۍ هم
نه ده خوړلې ! ،،
,, د بابا ځانه ! ځه چل دے ! دومره
خفه ولې ئې ؟ ،،
فرید په هغه ځائے کښې د پنجو او ګوډو
په سر کښېناستو کوم ځائے ئې چې کلونه
کلونه وړاندې مور او پلار وینې وینې
پراته وو ـ کافي ساعت ځوړند سر هلته
ناست ؤ ـ په خالي خالي سترګو ئې زمکې
ته کتل ـ په هغه ځائے ئې لاس ورو ورو
وهلو شوندې ئې ورو شان اوخوځېدې ـ
,, ته لا ژوندے ګرځې سرور خانه ! ،،
فرید د سترګو نه اوښکې پاکې کړې
پاسېدو د ګېټ ورکوټے ور ئې بېرته کړو
او بهر اووتو ـ فرید ماښام ناوخته ؤ چې
کور ته واپس راغے ـ طماچه ئې ډېره په
ګرانه پېدا کړې وه ـ
ټوله شپه فرید یو ساعت ته نه ؤ اودۀ
شوے ـ په یوه یوه کمره به ګرځېدو ـ
کله بهر کله دننه د امبر خندا به ئې
په غوږونو کښې انګازه شوه ـ
,, ګل لالا ! ښه ډارن ئې ښه ،،
د ودود صېب مینه ناک آواز به ئې په
سماعت کښې واوړیدو را واوړیدو ـ
,, مینه ژوند دے د بابا ځانه ،،
د مور جانې مینه به ئې په زړۀ شوه ,,
او زما بچے به زما استاذ شي ـ زما
بچے هوښیار دومره دے ،، او فرید به
بې اختیاره په ژړا شو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

شپـه هم داسې تـېره شـوه ــ د نـمر د راختـلـو سره فـريـد لـه كـوره بـهـر وتـلـے ؤ ــ طمـاچـه ئـې پـه جـامـو كـښې پـټـه كـړې وه ــ مـخـامـخ د سـرور خـان حـويـلـي ښـكـاريـده ــ د حجرې لـوئـے گـېټ ئـې بـېرتـه ؤ ــ فـريـد حېـران ؤ ــ هغـه حجره چې دگـېټ مـخې تـه بـه ئې پـه يـــو وخت شپـږ شپـږ ټـوپـك مـار ولاړ وو نـن بـيـخي خـالـي وه ــ
نـن وخت يـو بـل رنـگ وركـړے ؤ ــ د عبـرت رنـگ ــ
فـريـد پـه احـتـيـاط سره د حجرې دنـنـه قـدم كـېښودو ــ پـه حجره كـښې د چـرچـڼـو د شور نـه علاوه نـور هېڅ قـسم تـه آواز نـۀ ؤ ــ كـومې چې د سرور خـان پـه لـويـه حجره كـښې د لـگـېدلـو ونـو د يـو ښـاخ نـه بـل ښـاخ تـه د وختـونـود تـغـيّـر نـه بـې نـيـازه الـوتـې را الـوتـې ــ
فـريـد لـږ نـور وړانـدې تـېر شو ــ هغۀ تـه دا هر څۀ ډېـر عجيـبـه ښـكـاريـدل ــ دا هغـه سرور خـان حجره وه چې ټـولـه ټـولـه ورځ بـه ورتـه خلق سلام تـه راچـلـيـدل ــ او نـن پـكـښې څوک هډو پـه نـظر نـۀ راتـلـو ــ فـريـد يـو خوا بـل خوا نـظر زغلـولـو ــ يـو طرف پـه يـو چـمـنـگـي غـونـدې كـښې څوک پـه كـرسئ كـښې ډډه وهـلې نـاست ؤ ــ خـوا كـښې ورسره امـسا پـرتـه وه ــ بـل خـوا ورسره يـوه د نـهـو لـسو كـالـو مـاشـومـه نـاستـه وه چې د څـان سره مـشـغـولـه ښـكـاريـده ــ فـريـد قـدم ور واخستـو ــ پـه ښـكـالـو سره سرور خـان سر راپـورتـه كـړو ــ فـريـد ئـې طمـاچـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لاس په سر ولاړ ؤ ــ سرور خان ګونجې ګونجې مخ په حېرانۍ سره فرید ته کتل ــ
,, فریده ! تۀ ؟ ،، د سرور خان شونډې اوخوځېدې
,, لښکرې دې څۀ شوې سرور خانه ! ،،
د فرید لهجه د واورو په شان یخه وه ــ د سرور خان په سترګو کښې د شکست خوردګۍ تاثر نور هم نمایان شو ــ فرید ته په خالي خالي سترګو ځیر ؤ ــ
,, خدائي دې چرته لاړه سرور خانه ،، فرید اوغرمبیدو ــ
د سرور خان په مخ نۀ څۀ ویره وه نۀ څۀ غصه او جلال او نۀ ملامتیا ــ بس خو خپل مات شوے غرور ئې ټوټې ټوټې په مخ او سترګو کښې نقش ؤ چې د یاس اوشکست او ریخت رنګونه پرې ختلي وو ــ
,, دلاور خان دې څۀ کړو سرور خانه ! ،، فرید طماچه د سرور خان طرف ته نېغه کړه ــ د سرور خان په سترګو کښې اوښکې اوځلیدې ــ مخ ئې اوس هم بې تاثره ؤ ــ د سرور خان ماشومې نمسۍ په ویره ویره فرید ته کتل خو چې فرید کله سرور خان ته طماچه اونیوه نو رامنډه ئې کړه او د سرور خان نه ئې خپل واړۀ واړۀ لاسونه چاپېر کړل ,, وئ بابا جانه کنه ،،
د فرید د مخ په رنګ کښې تغیّر راغے ــ داسې ورته محسوس شوه لکه چې دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویرې ډک غبر امبر کړے وي ,, وئ بابا جانه کنه ،،
ماشومې اوس هم دسرور خان نه لاسونه چاپېر کړي وو او په ویره ویره ئې فرید ته کتل ـ د هغې په سترګو کښې هېڅ نفرت هېڅ لوئي نهٔ وه ـ هغه خو حېرانه وه چې دې سړي زما په بابا جان باندې طماچه ولې نیولې ده ؟
,, نهٔ پوهېږم چې څهٔ درسره اوکړم ،، فرید سرې سرې سترګې د سرور خان په سترګو کښې نیولې وې ,, خو نه ، تهٔ د هم داسې ژوند لایق ئې ـ ستابه نوره سزا څهٔ وي ،، فرید طماچه ښکته کړه ـ د ماشومې طرف ته ئې اوکتل ـ هغې اوس هم په ویره ویره فرید ته کتل ـ فرید په ډکو سترګو ماشومې ته ځیر ؤ ـ خدائے زده ولې ورته امبر یادیده ـ
,, خفه مهٔ شې بچے ـ ـ ـ ،، د فرید آواز په اوښکو لړلے ؤ ـ ,, ستا بابا جان ته هېڅ نهٔ وایم ـ ستا هېڅ ګناه نشته ،،
د ماشومې لاسونه تر هغې پورې د سرور خان نه چاپېر وو ـ څو چې فرید بهر وتلے نهٔ ؤ ـ

o

فرید واپس راغلے ؤ خو غلے غلے او خاموش خاموش ؤ ـ نن ئې ددې هر څهٔ نه په شدت سره ویزاري محسوسوله ـ د کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیـوالـونـو خـوړلـو ـ پـه زړۀ او ذهن کـښې ئـې د جنګ شان کیـفـیت ؤ ـ سترګـې ئـې پـړسیـدلـې وې او سرې وې ـ بـهـر چـا ور اووهلو نـو د فـریـد د زړۀ زخـمـونـو بـې اختـیـاره څـړیـکـه اوکـړه ـ یـو نـفـسیـاتـي اثـر ؤ ـ څـوارلـس کـالـه وړانـدې د ور د وهلـو دغه آواز فـریـد اوریـدلـے ؤ ـ او بـیـا ئـې هر څـۀ تـالا والا شوي وو ـ فـریـد څـو شیـبـې څـۀ خیـال کـښې ورک غـونـدې ؤ او بـیـا پـاسېـدو او ور ئـې بـېـرتـه کـړو ـ

احـمـد علـي خـان ولاړ ؤ ـ

د فـریـد پـه شونـډو مـسکـا راغـلـه ,, راځئ لالاجي ،،

احـمـد علـي خـان دنـنـه قـدم کـېـښو ـ فـریـد ور بـیـا دیـکـه کـړو ـ

,, فـــــریــــده زمـــــا بچو تـــه هر کـلـے نـۀ وائـې ؟ ،، احـمـد علـي خـان پـه مـسکـي نـظـر فـریـد تـه اوکـتـل ـ ,, بـهـر ولاړ دي ،،

,, اوه لالا جي ! بـخـښـنـه غـواړم ،، فـریـد بـیـا ورتـه لاس یـووړو ـ

,, خـوشحـالـه بـچـے راځـه ـ راځـه ګلالـۍ بـچـے ،، احـمـد علـي خـان اووې ـ

فـریـد خـوشحـال تـه او بـیـاګلالـۍ تـه اوکـتـل ـ ورسره د یـو دریـو کـالـو مـاشوم هم نـېـغ نـېـغ رانـنـوتـلـے ؤ ـ

,, ګلالـۍ ؟ ،، فـریـد د ځـان سره پـه حیـرت اووې ـ د خـوشحـال پـه مخ د ښـائـسـتـونـو نـه ډکـه خـنـدا خـوره وه ـ فـریـد تـه ئـې لاسونـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

واکړل ــ فرید خان ته کلک ترغاړه باسلو ــ
د فرید سترګې بیا بیا د ګلالۍ طرف ته پورته کیدلې ــ
د ګلالۍ په مخ د خوشحالۍ هر رنګ موجود ؤ ــ مسکۍ ولاړه وه ــ په سترګو کښې ئې شرارت ؤــ یو مانوس شان شرارت ــ
,, ګل لالا ! زما دپاره دې په غېږه کښې هېڅ ځائے نشته ؟ ،،
فرید یو دم د احمد علي خان طرف ته اوکتل ــ د فرید په مخ د زلزلې شان کېفیت ؤ ــ کوم څۀ چې د هغۀ زړۀ منل په هغې یقین په اسانه نۀ شو کېدے ــ د احمد علي خان سترګې نمجنې وې او په شونډو ئې مسکا وه ــ شونډې ئې ورو شان اوخوځېدې ,, امبر ،،
فرید د حېرانتیا او خوشحالۍ په شدید ترین کېفیت سره سترګې ور واړولې ــ خو د امبر سترګې اوس وریدې ــ خپل ګل لالا ئې نور حېرانۍ ته پرې نۀ ښو ــ یو دم ورتر غاړه وته ــ بې واره ئې په دواړه مخه ښکلولو ــ
فرید د امبر مخ خپلو لاسونو کښې اونیوؤ ,, امبر ! امبر ! خورکې دا زۀ خوب خو نۀ وینم ،، د فرید په سترګو کښې ډنډ ډنډ اوښکې اودریدې ــ نن څۀ عجیبه خوشحالي وه ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

امبر په شوخی سره مسکی شوه ـ ,, گل لالا ! د خوبونو د لیدو زمانې لاړې ـ ـ ـ اوس د تعبیر وختونه دي ،،

,, ما معاف کړه امبر زما نیازبینې خورې ! ما معاف کړه ـ ،،

د فرید لهجه اوښکې وه ـ

,, گل لالا ،، د امبر د گیلې او ناز هم هغه پخوانے انداز ؤ ,,پوزې ته خو دې اوگوره ،،

فرید بې اختیار په ژړا شو ـ امبر ئې د زړۀ پورې اونیوه ـ د جذبو زاړۀ ناسور ئې نن تکور موندلے ؤ ـ او هغه هم داسې چې یقین ئې نۀ کیدو ـ

حېرانې ئې اوس هم نه وه ختمه ـ خوشحال ته ئې مخ واړولو ، بیا ئې احمد علي خان ته اوکتل ـ احمد علي خان سر اوخوځولو ـ ,, امبر زما اینگور ده فریده بچے ! زما گلالی بچی ده ـ وخت او حالات هم داسې وو ـ ستا په ذهن او زړۀ کښې ئې تیارې خورې کړې وې ـ تۀ ویریدلے وې ـ ستا سره هزارها اندیښنې مل وې ـ د خپلې ویرې ، اندېښنو او درنو کېفیتونو د اثر لاندې تا هغه فېصله اوکړه ـ تا په خپل خیال کښې امبر د ژوند د قېد نه ازاده کړه ـ خو امبر بچ وه ـ د دلاور خان او سرور خان د دښمنی اندیښنه بهر حال موجوده وه نو ما ستا نیا نیکۀ ته سوال اوکړو چې زما گلالی بچی ماته راکړئ ـ د هغوي سره هم دوخت او حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نــازکـيـو ادراک ؤ ــ هغـوي زمــا خـبـره
اومـنـلـه خـو مــونـږ سـتــا نــه دا خـبـره پـتـه
اوسـاتــلـه ــ سـتــا زړۀ او ذهـن د مـسـلـسـل
اذيـتـونـو نــه تـيـريـدل ، مـونـږ نـۀ غـوښـتـل
چې تـۀ دې پـه دغـه حـوالـه يـو ځـل بـيــا د
انــدېـښـنـو د عـذاب سره مخ شې ــ مــونــږ
غوښـتـل چې تــاتــه داسې سرپـرائـز خـوشحـالــي
کـيـږدو چې ورسره تـۀ د جـېـل نــه واپـسي ،
اروـمـرو د ژونــد طرف تــه واپـسي مـحسوس
کـړې ــ سـتـا د زړۀ زخـمـونـو تــه تـکـور شي
او سـتـا سـوچ او فـکـر تــه دوا او دارو شي
،،
فــريـد ژړل ــ امـبـر ئـې پـه اوګـه سر ايـښـے
ؤ ــ
احـمـد عـلـي خــان وئـيـل ,, د خـوشحـال تـعـلـيـم
پــوره شـو ــ نــو مــا سـتـا نـيـا نـيـکـۀ تــه يــو
واري بـيـا سـول اوکــړو ــ امـبـر مې تـرې يــو
واري بـيـا اوغـوښـتــه ــ د خـوشحـال دپــاره ــ
مــا خـو د امـبـر نــه د جـدا کـېـدو تـصـور هـم
نــۀ شـو کـولــے ــ مــا تــه خـو خـدائـے زمــا
ګـلالـۍ بـچـۍ بـېـرتـه راکــړې وه ــ د امـبـر او
خـوشحـال د وادۀ پـحـقـلـه مې سـتـا نــه تـپـوس
نــۀ ؤ کــړے د هغې راتــه بـخـښـنـه کـوه ،، د
احـمـد عـلـي خـان پــه مخ د مـيـنـې او شفـقـت
نــه ډکــه مـسکـا خـوره وه ــ
,, لالا جي ! ،، د فـريـد پــه سـتـرګـو کـښې
اوس هم اوښکې ځـلـيـدې ,, تـــــاســـــو خـــــو
پــــــه مــا ډېـر لـوئـے احسان کــړے دے ــ د
ژونـد هـومـره
احسان ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـریـد مـاشوم تـه مخ ور واړولـو چې ډېـر په غور ئې فـریـد تـه کـتل خو چې سترګې ئې خپـلو کښې اولـګېدې نـو یـو قـدم را وړانـدې شو ـ
,, مـامـا ! زۀ طلحٰه ،،
د فـریـد پـه سمـاعت کښې مـوسیقـي شـانـې خوره شوه ـ ژونـد څۀ ساز غـونـدې چېړلے ؤ ـ فـریـد ور ټـیټ شو ـ لاسونـو کښې ئې را اوچت کړو اوجوخت ئې پـه زړۀ پـورې اونـیـولـو ـ ,, یـو ځل بـیـا اوو ایـه ،،
,, مـامـا ! زۀ طلحٰه ،، مـا شوم بـیـا اووې
,, هم م ـ ـ ـ طلحٰه ،، فـریـد د مـاشوم د پـوزې سره پـوزه اومښلـه ـ
د احمد علي خـان نـظر یـو دم پـه کټ کښې پـرتـې طمـاچې بـانـدې پـریـوتـو ـ کومـه چې فـریـد ګـوزار کړې وه ـ د احمد علي خـان رنـګ بـدل شو ـ
,, فـریـده ! دا څۀ ؟ ،، احمد علي خـان د طمـاچې طرف تـه اشـاره اوکـړه ـ
فـریـد ، طلحٰه پـه زړۀ پـورې نـور هم جوخت کړو ـ
,, د سرور خـان طرف تـه تـلـے ووم لالاجي ،، د فـریـد پـه لـهجه کښې بې نـیـازي وه ـ
,, نـو ؟ ،، د احمد علي خـان پـه لـهجه کښې بې قـراري وه ـ
,, واپس تـــــرې راغـــــلــــم ،،
فــــریـــــد خپل مخ د طلــــحٰه د مخ سره اوجـنـګولـو ـ ,, پـرې مې ښودو چې ژونـدے وي ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد علي خان يوه اوږده ساه واخسته ـ بيا مسکے شو ـ
,, څۀ مو خوښه ده ـ روانيږو ګل کلي ته ؟ ،،
,, بسم الله ،، فريد ، طلحٰه هم هغه شان په زړۀ پورې نيولے ؤ ـ
د احمد علي خان جيپ بهر ولاړ ؤ ـ
د روانېدو په وخت د فريد سترګې بيا بيا دوفا د کور د ګېټ طرف ته اوچتيدې چې يوه غټه شان تالا ورته لګېدلې وه ـ
د امبر سترګې په خاموشۍ سره د فريد په نظر پسې غړيدې ـ

O

فريد د ريحان آباد نه ګل کلي ته د تلو په دوران کښې د خواؤ شا يو يو څيز ته ډېر په انهماک سره کتل ـ جوړ دا هر څۀ ئې نظر ښکلول ـ دا خو د هغۀ خپلې لارې وې ـ په مينه ئې ورته کتل خو د څۀ نيمګړتيا احساس ئې په زړۀ کښې بهر حال موجود ؤ ـ
جيپ د ګل کلي په حدود کښې داخل شوے ؤ ـ مخامخ د سباؤن سکول عمارت ښکاريدو ـ ښکلے ، روښان روښان ، فريد ، احمد علي خان ته اوکتل ـ
,, سباؤن ،، احمد علي خان د فريد په سترګو کښې اوکتل ـ
فريد په اثبات کښې سر اوخوځولو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد علي خان جيپ د سباؤن سکول طرف
ته تاؤ کړو ـ
د مينې د ريښتينو جذبو سره د فريد
استقبال اوشو ـ سر عديل په تندي ښکل
کړو ـ په سترګو کښې ئې اوښکې ځليدې ـ
فريد حېران ؤ ـ د سباؤن سکول په سټاف
کښې ئې خپل کلاس فيلو ملګري هم اوليدل
ـ توفيق ترې لاسونه چاپېر کړل ـ فريد
په اوګه ورو شان اووهلو ـ ,, توفيق !
ستا خو ډېر لوئې خوبونه وو يار
چې په کلاس روم کښې به نۀ ځائيدل ،،
توفيق اوخندل ,, او ـ ـ ـ ـ خو زما
خوبونه د خپل ذات دپاره وو ـ څۀ
ناپوهي غوندې وه ـ اوس خو مې بس يکي
يو خوب دے ـ د ودود صېب د خوب تعبير
ته رسيدل ـ او زۀ فخر محسوسوم چې زۀ
هم د هغوي د ټيم حصه يم ،،
فريد ورته په مينه کتل ـ
د چائې د راتلو نه وړاندې فريد هسې د
دفتر نه بهر را اووتلو او بيا هېڅ په
ځان پوئې نۀ شو ـ سحر زده شان ، څۀ
خيال او فکر وړے وړاندې تلو ـ د
سباؤن سکول د يو يو ځائے سره د هغۀ
بې شمېره ، ښکلي ، جنتي شان يادونه
تړلي وو ـ قدمونه ئې ورو ورو اخستل د
يوې يوې کمرې وړاندې تيريدو ـ ډيوې
بلې وې ـ د رڼا سفر جاري ؤ ـ فريد
هره لحظه څۀ عجيبه شان کېف محسوسولو
ـ د مودو مودو خبرې او يادونه ئې په
زړګي د ګرمۍ د موسم د وړومبي باران

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شانې راوريدل ـ دغو لمحو په خپله غېږه کښې ناقابل بيان خوږلتونه نيولي وو ـ فريد لکه په تنويمي کېفيت کښې وړاندې روان ؤ ـ مخکښې پرائمري سيکشن ؤ ـ د فريد زړۀ يوه څړيکه اوکړه ـ هغۀ ,, د ميني سندره،، د ودود صېب نه په وړومبي ځل دلته اوريدلې وه ـ

,, د رڼا خوب به تعبير
ته رسومه ،،
زۀ ډيوه يم تورتمونه
ختمومه

د فريد په سترګو کښې اوښکې راغلې ـ اوس هم څۀ تېرو هېرو يادونو په مخه اخستے روان ؤ ـ خو يو ځائے يو دم اودريدو ـ په کلاس روم کښې ماشومانو ته ,, دميني سندره ،، اورولے شوه ـ ماشومانو به هم په اوچت اواز سره تکرارولهـ ـ

,, د مرام په لور مزل
کوم روان يم
د ژوند سختو مرحلو ته
امتحان يم
زۀ په مينه ګټم زړونه
، پالوان يم ،،
بريالے يم د هر چا د
زړۀ سلطان يم
خنداګانې اوچو شونډو
ته راوړمه
زۀ ډيوه يم تورتمونه
ختمومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـریـد غـونـي غـونـي او ګـونـګ سـونـګ ولاړ ؤ ــ
دا آواز ــ ــ ــ دا آواز د هغـۀ نـه کـلـه
غـلـطـیـدے شو ــ ــ ــ د وفـا اواز خـو هغـۀ
پـه زرګـونـو ، لـکـونـو اوازونـو کـښې
پـېژنـدے شو ــ فـریـد د حېـرانـتـیـا او
خوشحالـۍ پـه یـو پُـرشـور کېفـیـت کـښې د کـلاس
روم طرف تـه قــدم پـورتـه کـړو ــ وفـا د
ور طرف تـه اوکـتـل نـو یـوه واضحه مـسکـا
ئـې پـه مـخ او سـتـرګـو کـښې اوغـوړیـده ــ چـې
حیـرانـي پـکـښې بـالـکل نـۀ وه ــ خـو فـریـد
حېـران ؤ ــ بـیـخي حېـران ــ وفـا د
مـاشـومـانـو طرف تـه اوکـتـل ــ ,, اوس تـاسـو
خـپـل د لـیـکـلـو کـار اوکـړئ ــ ټـیـک ده
ګـلـونـو ! ،،
وفـا د کـلاس روم نـه بـهـر را اووتـه ــ

o

د دوا ړو پـه سـتـرګـو کـښې اوښـکـې څـلـیـدې ــ
,, لالا جي ټـول مـنـع کـړي وو ــ ،، وفـا
وئـیـل ,, تـاتـه هغـوي سـتـا پـه واپـسـۍ
سـرپـرائـز درکـول غـوښـتـل ــ سـتـا زړۀ او
ذهـن خـاص طور د غېـر مـعـمـولـي صـورتـحـال
سـره مـخ وو ــ پـه صحت مـنـدۍ کـښې بـه ئـې
فـرق خـامـخـا راتـلـۀ ــ دا هـر څـۀ د هغـې
دپـاره شـوي وو ــ ،، وفـا د فـریـد پـه
سـتـرګـو کـښې اوکـتـل ,, او بـیـا تـا خـو
هـسې هـم زۀ مـنـع کـړې وم د درتـلـو نـه ،،
فـریـد مـسکـے شو ــ ,, حـالات حقـیـقـتـاً
انـتـهـائـي غـیـر مـعـمـولـي وو ــ خـو مـاتـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدائـے مـشران هم د غېر مـعمولـي صلاحيـتونـو حـامل راکړي ـ د لالا جي مـيـنې واقـعي چې زۀ کـافـي سمبـال سـاتـلـے يـم ـ هغـوي واقـعي چې زمـا دپـاره ژونـد ژونـد زيـري ايـخي وو ،،

وفـــــا اووې ,, دبـــــابـــــاجـــان خوکشران هم غېرمـعـمولـي صلاحيـتونـه لــري ،،

,, عفـت آپـا او ارسلا کـاکـا څنګه دي ؟

،، فـريـد تـپـوس اوکړو ـ

,, ښۀ دي ـ ټـول سـتـا پـه انـتظار دي ،،

,, وفـا ،، فـريـدبـې اخـتـيـاره تـپـوس اوکړو,, وادۀ دې کړےدے؟،،

وفـا لـېمۀ ښکـتـه کـړل ـ د فـريـد زړۀ بـې واره اودرزيـدو ـ پـه يـو سـاعت کـښې ئـې پـه زړۀ بـلا انـدېښنو خـولـې خـخې کـړې ـ وفـا سـترګـې راپـورتـه کـړې او د فـريـد لاس ئـې پـه خپـلـو لاسونـو کـښې اونـيـوۀ ـ انـدېښنې والـوتـې خـو د فـريـد پـه زړۀ کـښې د مـودو مـودو نـه پـرتـې يـوې مـعصومـې شـان ګـيـلـې ژبـه اوکـړه ـ

,, جيـنـکۍ خـو د هـلـکـانـو لاسونـه نـۀ نـيـسي کـنـه ،،

وفـا پـه قـلاره اووې ,, دا لاس مـادپـرېښودو دپـاره نـۀ دے نـيـولـے،،

,, دا سـتـا هـمـدردي ده کـه زمـا سـره د مـيـنـې اظـهـار ؟ ،،

,, اظـهـار ،، د وفـا پـه مـخ يـو ښکـلـے رنـګ اوغـوړيـدو ـ ,, چې سـتـا نـه کـلـه او نـۀ شـو ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـریـدلـۀ ډېـرحېرتـه پـه بـقـوبـقـوسـترګـو وفـاتـه اوکـتـل ـ وفـا مـسکۍ شـوه ـ
،، فـریـدکـه سل کـالـه پـس هـم راتـلـےنـو وفـابـه سل کـالـه انـتـظـارکـولـو،،
فـریـدډېـرپـه مـیـنـه وفـا تـه کـتـل ـ وفـانـن هـم دپـخـواپـه شـان ښـکلـې وه ـ
وفـــا وئـیـل ،، مـونـږ چې ریـحـان آبـاد پـرېـښـودو نـو داجي او مـور ډېـر پـریـشـان وو ـ خـبـره هـم د پـریـشـانـۍ وه خـو زۀ ډاډه ووم ځکـه چې زۀ مـې د بــابــا جـان کـور تـه راتـلـم ،،
،، خپـل کـور تـه ،، د فـریـد پـه لـهـجـه کښې شـرارت ؤ ـ
وفـا مـسکۍ شـوه ،، او ـ ـ ـ خـپـل کـور تـه ،،

O

وخت مـرهـم مـرهـم ، ټـکـور ټـکـور تـیـریـدو !
ریـحـان آبـاد کـښې د سبـاؤن سکـول او کـالـج تـعـمـیـر پـه آخـري مـرحـلـو کـښې ؤ ـ د ریـحـان آبـاد خلقـو خپـلې زمـکې ، خـپـل پـولـې پـټـې د سرور خـان د قـبـضې نـه خلاص کـړي وو ـ
سرور خـان پـه خـپـل انـدرون کـښې ریـزه ریـزه ؤ ـ هـغـه د مـاتـیـدو د یـو لـوئـے عمـل سره مـسلـسل مخ ؤ ـ دلـتـه اوس مـاښـامـے ؤ نـو نـمـر پـرسـتـو خـپـل مـخـونـه بـل خـوا اړولـې وو ـ
پـه ریـحـان آبـاد کـښې سکـول او کـالـج جـوړیـدل نـو د خلقـو مـیـنـه ئـې د کـتـو وه ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپه او ورځ ئې په ځان يو کړې وه ـ د ښار د کالج ذمه وارئ احمد علي خان په خپل سر اخستې وې خو دلته ئې هم فريد يواځې نۀ ؤ پرېښے ـ سر عديل او د سباؤن سکول نور سينئرز به هم ورسره وار په وار موجود وو ـ کورنے لښکر هم ورسره اوګه په ولاړ ؤ ـ عفت آپا به ئې بيا بيا نظر ماتول ـ د امبر نه هغه د شوخئ کولو عادت نۀ ؤ تلے ـ تنګولو راتنګولو به ئې ـ خو فريد به ئې په مينه کله مړيدو ـ وفا اوس د امبر په بهابهي وئيلو نۀ خفه کيده او خفه کيده به ولې ؟ بهابهي خو ئې وه ـ نيا نيکۀ خو ئې لکه سم چې په آخري عمر کښې زلمي
شوي وو ـ

د خوشحال موجودګئ فريد ته کافي اسانئ پېدا کړې وې ـ

سباؤن سکول او کالج بس نن سبا کښې تيار ؤ ـ

نن هم سحر سحر فريد د هر څۀ جاج اخستو چې چا ورته د شانه په اوګه لاس کېښو ـ فريد مخ ور واړوۀ ـ دومره موده پس هم شفيقے د فريد نه غلط نۀ شو ـ

,, شفيقه تۀ ،،

,, شفيقے راته اووايه فريده ،، شفيقي بې اختياره اوژړل او فريد ته ور تر غاړه وتو ـ ,, ما خو ځان تباه کړو ـ ددې نه پس به څۀ شفيق کيږم ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, د الله نـه نـا امـيـده ئـې ؟ ،، فـريـد د
شفـيـقـي پـه اوګـه لاس کـيـښو ــ ,, هېڅ تـلـي
راغـلـي نـهٔ دي ــ ژونـد خـو پـه سر پـروت دے
ــ ،،
شفـيـقـي پـه خـپـل خـوا کـښې ولاړ مـاشـوم پـه
سر لاس کېښو ,, يـو سـوال تـه راغـلـے يـم
فـريـده ،،
,, دا کـوم انـداز دے د خـبـرې ــ ــ ــ ،،
فـريـد د نـاراضګۍ سره اووې ,, حکم کـوه
،،
,, دا زمـا بـچـے دے ،، شفـيـقـي د مـاشـوم
طرف تـه اوکـتـل ــ ,, زهٔ نـهٔ
غـواړم چې دے زمـا پـه پـل لاړ شي ــ دهٔ تـه
لار اوښـايـه ــ پـه مـا بـه دې
لـوئـے احـسـان وي ،،
,, لار خـو الله ښـائـي شفـيـقـه ــ بـس دومـره ده
چې رڼـا لارې وي نـو پـه تـيـارو لارو څـوک
هېڅکـلـه قــــــدم نــــهٔ ږدي او کـهٔ خـدائـے
کـوي نـو د
تـيـارو د ختمېدو وخت راغـلـے دے ،، ــ
بـيـا فـريـد د پـنـجـو پـه سر کـښېنـاسـتـو او د
مـاشـوم طرف تـه ئـې خـپـل لاس ور اوږد کـړو
,, راشـه لاس مـلاؤ کـړه بـچـے ،،
مـاشـوم ورو شـان وړانـدې راغـے او فـريـد
تـه ئـې لاس ورکـړو ــ
فـريـد د سکـول او کـالـج د عـمـارت طرف تـه
ګـوتـه اوږده کـړه ــ ,,دا سکـول مـونـږ سـتـا
دپـاره جـوړ کـړے دے بـچـے ــ سبـق بـه وائـې؟
،،
مـاشـوم پـه اثـبـات کـښې سر اوخـوځـولـو ــ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, شـابـاش ـــ ـــ ـــ نـوم دې څـۀ دے بـچـے ؟
،،
,, اکـبـر ،،
,, ځـومـره ښـکـلـے نـوم دے ـــ دلـتـه مـونـږ
سـتـا دپـاره یـو د لـوبـو مـېـدان هـم جـوړ
کـړے دے ـــ سـبـق هـم او لـوبـې هـم ـــ ټـیـک ده
کـنـه ؟ ،،
مـاشـوم بـیـا سـر اوخـوځـولـو ـــ
,, سـکـول دې خـوښ شـو ؟ ،،
,, او ،، مـاشـوم ورو غـونـدې اووې
,, خـو دا خـو دې د بـهـر نـه لـیـدلـے دے ـــ
راځـه چـې دنـنـه ئـې هـم اوګـورو ،،
فـریـد پـاسـېـدو ,, راځـه شـفـیـقـه چـې زلـمـي
تـه ټـول سـکـول اوښـایـو،،
د شـفـیـقـي سـتـرګـې د اوښـکـو نـه ډکـې وې ـــ

o

فـریـد حـېـران ؤ ـــ
د سـکـول او کـالـج د بـاقـاعـده پـرانـسـتـې
دپـاره ټـولـو د یـو تـاریـخ تـجـویـز ورکـړے ؤ
ـــ ۲۹ فـروري ـــ او دا د ودود صـېـب دپـاره
د هـغـوي د زیـږیـدنـې پـه نـېـټـه ډالـۍ وه ـــ
فـریـد سـحـر وخـتـي د ودود صـېـب فـریـم کـښـې
لـګـیـدلـي تـصـویـر تـه ولاړ ؤ ـــ اوښـکـو ئـې د
سـتـرګـو لار نـیـولـې وه ,, آئـي لـو یُـو بـابـا
جـانـه ! تـاسـو زړونـه ګـټـلـي دي بـابـاجـانـه
ـــ تـاسـو چـرتـه تـلـي یـئ ـــ راشـئ اوګـورئ
کـنـه ـــ ـــ ـــ ـــ ،،

(c) ketabton.com: The Digital Library

فــريــد تــه احساس هم نــهٔ ؤ شوے چې وفــا څهٔ
وخت د هغهٔ خوا تــه راغلې ده ـ وفــا د
فــريــد پــه اوګــه سر کېښو ـ د هغې سترګــې
هم د ودود صېب تصويــر تــه غړيــدې ـ ,,
تــاسو ژونــدي يــئ بــابــا جانــه ! تــاسو بــه
ژونــدي يــئ بــابــا جانــه ،،
,, هيــپــي بــرتــهــ ډے ټــو يُــو ـ ـ ـ ډئــيــر
بــابــا جانــه ،،
ودود صېب پــه خپــل انــځــور کښې ژونــدے
ژونــدے مــسکــے ؤ ـ

○

,, د رښــا خوب بــه تــعبــيــر تــه
رسومــه ،،
زهٔ ډيــوه يم تــورتــمــونــه
ختمــومــه

ټــول مــاشومــان ,, د مــيــنــې سنــدرې ،، تــه
غوږ غوږ نــاست وو ـ
فــريــد وار پــه وار د ټــولــو مــاشومــانــو
نــومــونــه پــوښتــل ، تــپــوسونــه ئــې تــرې کــول ـ
د يــوې ښکــلــې شان مــاشومــې نــه ئــې تــپــوس
اوکــړو ,, ستــا څهٔ نــوم دے بــچــے ؟ ،،
,, جي سپــوږمــۍ ،،
,, جي سپــوږمــۍ کــه صرف سپــوږمــۍ ،،
,, نــه جي سپــوږمــۍ ،، د مــاشومــې پــه مخ
خنــدا خــوره شــوه ـ
,, ښه ـ ـ ـ اوس د جي سپــوږمــۍ نــه ، نــه
جي سپــوږمــۍ شــوه ،، ـ
ټــول مــاشومــان پــه خنــدا شــول ـ سپــوږمــۍ هم
خنــدل ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

,, ښه سپوږمۍ بچے به ماته د خپل بابا نوم اوښائي ؟ ،،
,, جي ـ ـ ـ دلاور خان ،، سپوږمۍ ښکلې ښکلې ولاړه وه ـ
فرید حېران حېران ماشومې ته اوکتل ـ ,, او د نیکهٔ بابا نوم؟ ،،
,, سرور خان ،،
فرید بې اختیاره څهٔ شېبه هغې ښکلې ښکلې ماشومې ته څهٔ
په فکر وړي انداز کتل بیا ورته ډېر په مینه مسکے شو ـ ,, ښه نو سپوږمۍ بچی به مې څهٔ جوړیږي چې سبق اووائي ؟ ،،
,, جي زهٔ به ډاکټره جوړیږم ،، ماشومې زړهٔ ور زړهٔ اووې ـ
,, بالکل ،، فرید د مینې نه ډکه لهجه کښې اووې ,, سپوږمۍ بچے خو به مې خامخا ډاکټره جوړیږي ـ کښېنه بچے ،،
,, د رڼا خوب به تعبیر
ته رسومه ،،
زهٔ ډیوه یم تورتمونه
ختمومه
ماشومانو ,, د مینې سندره ،، اوریدو فرمائش بیا بیا کولو ـ

o

دا د سپرلي یو ښکلے او پرسکون سحر ؤ
ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شپې تـيـارۀ لا پـوره نـۀ وه ختمه خو خپل څادر ئـې راټـولـولـو ـ فـريـد د کـور نـه بـهـر قـدرې پـه لـوړه ولاړ لـرې ، ډېـر لـرې پـه فـضـاء کـښې کـتـل ـ نـرۍ نـرۍ هـوا لـګېده چې نـکـهـتـونـه تـرې څڅېدل ، څڅېدل ـ لـمحه لـمحه تـيـارۀ پـټېده ، لـحظه لـحظه رڼـا خـوريـده ـ د اسـمـان لـمـنې ورو ورو سرې کـيـدې ـ د نـمـر بـڅرو د کـائـنـات د رنـګـونـو تـشـريـح کـولـه ـ مـخـامـخ د سبـاؤن سکـول او کـالـج عمـارت د آن او شـان سـره ولاړ ؤ ـ او عېن شـاتـه ئـې نـمـر سر پـورتـه کـولـو ـ
دا د سپـرلـي يـو ښکـلـے او پُـرسکـون سحـر ؤ ـ

O

ختم شد

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــر

زۀ په دې خبره کښې هېڅ باک نۀ ګڼم که اووايم چې د *سلطان باش خېل* ناول ,,کر،، د پښتو د ډېرو معياري ناولونو مينځ کښې د کېښودلو جوګه دے ۔

زۀ خوشحال يم چې ما د پښتو يو ښۀ ناول اولوستو او زۀ په دې هم وياړم چې زما د افريدو قبيله کښې، موده پس سهي ولې يو معياري شاعرۍ سره ، معياري نثر ليکونکے دې مېدان ته را اووتو ۔

(طاهر افريدي)

د نن دور په دوه درې ناول نګارانو کښې د سلطان باش خېل د ناول نګار په حېث اضافه د پښتو د تخليقي ادب دپاره يو زېرے دے ۔

سلطان باش خېل افريدے د ستائيلو وړ دے چې د ناول ليکلو او د ناول په ذريعه د پښتنانۀ د ټولنې د اصلاح اعلٰى مقصد ئې تر سره کړے دے ۔ دا يو کامياب اغاز دے ۔ زۀ مبارکي ورکوم او هم ئې مننه کوم چې ماته ئې په دې ښکلي ناول د څو کرښو ليکلو دپاره اووې ۔

(ډاکټر راج ولي شاه خټک)

د سلطان ,, کر ،، د قلم د تقدس او حرمت پلوشه دے ۔ د رڼا مشال په لاس د خېل ريښتوني درد هم رکاب سلطان د نُور پېرزوئنې ډالۍ کوي ۔

,, کر ،، د *سلطان باش خېل افريدي* له اړخه پښتو ادب ، پښتون اولس او همه انسانيت ته يوه درنه تحفه ده ۔ چې په يو وخت د هغه د پاخۀ فن او فکر متناسب کړۀ وړۀ لري او چرته مې لوستي وو چې ، حسن د تناسب نوم دے ۔

(پروفېسر علي افريدي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــر

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library